

sinclair

NUMMER 10/FEBRUARI 1988

PRIJS fl 6,50 / 130 BF

gids

ONAFHANKELIJK BLAD VOOR SINCLAIR GEBRUIKERS

DE PRIJSWINNAARS

UITSLAG PROGRAMMEERWEDSTRIJDEN

LISTINGS: SHADECOPY
DRAWPOKER

SPLEUTELN AAN TASWORD II
REFORMAT: EHBO met Microdrives

128K EXTRA
DISCIPLE

2e JAARGANG NUMMER 2

Maandblad (8 x per jaar) verschijnt niet in januari, april, juli, oktober

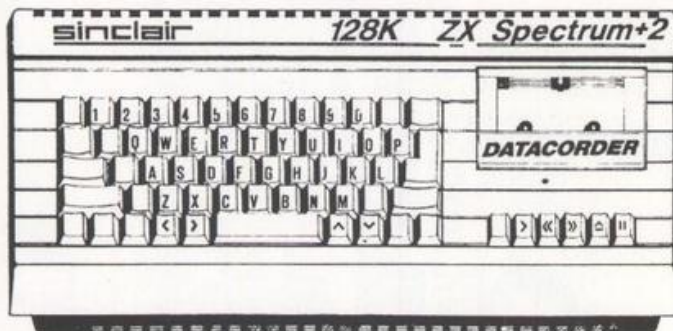

DATA-SKIP UW SINCLAIR-GIDS

Data-Skip Gouda
Oosthaven 58
2801 Gouda
01820-20581

ZX Spectrum Plus-2

Bij Data-Skip Gouda verreweg de meest verkochte computer. Niet alleen aan Spectrum-gebruikers, maar ook veel "nieuwkomers" gaan bij ons met een Plus-2 de deur uit. Goed beschouwd is dat niet vreemd, ten eerste de prijs is momenteel uitstekend (f399,-), maar ook omdat de Spectrum Plus-2 een zeer complete computer is, met alles erop en eraan! Want ga maar na: 128K geheugen (ook te gebruiken als RAMdisk), ingebouwde data-recorder (dus ook minder snoeren), een professioneel toetsenbord (10 x beter dan het oude Plus-toetsenbord), ingebouwde joystick-poorten (2 stuks zelfs).

Personal Computers

Het lijkt een toverwoord en iedereen heeft 't erover: de PC. Je lijkt er niet meer bij te horen als je thuis geen IBM-compatible hebt staan. Deze beeldvorming is jammer, want velen hebben een verkeerd idee van wat een PC is en wat hij kan.

Want vaak is een home-computer, als de Spectrum Plus-2, een veel betere keus als het gaat om de hobby. Want een Spectrum is veel makkelijker programmeerbaar, de games zijn veel, véél leuker dan op PC, meer gebruikersvriendelijk en tenslotte veel voordeliger.

Alleen wanneer het gaat om professionele toepassingen, als bestandsbeheer of boekhouding, kan een PC zijn nut bewijzen. Immers, met een PC heeft u meer geheugen ter beschikking. Maar als het gaat om de hobby, kunnen we gerust stellen: een PC is niet leuk!

Zoals gezegd, een PC heeft professionele mogelijkheden: administratie, designing, gegevensbeheer enzovoort. Mocht u zoiets wensen, dan kunt u uiteraard ook bij Data-Skip in Gouda terecht.

De Spectrum Plus-2 draait moeiteloos uw oude 48K software en ook alle randapparatuur is weer aansluitbaar. Met name het extra geheugen, maar ook de nieuwe geluids-chip, geeft de ware programmeur een scala aan extra mogelijkheden.

Zoals gezegd: de prijs is goed! Slechts f399,-. En dat is inclusief de bijbehorende service. Want zo gaat dat bij ons: we laten u niet in de kou staan.

Overigens verwachten wij binnen enkele maanden een prijsstijging voor de Plus-2. In Engeland immers kost de Plus-2 zo'n £140,= (±f550,-) maar door een samenloop van omstandigheden is alleen in Nederland momenteel de Plus-2 zeer goedkoop.

terecht. Naast de bekende merken, Philips PC, Atari PC, Popular PC, hebben we vaak ook de goedkope IBM-compatibles, zoals de gehele maand februari in de aanbieding:

de Super PC voor f1595,- (incl BTW)

De Super PC, een zeer complete PC, met 640 Kb en dubbele (!) drive. Inclusief serieel en parallel-poort, clock/calendar-kaart, Hercules-kaart en games-adapter.

Disciple Wonder-Interface

Waar wij, van Data-Skip Gouda, eerst wat huiverig tegenover stonden, is een grandioos succes geworden: het Disciple-interface. Honderden zijn er al over de toonbank gegaan. En de belangstelling neemt niet af. Ondanks het verschijnen van de concurrent "Plus D".

Zoals u op onze advertentie-pagina kunt zien, kost de Disciple-interface nog slechts f300,-. Voor ieder die de mogelijkheden van de Spectrum voor 100% wil benutten, een zeer goede keus.

Service

Service is een belangrijk aspect bij aankoop van computer-apparatuur. Met name voor printers en diskdrive (-interfaces) geldt dit. Maar al te vaak gaan er dingen mis, u komt er niet uit of het werkt helemaal niet. In dat geval is het belangrijk dat u terug kunt vallen op een organisatie, waar u terecht kunt voor vragen en hulp. Wij van Data-Skip doen dat graag. Het is een belangrijk onderdeel van onze politiek. Vaak kunnen problemen telefonisch opgelost worden. Dit gebeurt dan ook het meest, zodat de telefoon bij ons vaak roodgloeiend staat.

Vaak worden we ook gebeld met vragen over apparatuur, die niet bij ons gekocht is. Dit is soms heel vervelend. Niet dat we hier te beroerd voor zijn, maar het gaat ten koste van onze eigen klantenservice en we zouden hiermee de zaken in de kaart spelen die het met de service niet zo nauw nemen.

Postorders

We staan er al een beetje om bekend: Data-Skip levert binnen 24 uur! Er zijn natuurlijk uitzonderingen, als bijvoorbeeld even iets niet voorradig is. Maar normaal gesproken geldt: vóór 16 uur gebeld, uw bestelling de volgende ochtend in huis. Uw bestelling gaat dan onder rembours en u betaalt zodoende aan de postbode.

Sinclair QL

Het is jammer, maar Data-Skip Gouda doet niet meer in QL-apparatuur noch software. Enerzijds de kwaliteit van de QL zelf, anderzijds de moeilijke verkrijgbaarheid en levertijden van QL-spulletjes, hebben ons ertoe gebracht te stoppen met de QL. Alleen de printerkabels en de cartridges blijven door ons leverbaar.

Openingstijden

Data-Skip Gouda is geopend dinsdag t/m zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur. Maandag dus gesloten. Donderdagavond hebben wij koopavond, van 19.00 tot 21.00 uur.

De SINCLAIR GIDS is een uitgave van:
Terminal Software Publicaties Postbus
111, 5110AC Baarle Nassau. De SINCLAIR
GIDS verschijnt 8x per jaar.

Hoofredactie: P. Pauwels
Tel: 04257-9161

Vaste medewerkers:

H. van Abbe (ZX81/Z80)
F. Brands (QL-gids)
R.-J. Donkers (BASIC+Nieuws)
W. Dijkgraaf (QL/68000)
M. Feenstra (QL+Spectrum)
M. Hellema (Z80-machinetaal)
W. Lageman (C en Spectrum)
A. Plomp (QL/68000)
J. Streithorst (Educatief)
A. Versluis (Nieuws + Test)
A. v. d. Wijdevan (QL+Spectrum)
E. Zwart (Spectrum/Z80)

ABONNEMENTEN:

NEDERLAND: fl. 44,00 per jaar (8 nummers).
Abonnementsgeld te voldoen door fl. 44,00
over te maken op GIRO: 5109074 tnv. De
SINCLAIR GIDS, Baarle Nassau.

BELGIE: 860 BF per jaar (8 nummers).
Abonnementsgeld te voldoen door 860 BF
over te schrijven op POSTrekening :
000-1592677-34 tnv. De Sinclair Gids,
Baarle Nassau.

ABONNEMENTEN worden tot wederopzegging
aangegaan. Opzegging kan uitsluitend per
brief geschieden en wel tot 1 maand
voordat het huidige abonnement afloopt.
Nadien vindt automatisch verlenging
plaats voor 1 jaar. Bij automatisch ver-
lengen dient U te betalen door middel
van toegezonden acceptgiro.

ADRESWIJZIGINGEN 3 weken van te voren
opgeven met vermelding van oude en
nieuwe adres.

LOSSE NUMMERS: fl. 6,50 / 130 BF
(Bestellen losse nummers uitsluitend per
Giro (voor België op onze Postrekening)

INGEZONDEN PROGRAMMA'S

De inzender van programma's voor publi-
catie verklaart dat de programma's eigen
werk zijn en vrij van rechten. Hij/Zij
vrijwaart de SINCLAIR GIDS en uitgeverij
Terminal Software Publicaties voor enige
aanspraak van derden op het copyright
van desbetreffende programma's. Door
inzending van een programma verklaart de
maker dat hij op de hoogte is van deze
clausule

COPYRIGHT:

Het is NIET toegestaan artikelen, of
delen ervan over te nemen, zonder voor-
afgaande SCHRIFTELIJKE toestemming van
de uitgever. Programma's mogen uitslui-
tend voor eigen gebruik worden overge-
nomen.

Distributie Nederland:
Betapress, Burg. Krollaan 14, Gilze
Distributie België: AMP/PVD NV,
Kl. Eilandstraat 1, Brussel.

Het heeft langer geduurd dan de bedoeling was,
maar in dit nummer staan de uitslagen van de drie
programmeerwedstrijden. Op zaterdag 16 januari
werden we bijzonder gastvrij ontvangen ten huize
Data Skip, waar de prijsuitreiking plaatsvond.
Lees er alles over op bladzijde 12.

De enquête zit in de molen. We hadden niet op zó'n
berg antwoorden gerekend ... Er tekent zich
stilaan een profiel af van de gemiddelde Sinclair-
gebruiker. We proberen gaandeweg de inhoud van de
gids aan de wensen aan te passen, waar dat voor
ons mogelijk is, en waar dit met ons idee over de
inhoud van het tijdschrift overeenkomt : we zijn
niet van plan een spelletjes-tijdschrift te worden,
omdat er op dat vlak al andere tijdschriften zijn.

Velen vroegen om Tasword-artikelen. In dit nummer
worden ze uitgebreid bediend : A. Schoneveld maakt
van Tasword II een manasje-van-alles.

Het spijt ons (alweer) voor de QL-ers, maar ook
deze keer hebben we bij het ter perse gaan, nog
geen letter kopij voor de QL-gids gezien. We
treffen maatregelen om dit te vermijden. Belofte
maakt schuld, en wij hebben een QL-gids beloofd.

De Redactie

Inhoud

Nieuws	2
Zakelijke software besproken	4
VERIFY : Edwin Smit krom weer in de pen	5
De Basic van BASIC deel 3	8
Spectrum-Listings schakel gezet door laserprinter ...	9
Snel en nauwkeurig rekenen met de ZX81, deel 6	10
EINDELIJK : de uitslag van de programmeerwedstrijden	12
Russische Roulette op (met) de ZX81	17
Een heldere kijk op interrupts	18
Sleutelen aan Tasword II	22
Microdrive-cartridges zekerder formatteren	32
Spectrum communicatie met PC, deel 3 en slot	34
Disciple nieuws	36
Cursus machinetaal op de ZX Spectrum deel 6	38
Shadecopy : screendump met grijstinten	40
Drawpoker : een potje kaarten met de Spectrum	41
128K Extra	44
Cassette- en boekenservice	45

GGSV Databank

Al eerder hebben we melding gemaakt van een Databank op initiatief van de DUC/Impuls.

Inmiddels is deze databank actief en sinds zijn bestaan (medio augustus) alweer vernieuwd en uitgebreid.

Deze databank is opgezet door Sinclair enthousiasten maar dat wil niet zeggen dat U er alleen maar Sinclair informatie zult aantreffen. Nee alle computermerken en -typen zijn vertegenwoordigd.

Ook de Sinclair Gids en haar uitgeverij Terminal Software Publicaties zullen in deze databank aanwezig zijn. We hebben 200 pagina's ter beschikking en daar zullen we o.a. een flinke brok Telesoftware inzetten.

We hopen dat we vele lezers mogen begroeten in deze databank.

Uw lidmaatschap is ook bij deze databank GRATIS!

Voor inlichtingen:

01819-16898 (18 tot 20 uur)

Tel Databank: 01883-12475

Comnet BV

Gratis Telekrant voor iedere computeraar met een modem. Comnet is al een tijdje operationeel en tijdens afgelopen HCC-dagen in Utrecht vond de officiële presentatie aan het grote publiek plaats. In beide hallen stonden vele informatie-terminals opgesteld, waarmee men alle beursinformatie direct kon opvragen. Vele duizenden hebben hier dan ook dankbaar gebruik van gemaakt.

COMNET is geen databank zoals bijv. Viditel, waarvoor men abonnementsgeld moet betalen; COMNET is GRATIS.

Het best is COMNET vergelijkbaar met een gratis huis-aan-huis blad. De overeenkomst is dat de lezer (gebruiker) gratis de informatie tot zich kan nemen en dat de krant (COMNET) betaald wordt door de advertentieopbrengst (Informatie-Leveranciers).

Het enige wat U als toekomstig gebruiker moet doen is een aanvraag indienen voor een persoonlijk nummer.

COMNET kent op dit moment zo'n 7000 gebruikers en enige tientallen Informatie-Leveranciers. Men heeft de beschikking over 48 telefoonlijnen en de installatie kan snel worden uitgebreid tot 128 telefoonlijnen. U zult dus niet vaak voor 'gesloten deur' komen.

COMNET is een initiatief van Micro Technology de modem-fabrikant voor MSX en PC. MT heeft inmiddels veel ervaring opgedaan met communicatiesystemen en al die ervaring komt het COMNET duidelijk ten goede. Het is duidelijk opgezet en voor een ieder begrijpelijk.

Ook voor Sinclair gebruikers is dit systeem een ideaal middel om onderling te communiceren m.b.v. van hun computer. Als gebruiker kun je naar elke andere gebruiker informatie sturen, ook teleshopping is een mogelijkheid. Zo kun je straks bijv. bestellingen voor de Sinclair Gids via Comnet plaatsen. Ook zal er gewerkt worden aan telesoftware uit de Sinclair Gids...

Via COMNET kan men ook beschikken over een zgn. Chatline voor het confereren of vergaderen per computer.

De mogelijkheden zijn legio en vele Sinclair gebruikers zullen zich graag aanmelden voor COMNET.

NIEUWS

Vraag inlichtingen:
COMNET BV
Weteringsingel 6-14
3353 GZ Papendrecht
Tel: 078-411010

Of nog beter log direct in op een van de volgende nummers en kijk alvast eens in het gastenbestand rond en geef U meteen op als lezer (of is het kijker?). DOEN.....!!!

Tel: COMNET 078-156100 of
078-159900 of 078-158000

Nieuwe budget labels

Budget-software is een sterk groeiende markt in Engeland, waar toch de meeste Spectrum software vandaan komt. Een nieuw label is Powerplay. Dit is een samenwerkingsverband van Smart Egg Software en Maynard International.

Het nieuwe label is bestemd voor de 8-bits micros. Veel van de software van Powerplay zal bestaan uit zgn. 'Double Releases', dus twee spelen op 1 cassette. De prijs voor Powerplay-software is £ 2.99 per cassette.

Voor de Spectrum 48/128K+2 verschenen inmiddels al enkele cassettes:
Magical Mystery-A Harvesting Moon samen met Faerie.
en
HRH samen met Cuddles.

Volgens Nigel Brooks van Smart Egg Software zal de jaarproductie van Powerplay zo'n 24 cassettes zijn.

Voor Informatie:
Powerplay
11A College Terrace
Brighton BN2 2EE
U.K.

TE MAD ! WEER BUDGET

Het bekende budgetlabel van Mastertronic MAD wordt na een rustperiode weer nieuw leven ingeblazen. De reeks gaat nu MAD X heten en de prijzen als vanouds: £ 2.99.

Ook mastertronic slaat de nieuwe weg in van twee spelen per budget-cassette. Meer spel voor hetzelfde geld. De eerste titel is Energy Warrior samen met Molecule Man.

THE POWER HOUSE

Ook alweer een budget label brengt een hele serie nieuwe software voor £ 1.99. Het betreft de volgende titels:

Desert Fox
JC's Quest for Tires
Powerama
Dambusters

Deze titels zullen er zeker voor de Spectrum komen. De plannen van Power House zijn groots: Men wil binnen 10 maanden 100 titels op de markt hebben. We houden je op de hoogte.

Jeux français

Dat het niet alleen de Engelse Softwarehuizen zijn, die meesterstukjes kunnen afleveren. Wijst keer op keer het Franse Softwarebedrijf Infogrames. Nieuw van Infogrames is 'Sidewalk' Een grafisch rollenspel. In 't kort:

Je motorfiets is gestolen en je moet de losse onderdelen weer bij elkaar zoeken om de motorfiets weer te kunnen opbouwen.

De stukken liggen her en der verspreid door de stad. Al zoekende ontmoet je natuurlijk de nodige tegenstand en soms krijg je zelfs wat hulp. Een scherpzinnig speurder zal die hulp kunnen ontdekken. Al met al een zeer goed te spelen spel. Infogrames stelt een deel van de opbrengst ter beschikking van The Band Aid Trust voor steun aan hongerend Afrika.

Prijs £ 9.95

Computerverkopen

in Engeland.
per 16 januari 1988.

Omdat in Nederland geen betrouwbare gegevens zijn te verkrijgen over de verkopen van homecomputers, geven we maar eens een overzicht van de Engelse markt.

Tenslotte is de homecomputer in Engeland het meest verbreid.

We geven in kolommen het marktaandeel in procenten.

Uit dit overzicht blijkt wel dat de Spectrum nog steeds de meest verkochte homecomputer is

Machine:	Laatste week	Gemiddelde over laatste maand.	Gemiddelde over laatste kwartaal
SPECTRUM	47.3 %	41.8 %	42.5 %
COMMODORE 64	23.9 %	24.4 %	24.5 %
AMSTRAD	14.3 %	16.7 %	13.5 %
BBC	2.7 %	3.3 %	2.5 %
ATARI ST	3.2 %	2.9 %	2.3 %
COMMODORE 16	2.1 %	2.4 %	3.3 %
ELECTRON	2.2 %	2.7 %	2.5 %
ATARI XL/XE	1.5 %	1.7 %	2.1 %
MSX	0.8 %	1.3 %	0.5 %

Nogmaals een enquête ?

Er zijn plannen voor iets moois in 1988 !

Om die plannen volledig waar te kunnen maken willen wij U nog wat extra vragen stellen over Uw wensen ten aanzien van 'Good Old Speccie'. Hopelijk kunt U de plannen nog een extra zet in de goede richting geven met de zaken die U aandraagt.

Hoeveel RAM zou Uw Speccie moeten hebben ?
Toegang tot de Extra RAM d.m.v. van een Memory Mapper.
Welke BASIC standaard inbouwen?
Hoe moet de Compatibiliteit geregeld zijn ?

Moet een Diskdrive-Interface standaard zijn ingebouwd ?
Moet een Diskdrive standaard zijn ingebouwd ?

Moet er een Printer Interface standaard ingebouwd worden ?
Zo ja: Welk type ?

(RS232 of Centronics ?)

Moeten de geluidsvoorzieningen verbeterd worden ?

Moet er een echte MIDI-poort worden ingebouwd ?

aan de overkant van de plas. Machines die daar nog verkocht worden zoals Electron en Commodore 16 zie je hier al niet meer, die zijn een te vroege dood gestorven.

Afgaande op het feit dat de Spectrum nog steeds een goed verkopende homecomputer is, hoeven wij als Spectrumgebruikers ons voorlopig nog geen zorgen te maken over de verkrijgbaarheid van Software, Randapparatuur, Reserveonderdelen etc.

Voorlopig zitten we beter dan bijv. onze MSX vrienden, zowel in Engeland als ook hier te lande.

Moet het toetsenbord verbeterd worden ?

Zo ja: heeft U een suggestie ?
Moet de voeding worden ingebouwd of volstaat een losse voeding ?

Moet er een snapshot-mogelijkheid worden ingebouwd ?

Moeten een schakelaar en een reset-knop standaard zijn ?

Moeten er funktietoetsen toegevoegd worden ?

Muisinterface standaard ?

Moeten de Single Key aanslagen voor Commando's gehandhaafd blijven ?

Als U Uw eisen nu eens overziet wat zou U dan aan zo'n 'Speccie' willen uitgeven ?

Wij zijn benieuwd naar Uw reacties. Wij zullen alle

ontvangen informatie doorspelen aan een zeer enthousiast bedrijf, dat omwille van dit project voorlopig nog geheim wenst te blijven. Hetgeen we zullen respecteren.

Uw opmerkingen kunnen wellicht een positieve bijdrage zijn in deze ontwikkeling.

SOFTWARE KORT

MASKENINPUT

'Maskeninput' wil zoveel zeggen als geformateerde invoer van gegevens. Met dit programma kunt U invoer op het scherm realiseren. Bovendien kunt U verschillende velden aangeven, waar een bepaalde invoer moet plaatsvinden. Dit soort programma's zie je in Duitsland wel meer voor diverse computers. M.b.v. 'Maskeninput' creëert U Uw eigen schermlayout voor bv. een eigen database-systeem. 'Maskeninput' is geheel in machinetaal geschreven en beslaat zo'n 430 bytes. Op de cassette staan 3 versies. Een 'normale' versie voor gebruik met Spectrum Basic en twee versies voor Beta Basic (resp. voor versie 1.8 en versie 3.0 van Beta Basic). Daarnaast is ook nog een tasword-file met een duitse karakterset opgenomen. Niet zo interessant voor Nederland. Een handige utility voor hen die er werk voor hebben. Dat er drie verschillende versies geleverd worden is een grote plus. Op verzoek wordt Nederlandse handleiding geleverd.

Titel: Maskeninput (Utility)
Medium: Cassette
Computer: ZX Spectrum 48K
Prijs: DM 39.00
Leverancier:
Kai Uffenkamp
Gartenstrasse 3
D-4904 Enger-Dreyen.

Beoordeling: 7

'LAGERVERWALTUNG' (VOORRAADBEHEER)

Dit programma voorraadbeheer is geschreven voor gebruik met OPUS Discovery en Spectrum 48K. Per file kunnen tot max. 1000 verschillende artikelen worden bijgehouden. De files worden per jaar verwerkt en afgesloten (denk aan de balans). Per artikel worden de volgende zaken bijgehouden:

- 1) Artikelnummer
- 2) Naam artikel (max. 20 tekens)
- 3) De minimale voorraad
- 4) De omzet in lopend jaar
- 5) BTW-Sleutel
- 6) Omzetgroepsnummer (max. 9 groepen)
- 7) De inkoopsprijs (f 99999.99)
- 8) Gemid. inkoopsprijs over het lopende jaar
- 9) Verkoopsprijs (f 99999.99)

De artikelen worden zoals dat in goed georganiseerd magazijn hoort, per artikelnummer verwerkt. Er is koppeling mogelijk met een ander programma van Kai Uffenkamp: Faktura 86. Het programma kan met 1 of 2 drives werken en verwerkt de gegevens op een aparte DATA-diskette.

Het programma kan diverse lijsten spuwen, o.a.: voorraad-, inkoopsprijs-, verkoopsprijs-, bestel- en omzellijst.

Men kan de printerdriver instellen voor de eigen printer. Dat wil in sommige programma's nogal eens ontbreken.

Het programma zorgt er verder voor dat er ook 'back-ups' van de verwerkte gegevens worden gemaakt, zodat U dat niet per ongeluk kunt vergeten!

Al met al een zeer professioneel pakket, dat uitstekend werkt en duidelijk is voor de gebruiker.

Een aanrader voor hen die er een toepassing voor hebben.

Titel: 'Lagerverwaltung'
Medium: Diskette (3.5") OPUS
Computer: Spectrum 48K + OPUS
Prijs: DM 69.00
Leverancier:
Kai Uffenkamp
Gartenstrasse 3
D-4904 Enger-Dreyen

Beoordeling: 9+

'FAKTURA 86' Faktureerprogramma

Uffenkamp Software richt zich met haar programma's duidelijk op het Midden- en Kleinbedrijf. De programma's die we nu bekeken hebben zijn zeer volledig en professioneel van opzet. Ook dit programma is weer zo'n degelijk product.

Alles wat U nodig heeft om met Faktura te kunnen werken is een Spectrum 48K + OPUS met 1 of 2 drives en uiteraard een printer.

Met Faktura houdt U ook max. 500 adressen bij van afnemers. In samenwerking met 'lagerverwaltung' kunt U de artikelen faktureren door slechts het artikelnummer en aantal in te voeren. Let wel: Lagerverwaltung wordt door faktura niet bijgewerkt. Dat moet dan in het magazijn nog eens extra gebeuren. Of zo'n optie echt noodzakelijk is valt te betwijfelen. Het is beter kant en klare facturen naar het magazijn te sturen. Daar in het magazijn de zaak inpakken de voorraad bijwerken met 'lagerverwaltung' en de kopiefaktuur terug naar de administratie en het systeem werkt.

Heeft U 'lagerverwaltung' niet dan moet U een aparte file aanmaken met alle artikelen of stuk voor stuk invoeren. Ook hier is alles weer instelbaar.

Men kan uitsluitend met verkoopsprijs werken die U in 'lagerverwaltung' heeft ingegeven. Voor ruime professionele toepassing niet echt royaal. Maar het werkt uitstekend als U zonder variabele verkoopspreizen werkt.

Naast faktureren kan faktura U ook pakbonnen, verzendetiketten e.d. afdrukken. Al met al vrij volledig pakket.

N.B. Van Faktura86 is ook een Beta-Disk versie leverbaar.

Titel: Faktura 86
Medium: Diskette (3.5") Opus
Computer: Spectrum 48K + Opus
Prijs: DM 99.00
Leverancier:
Kai Uffenkamp Software

Beoordeling: 8+

VERIFY

Een BioComputer is een fusie 'ussen elektronische en biologische levensvormen, die na de Kernoorlog in 2086 ontstond. (Daaaag INF-accordeo!) Deze computers zijn zeer krachtig, maar helaas onstabiel. Ze hebben onderhoud nodig, de energiehoogte moet constant gehouden worden en de gangen moeten vrij van parasieten worden gehouden.

Robots zorgen voor het onderhoud, maar jij zal de energiehoogten van het gangenstelsel via de vier Energy Transmission Units ofwel ETU's binnen perken moeten houden. Op het dashboard van je schip krijg je een waarschuwing binnen als die hoogte in één van de ETU's te laag, te hoog, gevaarlijk of kritiek wordt. Ben je niet op tijd aanwezig om de energie je schip in of uit te laten stromen, dan ontploft de BioComputer!

Ook dit organisme heeft parasieten, met als voornaamste soort een insect: de Scrim. Dit is een verre mutatie van het hedendaagse fruitvliegje.

Aan het begin van elk level liggen er een stuk of vijf eieren in de tunnels. Die eieren zijn praktisch onverwoestbaar en ontpoppen binnen niet al te lange tijd in larven. Deze larven kruipen rond en zijn een makkelijke prooi voor je, maar het kost veel energie ze neer te schieten. Dit doe je met iets dat een Van Der Graaf generator wordt genoemd. De larven groeien uit tot de

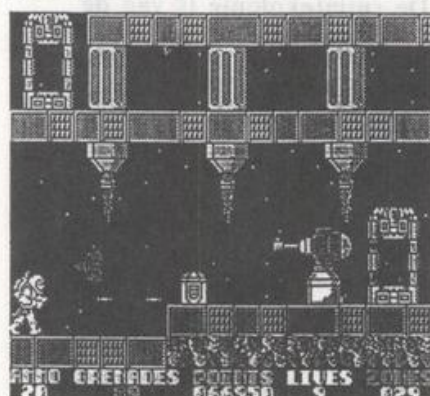
volwassen Scrim. Deze beweegt zeer snel en zoekt een plek om zijn eieren neer te leggen en een web te spannen. Door deze webben kun jij niet heen, en als je ze aanraakt, verlies je veel energie. Het is dus zaak ze snel te verwijderen, wil je niet binnen korte tijd opgesloten zitten of niet in staat zijn bij een ETU te komen, met alle gevolgen van dien!

Als je een tunnelstelsel helemaal gezuiverd hebt van eieren, larven en volwassen insecten, ben je klaar en kun je doorgaan naar het volgende gedeelte van het spel: een stelsel met meer bochten, schuifdeuren, eieren of andere moeilijkheden.

Mocht je het bewegen door de gangen eerst nog willen oefenen, dan kan dat: je kunt kiezen of je het spel wilt spelen dat hierboven is beschreven of een race-spel. Dit kun je tegen de tijd doen en tegen een door de computer gestuurd schip. Leuk!

Micronaut One is een spannend spel, dat je heel wat uren aan de computer laat kleven. Met als excuus voor de matige geluidskwaliteit van de Spectrum, dat de tunnels semi-vacuum gehouden worden!

**Micronaut One (Nexus, f29,-
Cassette)**

Exolon

In Exolon moet je, als Rambo-in-space een hele planeet zuiveren van vijandelijke installaties zoals bunkers, tanks, kanonnen, radars, tot bergen toe, en ondertussen alles dat beweegt, neerschieten.

Hiervoor ben je uitgerust met een draagbare granaatwerper, waarvoor je maximaal negen granaten in voorraad meedraagt en die bijna alles vernietigt dat stil staat, en een geweer met een magazijn van 99 kogels, voor 'aliens'. Je munitie kan worden aangevuld met pakketjes die over de schermen verspreid liggen.

Eventueel kun je jezelf omkleden en je ruimtepak-voormidden-in-de-week omwisselen voor een 'Hyper Alloy Exoskeleton', met het voordeel dat er een dubbelloops revolver aan vast zit en je over mijnen kunt lopen en het nadeel dat je een vette bonus aan het eind van een level, dat bestaat uit 25 schermen (of zones) misloopt.

Het verschil tussen dit spel en spellen zoals Rambo is dat je in plaats van urenlang dom achter elkaar schieten nog moet nadenken (maar niet erg veel!): er zit een maximum aan het aantal kogels en granaten en soms moet je kiezen tussen twee wegen. Vooral het bij stukjes en beetjes leren hoe je verder moet komen maakt Exolon verslavend.

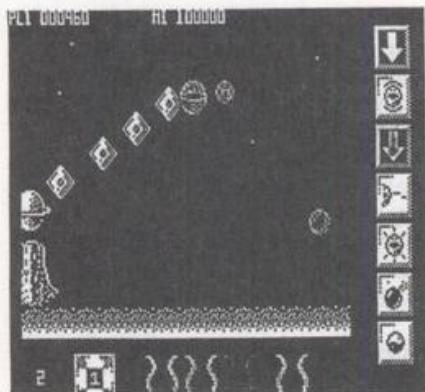
Tussen de verschillende moeilijkheidsgraden in zit een klein (maar leuk) spel, waarmee je een bonus kunt verdienen. Het verschil tussen de versie voor de 48K en die voor de 128 K, is een (nog) mooier titelmuziekje en andere geluiden.

Niet voor niets de nummer 1 op de Engelse hitlijst!

**Exolon (Hewson, f32,-
Cassette 48+128K)**

Wizball

Vele jaren hebben Wiz - een tovenaars en hoofdpersoon van dit aardige spel - en zijn kat Catelite in de helder gekleurde Wizworld geleefd, maar op een kwade dag hebben Zark en zijn monstertjes Wizworld bezet om alle kleuren van het spectrum (en dé Spectrum!) te vernietigen. (Wat zeker weten het beste excuus is voor het feit dat het hele landschap dezelfde

kleur heeft, vanwege de manier waarop de Spectrum kleuren behandelt !)

Jij als Wiz springt in je vervoermiddel en probeert samen met Catelite de kleuren te herstellen.

Onderaan het scherm staan vier heksenketels: een rode, een groene en een blauwe, die gevuld kunnen worden door bellen neer te schieten, waar dan een druppel verf uit valt, die je met Catelite kunt opvangen, en één in de kleur die je samen moet stellen door het mengen van rode, groene en blauwe verf.

Door het oppakken van parels, die sommige aliens achterlaten nadat je ze gedood hebt kun je door de iconen bewegen die rechts op het scherm staan. Door op Decathlon-achtige manier de joystick te bewegen krijg je de speciale eigenschap die de icoon voorstelt. Dit varieert van beter kunnen besturen van je vervoermiddel tot het krijgen van een pasgetrainde Catelite (waarmee je de druppels verf moet opvangen).

Je beëindigt een level na het compleet in te hebben gekleurd.

Wizball is een origineel spel. Er is echter één probleem: als je begint te spelen kun je alleen de kant regelen waar het balletje van Wiz, waar hij in rond stuitert, heen springt en daardoor ga je erg snel dood. Maar als je dan eindelijk na het gebruiken van diverse parels beter kunt sturen en Catelite je helpt (eventueel bestuurd door iemand anders) kan je een heel eind komen.

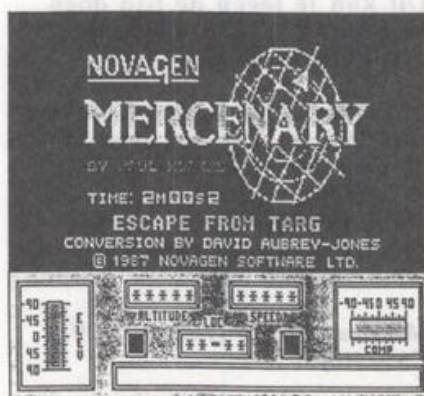
**Wizball (Ocean, f29,-
Cassette)**

Mercenary

(Escape from Targ)

Terwijl je rustig in je ruimtescheepje op weg bent naar Gamma 5, word je om een onbekende reden aangevallen, en je stort neer op Targ. Jij moet proberen weg te komen van deze planeet nadat je te weten bent gekomen waarom je werd aangevallen. Gelukkig kun je meteen een schip kopen, dat helaas niet hoger dan 25000 meter boven de grond komt: je hebt geen kans het in het hooggelegen ruimtekolonieschip te komen.

Je planeet is verscheurd in een burgeroorlog tussen de oorspronkelijke bewoners, de Palyars en Mechanoids, een bepaald soort robot en je kunt verwachten dat je er tussenin komt te zitten. Je moet kiezen welke kant je wilt helpen.

De ruimtekolonie is van de Palyars. Daar kun je veel van de dingen die je op de planeet, in de ondergrondse stad vindt, verkopen. Misschien heb je daar goede vrienden. Maar vrienden kosten geld...

Gelukkig kun je rekenen op de hulp van Benson, je Personal Computer van de negende generatie, die zorgt voor commentaar en advies op het realistische driedimensionale beeld dat je krijgt van de planeet. Ook kan hij maximaal 10 voorwerpen voor je dragen en sommige daarvan herkennen. Veel van die voorwerpen zullen sleutels moeten zijn: Er zijn er zo'n 8 verschillende. De vorm van de sleutel is gelijk aan de vorm van de deur die op slot zit.

Behalve deuren vindt je in het ondergrondse complex teleporters.

Sommige daarvan werken in één richting, anderen in twee richtingen, en weer anderen brengen je naar zo maar een andere teleport.

Maar ik zal niet te veel vertellen, want ontdekken hoe je het moet spelen is al de helft van het plezier van het spelen!

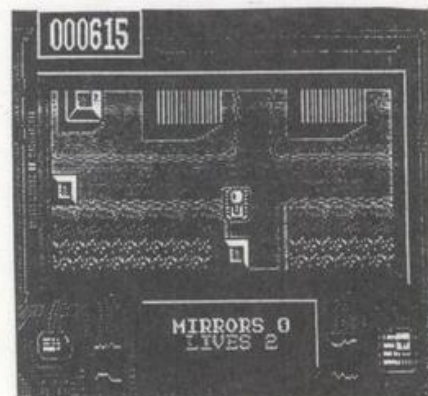
Ik denk dat het wel enige weken zo niet maanden duurt voordat je van Targ ontsnapt bent. Er schijnen drie manieren te zijn om dit te doen. In de handleiding wordt hier vaag op ingegaan: als suggestie wordt gegeven dat je voor je prestaties voor de ene of de andere kant wel eens een ruimteschip zou kunnen krijgen. Nadat je deze drie manieren hebt ontdekt, speel je het spel nooit meer. Toch denk ik dat Mercenary zijn hoge prijs waard is, vooral omdat het een zeer grote puzzel, een doolhof en een vluchtsimulator in één is !

**Mercenary (Novagen, f42,-
Cassette)**

Rebel

Nadat je in de inleiding het verhaaltje hebt gelezen dat de reden waarom je gaat spelen matig verklaart, kun je beginnen.

Je bestuurt een klein tankje over het speelveld. Je tank blijft in het midden terwijl de achtergrond schokkerig heen en weer scrollt. Je moet reflektoren verzamelen en die zo plaatsen dat een straal naar de uitgang van het speelveld wordt geleid. Als dat gelukt is kun je doorgaan naar het volgende veld.

Een teller tikt af in beeld. Die geeft tegelijk de tijd aan, die je over het scherm mag doen en je score. Dit is een zescijferig getal, maar ik kan me niet voorstellen dat iemand meer dan 2000 punten haalt. Als je een veld hebt afgemaakt, worden er 200 punten bij je totaal opgeteld.

Om het iets moeilijker te maken lopen er nog enkele simpel getekende sprites wacht. Volgens de handleiding moet je je hier tegen verdedigen maar, hoewel je een tank bestuurt, kun je niet schieten. Die illusie wordt wel door de cassetteomslag gewekt.

Ik vindt Rebel geen goed spel. Het wordt al gauw eentonig. Het tweede level is een stuk makkelijker dan het eerste en verder dan het derde ben ik niet gekomen. Daar wordt je weg door twee robots geblokkeerd.

Slaapverwekkend. Hou dat geld maar in je zak!

Rebel (Virgin, f29,- Cassette)

(Edwin Smit)

BETER PROGRAMMEREN MET BETA BASIC

Het boek dat U alles vertelt over Beta Basic 1.0.1.8 en 1.9. Voorzien van tientallen voorbeelden en een aantal praktische programma's.

Dit naslagwerk voor Beta-Basic omvat 144 pagina's
ISBN 90-6883-014-7 fl. 32,90

VAN BASIC NAAR MACHINETAAL

De ideale opstap tot machinetaal programmeren. Eenvoudig en toch duidelijk met enkele machinetaalprogramma's.

leert U vanuit BASIC redenerend stap voor stap het programmeren in machinetaal.

Deze inleiding in machinetaal omvat 90 pagina's
ISBN 90-6883-019-8 fl. 19,90

HET SPECTRUM (+) SOFTWARE BOEK

Een programma boek met vele praktische programma's voor zowel beginner als gevorderde. Duidelijke uitleg maakt het U mogelijk om de programma's aan Uw eigen wensen aan te passen. Omvang 184 pagina's

ISBN 90-6883-027-9 fl. 34,90

HANDBOEK VOOR ZX SPECTRUM 128+2

Het Nederlandse handboek voor de Spectrum Plus 2, dat ook zeer geschikt is voor de gebruikers van de 'oude' Spectrum 128K.

Voorzien van duidelijke index. Omvang 184 pagina's
ISBN 90-6883-029-5 fl. 32,90

Verkrijgbaar bij Uw Sinclair Speciaalzaak, Het Computercollectief de erkende Boekhandel en Uw warenhuis.

TERMINAL SOFTWARE PUBLICATIES

Postbus 111, 5110 AC Baarle Nassau. Tel: 04257-9161

MIRACLE DISTRIBUTOR BRD

bietet an:

TRUMP CARD DM 649.00

nacht aus Ihrem QL einen Speichergiganten mit 896K!
Toolkit II, Ramdisc, Disccontroller usw. im Preis enthalten!
Ihre alte Miracle nehmen wir in Zahlung!

QL CENTRONIC INTERFACE

englische oder deutsche Version DM 89,00

QL MODAPTOR DM 129.00

koppelt den QL an Standardmodem (mit Software)

QL QUADRAPRINT DM 89.00

4 QL's an einen Drucker!

512K MIRACLE (new) DM 299.00

JOYSTICK ADAPTOR 20.00

für den engl. QL DM

Händleranfragen erwünscht!

QL PROGRAMME:

Turbo Compiler	DM 309.90	Desktop Publisher	DM 246.50
Eye_Q	DM 92.80	J.A.M.	DM 69.80
OMEGA Adventure	DM 49.00	Super Monitor	DM 61.00
QL C	DM 249.00	Pascal	DM 179.00
WRITER 2	DM 54.90	PRINTER, WRITER TOOLKIT	39.90
ARKANOID	DM 44.90	ION GOLD	DM 39.90
FULL HOUSE	DM 27.90	EPROM TOOLS	DM 39.90
QFONT EDITOR	DM 26.90		

HARDWARE:

QL ABDECKHAUBE	DM 20.00	CARTRIDGE BOX	DM 18.50
CARTRIDGE 12 STÜCK ...	DM 72.00	BOX MIT 20 CAR.	DM 126.00
DISKETTES BOX AB	DM 24.90	SINGEL DISC NEC ...	DM 379.00
SINGEL DISC MITSUBI. .	DM 349.00	DOPPEL DISC NEC ...	DM 699.00

QL FAST REPAIR

SPECTRUM BROOKS:

Adeckhauben Spectrum 48K, 128K, 128K+II	DM 18.50
Kempston Joystick Interf.	DM 34.90
Dual Port JS Interf.	DM 40.90
DK'Ironik Keyboard	DM 135.50
Lightpen	DM 40.90
Centronic Interface	DM 95.00
ZX IPrint III ...	DM 145.00
Biscripte Interface	DM 297.95

Preise gültig für die BRD. Export Preise ohne Mehrwertsteuer
Prices for BRD. Export prices without V & T.

ONLY MAILORDER

JEPOSOF

D-4040 NEUSS 21
Kruppstr.9
tel.: 02107 / 1 23 38

persönlich erreichbar: Mo-Fr ca. 17.00 - 22.00
Sa ca. 9.00 - 16.00

Ansonsten sind Bestellungen 24h auf Anrufbeantworter möglich!
Nur Versand! Selbstabholung nur nach tel. Vereinbarung!
Versand per Nachnahme zu Selbstkosten oder Vorkasse unfrei!

Diese Anzeige wurde mit dem Desktop Publisher erstellt!!!

DE BASIS VAN BASIC

Deel 3

Dat doen we in regel 9040:

```
9040 LET controle=0
```

Dan gaan we nu eerst het scherm op orde brengen:

```
1010 PAPER 1: INK 7: CLS : LET c
controle=controle+1
1020 PRINT AT 0,11;" INVOER "
1030 IF controle>A THEN PRINT AT
10,0;"BESTAND IS VOL !
EERST SAV
EN EN NIEUW BESTAND AANMAKEN": G
O TO 1400
```

Regel 1010 bij controle wordt elke keer als we een adres invoeren er 1 bijgeteld (ophogen noemen we dat).

Regel 1020: hier even opletten: Mooier is het om de tekst tussen quotes (") in zgn. Inverse Video te zetten. Als U een Spectrum Plus of een 128K (in 48K mode) hebt, is dat geen enkel probleem. U tikt regel 1020 in t/m de eerste quote (") daarna drukt U op Inverse Video tik daarna de tekst in inclusief spaties en dan weer True Video en als laatste de tweede quote. U zult zien dat dit een fraaiër beeld oplevert.

Regel 1030 controleert of we ons maximaal toegestane aantal adressen niet overschrijden.

Verder gaan we dan door de invoer te regelen.

```
1050 PRINT AT 5,1;"NAAM :";
```

Regel 1050 sluiten we af met een puntkomma, omdat we willen dat het ingevoerde bij de eerstvolgende printopdracht hier wordt afgedrukt.

```
1055 INPUT "Naam:";I$
1060 LET lengte=LEN I$
1065 IF lengte>L THEN PRINT #0;"
Telang , opnieuw !TOETS [ENTER]"
1070 IF lengte>L THEN LET QS=INK
EY$: IF CODE QS<>13 THEN GO TO 1
070
```

```
1075 IF lengte> L THEN PRINT #0;
"
: GO TO 1050
1080 LET N$(controle)=I$
1085 PRINT I$
1100 PRINT AT 6,1;"ADRES :";
1105 INPUT "Adres:";I$
1110 LET lengte=LEN I$
1115 IF lengte>LA THEN PRINT #0;
"Telang , opnieuw !TOETS [ENTER]"
1120 IF lengte>LA THEN LET QS=IN
KEY$: IF CODE QS<>13 THEN GO TO
1120
1125 IF lengte> LA THEN PRINT #0
,, : GO TO 1100
1130 LET A$(controle)=I$
1135 PRINT I$
1150 PRINT AT 7,1;"Postcode :";
1155 INPUT "Postcode:";I$
1160 LET lengte=LEN I$
1165 IF lengte>LC THEN PRINT #0;
"Telang , opnieuw !TOETS [ENTER]"
1170 IF lengte>LC THEN LET QS=IN
KEY$: IF CODE QS<>13 THEN GO TO
1170
1175 IF lengte> LC THEN PRINT #0
,, : GO TO 1150
1180 LET C$(controle)=I$
1185 PRINT I$
1200 PRINT AT 8,1;"Plaats :";
1205 INPUT "Plaats:";I$
1210 LET lengte=LEN I$
1215 IF lengte>LP THEN PRINT #0;
"Telang , opnieuw !TOETS [ENTER]"
1220 IF lengte>LP THEN LET QS=IN
KEY$: IF CODE QS<>13 THEN GO TO
1220
1225 IF lengte> LP THEN PRINT #0
,, : GO TO 1200
1230 LET P$(controle)=I$
1235 PRINT I$
1250 PRINT AT 10,1;"Geb.Datum : "
;
1255 INPUT "Geb.Datum:";I$
1260 LET lengte=LEN I$
1265 IF lengte>LV THEN PRINT #0;
"Telang , opnieuw !TOETS [ENTER]"
1270 IF lengte>LV THEN LET QS=IN
KEY$: IF CODE QS<>13 THEN GO TO
1270
1275 IF lengte> LV THEN PRINT #0
,, : GO TO 1250
1280 LET V$(controle)=I$
1285 PRINT I$
1300 PRINT AT 20,0;"Nog een adre
s invoeren ? [J]/[N]"
1305 LET QS=INKEY$: IF QS="" THE
N GO TO 1305
1310 IF QS="J" OR QS="j" THEN GO
TO 1000
1320 IF QS="N" OR QS="n" THEN GO
TO 1999
1330 GO TO 1305
```

Nu we in de vorige delen van deze cursus reeds het frame van ons adressenprogramma hebben gecreëerd, gaan we nu verder met het invullen van de diverse modules (programmaonderdelen).

We gaan beginnen met de invoer-routine (regel 1000-1999). Er zijn diverse mogelijkheden om de INPUT (Invoer) te regelen. Zo is er een methode om de invoer op het scherm te doen i.p.v. in de twee edit-regels onderaan het scherm. In eerste instantie gaan we gebruik maken van de gebruikelijke invoer-regels onderaan het scherm en later als we ons programma eenmaal werkend hebben, ga ik in een aanvullend deel in op de mogelijkheden om invoer direct naar het scherm te sturen. Deze mogelijkheid is in wezen de 'standaard' voor bijna alle computers, maar gelukkig voor ons maakte Sir Clive een heerlijk eigenzinnig computertje dat vele prachtige mogelijkheden heeft en daarom gaan we volgens Sir Clives ideeën te werk. Bovendien kunnen we zo nog eens wat bedenken en ook nog wat sleutelen aan onze programma's. Op die manier leer je tenminste een computer beheersen. Als alles al voor je bedacht is, is de lol er ook zo weer af. Daarom onderscheiden Spectrum-gebruikers zich van andere gebruikers omdat ze vaak meer doen met hun computer dan andere computergebruikers.

DE INVOER

Laten we in eerste instantie eens gaan kijken wat we moeten invoeren:

Naam (N\$ max lengte L=21)
Adres (A\$ max lengte LA=23)
Postcode (C\$ max lengte LC=7)
Plaats (P\$ max lengte LP=20)
Verjaardag (V\$ max lengte LV=10)

Daarbij moeten we wel bedenken dat we nog een controle-variabele invoeren om te kunnen controleren of we ons max. aantal (A=100) niet overschrijden.


```

1400 REM bestand is vol
1405 PRINT AT 20,5;"TOETS [ENTER
]"
1410 LET QS=INKEY$: IF QS="" THE
N GO TO 1410
1415 IF CODE QS<>13 THEN GO TO 1
410

```

Zo dat zit er allemaal in, maar U zult zich afvragen waarom zus of zo. Laten we even de belangrijkste regels bekijken:

regel 1010: controle houdt bij welk adres op dat moment wordt ingevoerd.

regel 1030: spreekt voor zich

1060 hier controleren we de lengte van de ingevoerde string is deze te lang (>L) dan worden in regels 1065-1075 maatregelen genomen, die herstel mogelijk maken.

In regel 1065 gebruiken we dan ook nog Print #0.

Met deze opdracht kunnen we boodschappen afdrukken in de twee editregels onderaan op het scherm.

Om de boodschap weer weg te krijgen gebruiken we in regel 1075 een lege string die daar wordt afgedrukt.

Er zijn ook nog andere methoden om die regel weg te krijgen en een ervan wordt o.a. in de regels 1125, 1175 1225 en 1275 gebruikt, nl. twee komma's (,,)

Verder ziet U dat we constant INKEY\$ gebruiken om een toetsaanslag te controleren. Opdruk van toetsen geven we aan ssen vierkante haken [].

Verder heb ik dan het programma uitgebreid met een SAVE en LOAD routine, zodat U inderdaad met het programma kunt gaan werken. Al blijft het voorlopig beperkt tot invoeren en de gegevens opslaan.

Voor deze laatste routine moet er binnen het initialiseren nog iets toegevoegd worden en wel in regel 9020 de DIM opdrachten. Hier moet worden toegevoegd:

DIM C(1). Dit is ons controle-getal. Dat wordt in regel 5105 let C(1)=controle

```

9020 DIM N$(A,L): DIM A$(A,LA):
DIM C$(A,LC): DIM P$(A,LP): DIM
V$(A,LV): DIM C(1)

```

In regel 5560 wordt de ingelezen waarde C(1) weer in onze variabele 'controle' gezet.

```

5000 REM opslaan
5010 PAPER 0: INK 7: CLS
5015 PRINT AT 5,0;"GEGEVENS OPSLAAN / INLEZEN"
5020 PRINT AT 5,2;"KEUZE:" PRIN
T AT 6,2;"-----"
5025 PRINT AT 8,5;"OPSLAAN....[1
]"
5030 PRINT AT 10,5;"INLEZEN....[2
]"
5035 LET QS=INKEY$: IF QS="" THE
N GO TO 5035
5040 IF QS="1" THEN GO TO 5100
5045 IF QS="2" THEN GO TO 5500
5050 GO TO 5035
5100 REM OPSLAAN
5110 CLS : PRINT AT 0,10;"OPSLAAN"
5115 PRINT AT 10,0;"PLAATS EEN DATACASSETTE EN TOETS DAARNA [ENTER]"
5120 LET QS=INKEY$: IF QS="" THEN GO TO 5120
5125 IF CODE QS<>13 THEN GO TO 5120
5130 SAVE "NAMEN" DATA N$( )
5135 SAVE "ADRES" DATA A$( )
5140 SAVE "CODE" DATA C$( )
5145 SAVE "PLAATS" DATA P$( )
5150 SAVE "DATA" DATA V$( )
5155 SAVE "CONTROLE" DATA C( )
5160 GO TO 5999
5500 REM INLEZEN
5510 CLS : PRINT AT 0,10;"INLEZEN"
5515 PRINT AT 10,0;"PLAATS DE DATACASSETTE EN TOETS DAARNA [ENTER]"
5520 LET QS=INKEY$: IF QS="" THEN GO TO 5520
5525 IF CODE QS<>13 THEN GO TO 5520
5530 LOAD "NAMEN" DATA N$( )
5535 LOAD "ADRES" DATA A$( )
5540 LOAD "CODE" DATA C$( )
5545 LOAD "PLAATS" DATA P$( )
5550 LOAD "DATA" DATA V$( )
5555 LOAD "CONTROLE" DATA C( )
5560 LET controle=C(1)
5999 RETURN

```

De andere modules vul ik graag de volgende keer in, omdat ik wegens drukke werkzaamheden hier geen tijd voor kon vinden.

Graag tot dan.....

VRAGEN OVER BASIC

Een lezer vroeg op het ingezonden enquête-formulier waarom we niet direct gestructureerd gingen programmeren met procedures e.d.

Wel het antwoord kan kort zijn: In de cursus voor beginners gaan we uit van het Sinclair BASIC dat zich in de ROM van onze Spectrum bevindt. En deze BASIC kent geen procedures Do-While lussen etc. Ik meen er dan ook goed aan te doen om te blijven uitgaan van Spectrum BASIC, maar op zo'n wijze dat we het geleerde straks direct in praktijk kunnen brengen als we bijv. BETA-BASIC gaan gebruiken.

Ook aan Beta Basic zou ik graag een cursus wijden, maar alles tegelijkertijd kan alleen maar verwarring veroorzaken. Zeker beginners zullen dan allerlei zaken door elkaar gaan halen. Dus eerst de cursus Spectrum Basic en later dan Beta Basic.

SPECTRUMMERS, LET OP

Onze nieuwe laser-printer heeft een zeer uitgebreide tekenset. Toch blijkt de Spectrum nog een tekenetje te hebben dat hij niet kent: het copyright-symbooltje (de c in een cirkeltje). Op plaats 127 in de tabel van de laser, staat een schaakbord-patroon. Wanneer u dus in een listing dit tekenetje ziet: ♁, dan moet u in de plaats daarvan het copyright-tekenetje typen (extended mode, symbol shift en de P).

SNEL & PRECIES DELEN zx81

Deel 6

RECTIFICATIE

In de vorige aflevering van deze reeks, op blz. 34, 1ste kolom, 2de paragraaf, staat de zin "Daarom is het nodig in de MC-RTNS de ...". Die moet zijn: "Daarom is het NIET nodig in de ...". De heer van Abbe liet ons weten dat de zin zoals hij er nu staat, zinloos is.

* Voordat u deze aflevering leest, kunt u het beste eerst de tekst in het kadertje even doornemen.

Voor de eigenlijke bespreking van FACTOR, 3 algemene opmerkingen:

- de subroutines in mijn rekenprogramma's (vooral die welke vaak worden doorlopen) zijn primair ontwikkeld voor een minimum aan benodigde T-cycles, ook al kost dat eventueel extra bytes.

- waar dat mogelijk is, vervang ik LD DE/ AND A/ SBC HL,DE door: LD(-DE), het negatieve komplement van DE dus, gevolgd door ADD HL,DE; dat spaart 2 bytes en is sneller.

- het gebruik van de exchange-registers via de instructie EXX vereist eigenlijk het opslaan van de waarde van H'L bij het begin van de RTN en het herstellen van die waarde voordat de RTN wordt verlaten, anders volgt er een crash. O'Hara gebruikte hiervoor 10 bytes, alhoewel het met 6 kan; opslaan is evenwel niet nodig als de RTN met de instructie RST 08 eindigt, wat hoogstens 1 byte kost.

BASIC-programma

Vergeleken met het Basic-programma FACTOR uit fig. 3 zijn als volgt wijzigingen aangebracht:

* Regel 1 bevat 12 bytes verplaatsingsroutine, 53 bytes tabel en 81 bytes rekenroutine, die nader besproken worden bij de behandeling van figuur 6c. De hexdump van deze regel is in figuur 6b zowel gegeven met hex adressen en hex-sum als met dec(imale) adressen en dec-sum. De tabel begint op adres 25755 evenals in de Basic-versie en de inhoud is gelijk aan het resultaat van de vroegere regels 210 t/m 240.

* Regels 40 t/m 50 zorgen voor het opslaan van SQR N op adres 25750/51 (hex 6496/7) en komen samen met regel 110 in de plaats van de vroegere regel 80.

De uitdrukking ($k=256$) in de regels 45 en 50 heeft de waarde 1 als 'true' en 0 als 'false'. Deze korrektieterm is nodig omdat SQR N voor N in de buurt van $2^{**}32$ zich 'raar' gedraagt. Weer een van die ingebouwde rekenfouten van de ZX81. Zie daartoe fig. 7. Als gevolg hiervan levert voor $N=4294967280$ de formule voor K in regel 40 de waarde 256 op. Daardoor zou het poken op de adressen 25750/51 0000 opleveren en dat mag vanzelfsprekend niet. Dank zij de korrektieterm blijft SQR N $FFFF=65535$.

Onze printers slikken de mooie inverse tekenjes van ZX81 niet. De figuren nemen we voortaan fotografisch over, zoals we die door de auteur krijgen toegezonden. Voor de tekst vinden we dit evenwel niet opportuun (Hr. van Abbe is de enige medewerker die ons geen tekstfile maar gewoon een afdruk toestuurde, dit is indertijd zo afgesproken).

Daarom dit: de routine die in fig. 3 (vorige aflevering) stond, heet voortaan FACTOR. De routine in figuur 6A/6B heet FACTOR (kleine c). Inverse letters zullen we als kleine letters afdrukken.

FIG. 7 SQR N VOOR N BIJNA $2^{**}32$

10 LET N\$="4294967205"	
20 LET N\$(9 TO)=STR\$(VAL N\$(
9 TO)+5)	
30 PRINT N\$,65535-SQR VAL N\$	
40 IF N\$(9 TO)<"95" THEN GOT	
0 20	
4294967210	.00052397481
4294967215	.00052397481
4294967220	.000488281205
4294967225	.000488281205
4294967230	.000488281205
4294967235	.000488281205
4294967240	.000488281205
4294967245	.000488281205
4294967250	.00030517578
4294967255	.00030517578
4294967260	.00030517578
4294967265	.00030517578
4294967270	.00030517578
4294967275	.00030517578
4294967280	.00030517578
4294967285	.00030517578
4294967290	.00030517578
4294967295	.00030517578
	0
	0

* Regels 55 t/m 80 zorgen voor de transformatie van de maximaal 10 decimale digits van het deeltal N in vier bytes hex, opgeslagen van laag naar hoog op de adressen 25746 t/m 25749: hex 6492/3 bevat LO-DIVIDEND, hex 6494/5 bevat HI-DIVIDEND.

* Regel 90 is min of meer het equivalent van de vroegere regel 90. De aangeroepen rekenroutine, adres 64D0, keert naar Basic terug met de - eventuele - deler D (=FACTOR) op adres 6498/9 hex, dat is 25752/53 dec. De FLAG op adres 649A (25754) is alleen 0 als het een deler betreft.

* Regel 100 leest de waarde van D uit.

* Regel 110 onderzoekt of de $FLAG < 0$ of $D=1$ is. In beide gevallen wordt het zoeken naar priemfactoren beëindigd. Dat op het eerste gezicht overbodige testen of $D=1$ is, is nodig bij het onderzoek van getallen $>65521^{**}2$; 65521 is het grootste priemgetal <65536 . Dat onderzoek wordt dan namelijk uitgestrekt tot delers >65536 . De eerste zodanige deler is 65537. In de MC-RTN wordt dit echter een 1 en met die deler blijven we natuurlijk "eeuwig" bezig.

Twee voorbeelden hiervan zijn:

4294049777=65521*65537
en 4294967071=65521*65551.

Voor zover niet bekend :
IF PEEK 25754
is hetzelfde als
IF PEEK 25754 <> 0
maar korter en sneller.

* Regel 140 zet na uitvoering van de deling in regel 130 het onderzoek voort, waarbij $N = N/D$ als een geheel nieuw getal wordt beschouwd. Bij FACTOR werd doorgegaan met de gevonden deler. IF $N > 2$ is nodig omdat anders bij $N = 2^{**..}$ als laatste deler een 1 wordt geprint.

* Regels 150 t/m 199 beëindigen het programma met het printen van de laatste priemfactor of het oorspronkelijke getal, zo dit een priemgetal is. Alleen als $N \geq 1E8$ is, worden de regels 180 t/m 199 gebruikt.

MC-routine

* De verplaatsingsroutine heeft geen nadere uitleg nodig.

* STORE bevat de in het voorgaande genoemde adressen voor opslag van N, SQR N, FACTOR en FLAG.

De hexdump van TABLE, de ZEEF-tabel, is met hex adressen en dec-sum.

NIT(ieel) worden ook de eerste 5 waarden (adressen 649B t/m 649F) gebruikt, bij de volgende ronden wordt steeds begonnen met TABLE-REP(eat) op 64A0. Een en ander zoals reeds uitgelegd bij de behandeling van de Basic-versie in het vorige artikel.

* De deler DE bevat dankzij de ZEEF-tabel geen veelvouden van 2,3,5 of 7, zoals eerder verklaard bij de bespreking van de DELER ALGORITME van FACTOR. De positie in de tabel wordt vastgehouden in het C register. Na het bereiken van het einde van de tabel, adres 64CF, wordt via de test XOR CF in de volgende ronde begonnen met TABLE-REP, adres 64A0.

* Het delen van 4 bytes grote getallen door een 2 bytes deler DE gebeurt in wezen precies zoals verklaard voor $G/D=Q$. Alleen zijn extra registers nodig waarvoor we de exchange registers H'L' en D'E' gebruiken. HL is weer het hulpregister, waarin steeds de rest na aftrekking van de deler overblijft en dat iedere 'LOOP' via ADC HL,HL naar links schuift en de carries van D' opvangt.

De instructies op de adressen 64F4-64F9 doen hetzelfde als in fig. 5 RL C/RLA (adr. 4096-4098) deed, maar nu voor resp. de registers L', H', E' en D'. Het aantal bits dat zijn taak moet verrichten is 32, vandaar $B=20h$.

Het "proefdelen" en het al of niet herstellen van de aftrekking (RESTORE resp. NO-RESTORE) is vergelijkbaar met wat in het eenvoudige deling-programma plaatsvond. Alleen kan nu bit 7 van het HL-register bij het naar links schuiven een carry opleveren. En dan moet DE in ieder geval afgetrokken worden en moet ook voor een carry voor het quotient worden gezorgd. Een en ander gebeurt door instructies op de adressen 64FD/E en 6507-650A : SAVE CARRY genaamd.

Al of niet een carry voor het quotient, dat bij het naar links schuiven wordt gevormd in de registers L', H', E' en D', wordt bereikt door de instructie op de adressen 6501/2, 6504/5/6 en 650A. Voor het 'afmaken' van het quotient zou na de DJNZ-instructie de 8 bytes-routine van de adressen 64F3-64FA moeten worden herhaald, overeenkomend met wat op de adressen 40A3-40A5 in de routine van fig. 5 is gedaan.

Ik heb dat niet gedaan, omdat het er tenslotte om gaat te weten of D een deler is van N of niet. En daarvoor is in wezen alleen de uiteindelijke waarde van HL maatgevend : is die nul dan hebben we inderdaad een deler gevonden.

Omdat het quotient voor deze toepassing niet interessant is, zijn in wezen de instructies op de adressen 6504 en 650A ook niet relevant. In het komende artikel zal ik het betreffende gedeelte van DIVISION dan ook korter en sneller maken. Ik heb die instructies opgenomen, opdat de deling-routine DIVISION na toevoeging van de hierboven genoemde 8 bytes voor het correct maken van het quotient, ook separaat voor getallen tot 2^{**32} kan worden gebruikt.

Zoals reeds gezegd, als $HL=0000$ hebben we een deler gevonden en verlaten we de routine na opslag van die FACTOR en met de FLAG RESET.

* De test of $D > SQR N$ is, bepaalt of een volgende priemfactor gezocht wordt, of dat we teruggaan naar Basic met de FLAG SET.

Timing

In het volgende artikel bespreek ik de laatste versie van ONTBINDING IN PRIEMFACTOREN, genaamd FAcTOR (kleine c en t). Dat programma is nog sneller dan het nu behandelde, niet alleen omdat - zoals aangekondigd - alle resterende Basic-functies naar de MC-RTN zijn overgebracht, maar ook omdat in de routine DIVISION, naast de reeds genoemde, verdere tijdswinst kan worden geboekt. Dan ga ik ook uitvoerig in op de timing van de drie programma's. Op dit moment volsta ik met te vermelden dat de maximale rekentijd van FAcTOR ruim 20 seconden is, terwijl die van FACTOR ruim 7 minuten kan bedragen.

(H. van Abbe)

UITSLAG PROGRAMMEERWEDSTRIJDEN

One Liners

We hebben tientallen One-Liners ontvangen, waarvan de meeste inmiddels ook al weer zijn gepubliceerd.

Een van de juryleden was wel erg streng, omdat bij hem alle oneliners die op de een of andere manier een machinetaal-programma aanmaakten, geen enkel punt ontvingen. Zijn argumentatie was: "Op die manier kan ik een zeer eenvoudige mooie oneliner maken: Clear 24000:load"Hobbit" Code:Rand Usr 24000 ! Nee een echte oneliner is GEEN machinetaal-programma !" Dit betekende voor een aantal programma's dat ze zondermeer al geen kans meer maakten op een prijs.

Voor de rest waren de programma's heel erg verschillend van nivo. Zo varieerde de toegekende punten per programma van een 0 tot 8. Originele ideeën waren er niet veel. Veel programma's met grapjes uit de beginperiode van de Spectrum, wat gehannes met attributen, met systeemvariabelen, met bugs in de ROM etc. Nee bijster enthousiast was de jury beslist niet. Toch moest er een prijswinnaar uitrollen.....

Na enig gedebateer kwam de jury tot de uiteindelijke prijstoe-kenning. Wegens het originele idee en de speelbaarheidsfactor gaat de eerste prijs naar:

R. Uittenbogaard uit Nijmegen

Zijn prijs een GE TX-1000 printer.

Een tweede prijs een VVV-bon van fl. 75,00 gaat naar Mike Hellema voor zijn knappe UDG ontwerper.

AMX-Muis

Helaas waren er slechts twee inzenders in staat muisprogram-in te zenden. Wat erg mager, als je even kijkt naar de prijzen-pot die er beschikbaar was.

Omdat een van de inzenders ook in de wedstrijd voor Educatieve programma's meedoet, blijft er uiteindelijk slechts 1 deelnemer over voor een prijs.

Gezien de kwaliteit van het gecombineerde Educatieve/Muis programma van H. Hoedemakers komt het programma van J. Damen uit Almere niet in aanmerking voor de eerste of tweede prijs.

De derde prijs gaat daarom naar J. Damen uit Almere voor zijn muisprogramma's: Adressenbestand en Opstartprogramma voor het Muissysteem.

Hij krijgt niet de tweede prijs omdat er een aantal zaken van zijn inzending niet vlekkeloos verliepen. Bovendien waren de instructies niet overal even duidelijk. Asterisk is een leuk idee maar het werkt traag. Aldus de jury.

De Heer J. Damen ontvangt een VTX-5000 modem beschikbaar gesteld door DATA-SKIP.

Het blad is

a naaldevormig

b niet naaldevormig

0

blad

Geef de letter van
het goede antwoord
Zit je fout? Kies t

Educatieve programma's

De winnaars op een rij : v.l.n.r. H. Hoedemaekers, J. van der Elsen, B. Kort, R. Uitterlinden, J. Damen en G.-J. Hiddink.

In deze wedstrijd kregen we maar liefst 47 verschillende programma's onder ogen.

In het kort het commentaar van de jury op de programma's:

* Allereerst het programma van J & K van de Sar.

Het programma Breuken is goed van opzet, eenvoudig met een goede help-pagina.

* Programma's van T. Schijven:

"Tot 10" mooi gepresenteerd en simpel te bedienen.

"Alfabet" mooie presentatie maar helaas geen enkele uitleg. "1 letter anders" Werkt eenvoudig mooie presentatie, maar helaas foute programma-structuur (Een CLEAR in een subroutine !)

* Rekenprogramma van F. Bakkum.

Mooie sobere presentatie. Niet beveiligde input, bijv. delen door 0. (regel 900-910)! Menukeuzes niet te onderscheiden op zwart/wit (schakelt tussen blauw en rood) Stop van het programma nogal drastisch: RND USR 0 !

* Programma "Tafels" van H. Esselink.

Presentatie simpel wel erg eenvoudige Screen\$. Werkt te traag. Bovendien is geen invoercontrole bij het zelf invoeren van opgaven. Zo kun je 12 x 13 invoeren maar bij het uitvoeren kun je slechts getallen kiezen van 0 tot 9 !!

* Programma "Franse Werkwoorden" van R. Uittenboogaard.

Programma goed van opzet, input routine te traag voor de snelle typist(e): de input routine kan niet volgen. Gevolg: snelle jongens halen een score 0 ! Helaas ook hier enkele fouten en wel in het Frans. Het programma heeft een uitgesproken neiging imparfait du subjonctif op te vragen, deze werkwoordvorm is reeds in het begin van de jaren 40 een zachte dood gestorven. Het is te hopen dat niet alle Franse leerboeken in Nederland dit ondersteunen want dan zullen de Nederlanders nooit goed Frans leren ! Voor de teksten eerst nog eens overleggen met de leraar Frans.

* Programma "Doolhof-School" met diverse onderwerpen van M. Kuipers.

Presentatie mooi, Goede informatie, Leuk idee. Reageert traag op toetsaanslag. Er zit een fatale bug in het programma: Als je in de school in het lokaal "Aardrijkskunde" aankomt volgt de foutmelding: "Out of Memory, 1641:1". Slordig !

* Programma's "Parabool", "Factoren", "J'ai tu as", "Monohybr.", "Functies", "Breuken", "Ongelijk", "Alkaan", "Op/Af", "Mon Oncle" van E. Augusteijn.

Parabool is gemaakt met Beta Basic 3.0 is zeer uitvoerig, goed en degelijke uitwerking.

Factoren is gemaakt met BB 1.8. Erg goed voorgesteld met een prima helpfunctie.

J'ai tu as een programma om Frans te leren: wat simpeltjes en na een keuze kan men nooit meer terug naar het hoofdmenu.

Monohybride

Mooie presentatie, kans tot copy is goed (Visualiseren van F1-F2) Geschreven met BB 3.0

Functies

Mooie presentatie, goede demo met toch een paar slordigheidjes (wissen van plot punten tijdens demo). Practicum loopt wat traag, grafisch prima voorgesteld.

Breuken

Mooi voorgesteld, beetje trage respons

Ongelijk

Geen beoordeling compleet arabisch voor de jury.

Alkaan

Onderscheid tussen tri en tetra ging bij een der juryleden mis!

Op/Af Simpel, maar duidelijk en geschikt voor jongere kinderen.

Mon Oncle

Mooi maar bevat een fatale bug, als je niet stopt na 10 opgaven krijg je gegarandeerd: "Out of Screen, 270:1".

Algemeen: veel programma's hier en daar origineel, maar nogal duidelijk verschil in nivo.

- * Programma "Tovenaar van Oz", met o.a. Geheugenoefening, typen en Spelling. van P. Zelderloo

Om met het laatste onderdeel te beginnen: Een spellingsprogramma vol met spellfouten! Het programma is voor de 128K Spectrum en erg lang (Lange laadtijd!). Grafisch is het programma prima verzorgd. De door de auteur ontwikkelde speciale print-routine is wel erg traag. Het programma is ons inziens geschikt voor de wat oudere kinderen. Maar eerst de vele spellingsfouten herstellen!

- * Programma "Parabolen" van P. Visser

Een 128K programma. Mooie presentatie, geeft helaas geen hulp bij foutieve invoer. Slechts bedoeld voor mensen die "in 't vak" zitten. Voorstelling prima, pedagogisch is het wat minder.

- * Programma "Sommen" van J. van Loendersloot

Ziet er mooi uit, maar helaas geen letter uitleg hoe het programma te besturen is.

- * Programma "Gitaar" en een bijbehorende "Akkoordnotatie-methode". van: R. Uitterlinden.

Fraai startscherm, Stemmen mooi gepresenteerd. Volledige beginnerscursus gitaarspelen. De auteur ging in zijn ijver net iets te ver door het programma te "beveiligen", hetgeen niet zo slim is als het programma voor een wedstrijd beoordeeld moet worden.

- * De programma's "Rekenen onder 10-tal", "Optellen" en "Aftrekken" van: E. Reymiers

In het algemeen kan men van deze programma's zeggen dat ze eenvoudig van opzet zijn zonder ze tekort te doen. De programma's zijn bedoeld voor moeilijk lerende kinderen en ze voldoen uitstekend. Alle uitleg vindt op het scherm plaats. De bediening is simpel en snel. Voor jonge kinderen te begrijpen. Prima oefenmateriaal!

De hoofdprijswinnaar. Liever een margrietwielprinter dan een kleurenmonitor? Geen probleem, toch!

- * Programma "Golfbewegingen" van P. Vrijdag.

Vrij compleet programma, vele mogelijkheden. Mooi maar duurt lang. Voor studenten waarschijnlijk een duidelijk programma. Programma ontstaan tijdens de studie. Goed naar computer "vertaald"

- * Programma's "Delen", "tafeltjes" "honderdveld" en "staartdelen". van J. van der Elsen.

Delen: Grafisch goed verzorgd, jammer dat resultaat van de deling niet op het scherm wordt gezet. (gebeurt wel bij correctie routine).

Staartdelen: Niet beveiligd tegen delen door 0. We kregen ook 2x subscript wrong in 417!

Honderdveld: Grafisch mooi. Paar slordigheidjes, blijft herhalen bij een foutief antwoord. Waarom elke keer hele scherm opnieuw?

Sommen Honderveld: Goede logische opbouw: eerst de tientallen erbij tellen en dan pas de eenheden.

Tafeltjes: Erg ingewikkeld startscherm voor jonge kinderen, waar het uiteindelijk voor bedoeld is. Trage reacties op toetsaanslag!

- * Programma's "Grafische functies", "precisie-rekenen", "Torens van Hanoi", "Rekenmachine" van M. van Dinther.

Flexigraaf (Grafische functies) Vrij ingewikkeld programma, door de vele mogelijkheden, had wat gebruikersvriendelijker gekund. Fraai programma.

Precision (precisie rekenen): Vrij traag programma (12 x 12= duurt zo'n twee seconden!) Enkel vierkantswortel.

Rekenmachine (Calculator) Leuke optie om van je Spectrum een wetenschappelijke calculator te maken.

- * Programma "2-takt motor" van G-J. Hiddink.

Programma geschreven met Beta Basic 3.0. Idee is prima verwerkt. Meer tekst-uitleg dan beeld-uitleg. Jammer dat het programma niet publiceerbaar is omdat er variabelen werden meegeSAVED die alleen aan de auteur bekend zijn.

- * Programma "20-Veld" van G. Vanhove

Leuk programma voor optellen tot 20. Helaas komen er te vaak dezelfde opgaven in voor! Slechts 1 opgave per beurt, daardoor is een score niet te meten.

* Programma's "-Sommen+",
"Klok1" "Klok2" en "Verkeer"
van B. Kort

Deze programma's stonden al in
ons educatieve nummer.

-Sommen+:

Leuk programma, prima en ori-
ginele manier om input te con-
trolleren. Score hier wel inge-
bouwd.

Klok-1:

Dit is een multiple choice
programma om te leren klokkij-
ken. Presentatie aantrekkelijk.

Klok-2:

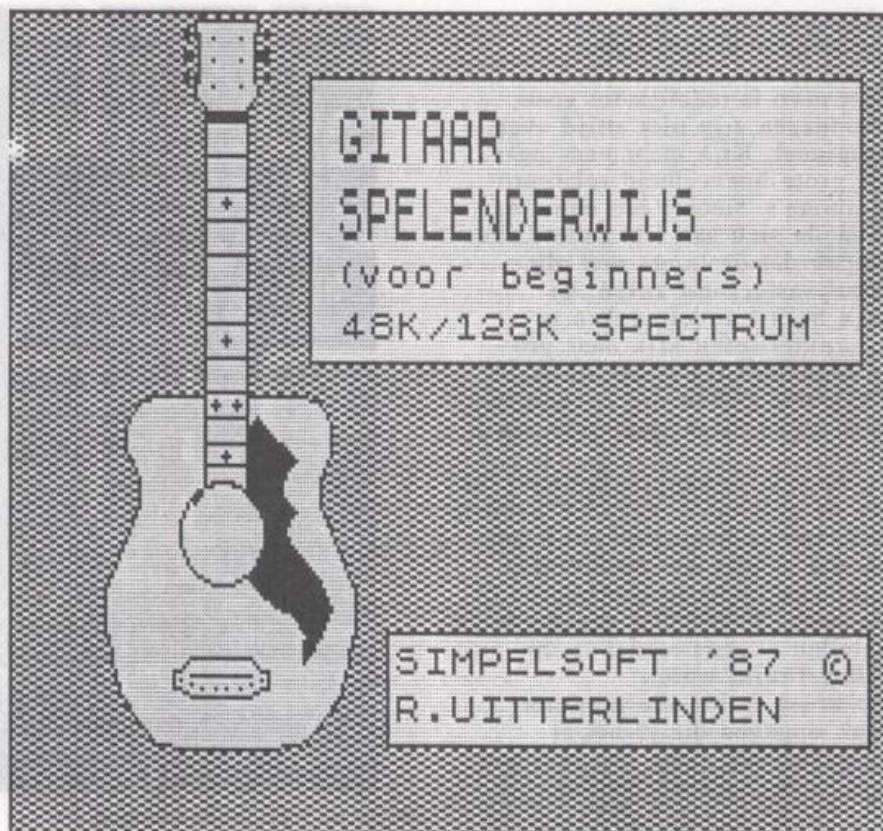
Een variant op het vorige pro-
gramma waarbij je de keuze hebt
om de tijd digitaal met de
wijzers of in gewone taal op te
geven. (O=over, H=half, U=uur,
K=kwart V=Voor) Leuk idee goed
uitgewerkt.

Verkeer:

Een eenvoudig programma om
voorrangsregels te leren.
Grafisch had het wat ruimer en
duidelijker mogen zijn.

* Programma "Rekentest"
van H. Maes

Eenvoudig recht toe recht aan
programma dat precies doet waar
het voor geschreven is. Had
misschien wat speelser gekund.

* Programma "Functies tekenen"
van A. Pedersen

Programma is reeds gepubliceerd
Opstarten duurt lang! Pro-
gramma tekent allerlei gonio-
metrische functies. programma
goed gestructureerd en gedocu-
menteerd

* Programma "Biologie"
van H. Hoedemakers.

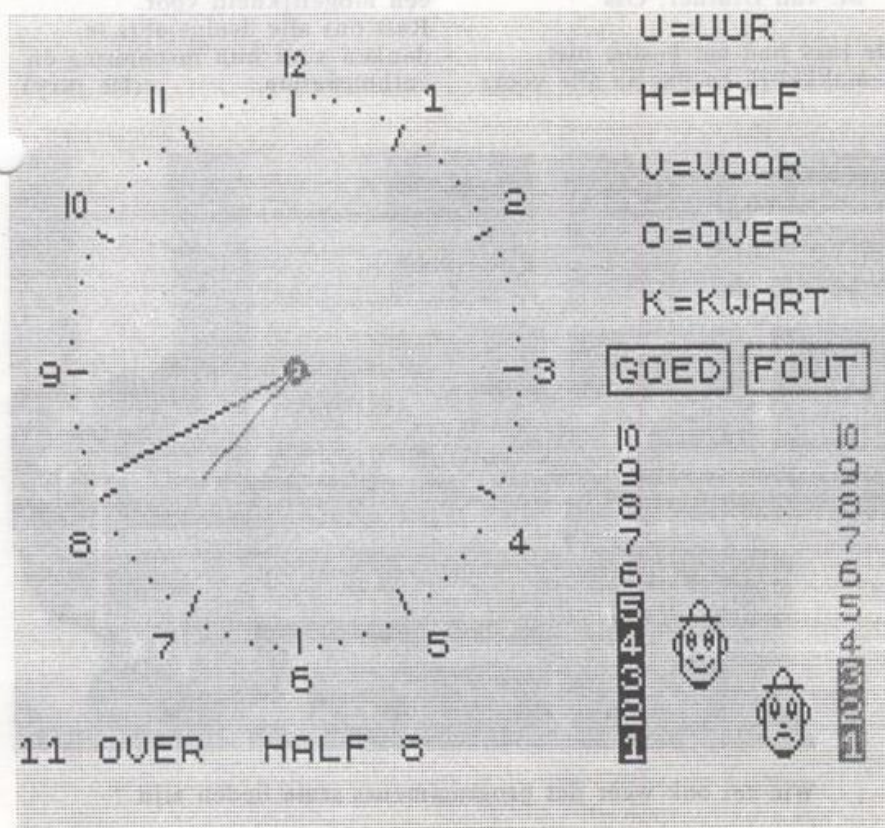
Dit programma werd aangeleverd
in twee versies: een voor de
muis en een die met de cursor
bestuurd kan worden. Biologie
is een programma om bomen te
leren herkennen. Origineel
idee. Handig te bedienen,
interessant leerprogramma,
prima uitgewerkt.

* Programma "Getalstelsels"
van: M. Jorritsma

Een handig programmaatje om te
leren werken met de diverse
talstelsels. Reeds gepubliceerd

Het laatste programma dat we
ter beoordeling kregen was
"Klokkijken" van D. Smol

Een andere variant op het
klokkijken. Je hebt hier de
invoermogelijkheid in gewone
taal: bijv. 5 voor 12. Met sim-
pele toetsaanslagen (h=half, v=
voor, o=over, k=kwart, u=uur)
kun je de tijd aangeven. Idee
goed in praktijk gebracht. Ver-
gelijkbaar met Klok2 van B.
Kort, de presentatie is vrien-
delijker voor kinderen (met een
Clown) Hetzelfde idee gehad of
kennen de auteurs elkaar ?

Algemeen over deze programmeerwedstrijd:

Het nivo is redelijk tot goed. De ideeën zijn niet altijd even origineel. Kijk maar eens naar de grote hoeveelheid rekenprogramma's. Slechts een enkeling waagde zich aan iets anders. We hopen dat de lezers niet allemaal vastgeroest zitten. Er zijn beslist andere zaken te computeriseren kijk naar programma's "Gitaar" en "Biologie". Originele ideeën die bovendien nog prima uitgewerkt zijn ook!

In de vele Rekenprogramma's die we de afgelopen maanden hebben bekeken en beoordeeld valt het op dat er niet één op het idee gekomen is om te controleren of de veelal RANDOM gegenereerde getallen al eens eerder in de test gebruikt waren. Zo kreeg je bij alle programma's opgaven die je net al gemaakt had. Daar had best wat aangedaan kunnen worden.

Verder viel ons op dat in de paar taalprogramma's die binnenkwamen er nogal wat taalfouten voorkwamen en dat was voor de jury echt te gek!

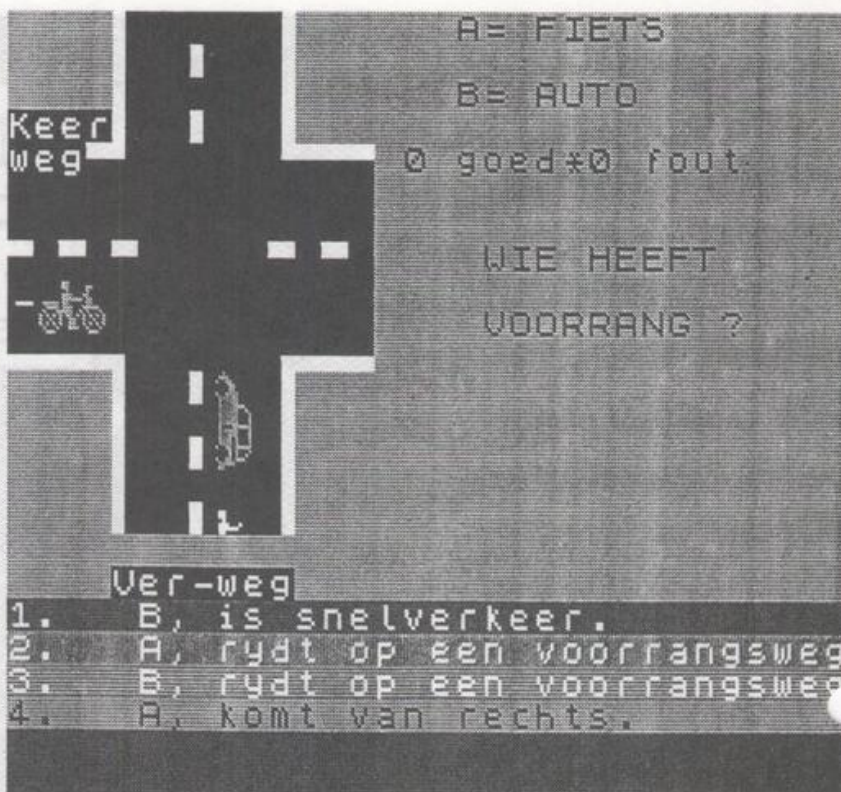
Verder waren er wat programma's om functies en parabolen te tekenen. Allemaal goed in beeld gebracht. Maar waarom is er niemand op het idee gekomen om behalve goniometrische functies of vergelijkingen, deze grafische mogelijkheden te gebruiken om bijv. gegevens van een of ander toepassingsprogramma in beeld te brengen?

Dan rest ons nog de uitslag.

Er waren twee programma's die er met kop en schouders bovenuit staken: "Gitaar" en "Biologie"

Na wijs beraad kwam de jury tot de volgende prijstoeckenning:

- 1e prijs Kleurenmonitor
H. Hoedemaekers uit Oostrum
De heer Hoedemaekers koos een andere prijs met een vergelijkbare waarde.
- 2e prijs GE TX 1000 Printer
R. Uitterlinden, Dordrecht
- 3e prijs Z/W Monitor
J. van der Elsen uit Neer
- 4e prijs Videoface
B. Kort, Hattem

5e prijs VTX5000 modem
G.-J. Hiddink, Slootdorp

6e t/m 10e prijs
Boekenpakket bestaande uit 6 titels voor de ZX Spectrum, en een Joystick.

P. Vrijdag, Eindhoven
E. Reymiers, Eeklo
E. Augusteijn, Schiermonnikoog
D. Smol, Den Haag
M. van Dinther, Oss

De jury had het beslist niet gemakkelijk en pas na alle voors

en tegens goed tegen elkaar afgewogen te hebben is de bovenstaande uitslag een feit. De motivatie vindt U terug in het voorgaande commentaar. Wellicht ten overvloede merken we nog op dat er geen correspondentie over de uitslag mogelijk is. Bent U dit keer niet in de prijzen gevallen niet treuren wellicht doet zich nog een keer een mogelijkheid voor. Rest ons alle deelnemers te danken voor hun inspanning en enthousiasme. (De jury)

Wie zei ook weer dat programmeurs saaie lieden zijn?

RUSSISCHE ROULETTE

Dit eenvoudige maar leuke spel voor de ZX 81 bevat alle nodige instructies in het programma zelf. Het kan gespeeld worden door 2 tot 6 personen.

Een opmerking

Op regels 56 tot 62 en 91 tot 98 staan inverse punten. Dit moeten spaties zijn. De punten dienen om het aantal beter te kunnen tellen.

(J. Hermans, Helmond)

```

3  CLS
4  DIM A$(6,8)
5  LET R=1
6  RAND
7  PRINT AT 7,5;"RUSSISCH ROUL
ETTE"
8  PRINT AT 8,5;"
9  PRINT AT 12,3;"WIL JE INSTR
UCTIES (J/N)"
10 IF INKEY$="J" THEN GOTO 79
11 IF INKEY$="N" THEN GOTO 13
12 GOTO 10
13 CLS
14 PRINT "HOEVEEL SPELERS 7(MI
N.2/MAX.6)"
15 INPUT S
16 IF S<2 OR S>6 THEN GOTO 14
17 LET Q=S
18 CLS
19 PRINT "GEEF DE NAMEN VAN DE
SPELERS
ERS)"
20 FOR F=1 TO S
21 PRINT "HOE HEET SPELER ";F
22 INPUT I$
23 LET A$(F)=I$
24 LET A$(F,8)="1"
25 NEXT F
26 FOR F=1 TO S
27 CLS
28 IF A$(F,8)="0" THEN GOTO 44
29 PRINT "RONDE ";R
30 PRINT "KIES EEN GETAL (1 T/
M 6)"
31 GOSUB 91
32 PRINT AT 8,24;A$(F,1 TO 7)
33 PRINT AT 15,0;"IN DE RACE Z
IJK"
34 FOR N=1 TO S
35 IF A$(N,8)="1" THEN PRINT A
$(N,1 TO 7)
36 NEXT N
37 LET P=INT (RND*6)+1
38 LET K=CODE INKEY$
39 IF K<29 OR K>34 THEN GOTO 3
8
40 IF K-28=P THEN GOTO 47
41 PRINT AT 8,24;" KLIK "
42 FOR G=1 TO S
43 NEXT G
44 NEXT F
45 LET R=R+1
46 GOTO 26
47 FOR O=19 TO 31
48 PRINT AT 8,0-1;" "
49 PRINT AT 8,0;" "
50 NEXT O
51 PRINT AT 8,31;" "
52 FOR C=1 TO 8
53 NEXT C
54 CLS

```

OP
DE
ZX81

```

55 FOR L=1 TO 9
56 PRINT AT 3+L,10;"
57 NEXT L
58 PRINT AT 5,8;"
59 PRINT AT 6,8;"
60 PRINT AT 7,8;"
61 PRINT AT 13,7;"
62 PRINT AT 14,6;"
63 PRINT AT 15,10;A$(F,1 TO 7)
64 LET A$(F,8)="0"
65 LET Q=Q-1
66 PRINT AT 20,0;"DRUK EEN TOE
TS
67 PAUSE 4E4
68 IF Q=1 THEN GOTO 70
69 GOTO 44
70 CLS
71 PRINT AT 5,5;"DE WINNAAR IS
72 FOR F=1 TO S
73 IF A$(F,8)="1" THEN PRINT A
T 10,10;A$(F,1 TO 7)
74 NEXT F
75 PRINT AT 20,0;"NOG EEN KEER
?(J/N)"
76 IF INKEY$="J" THEN RUN
77 IF INKEY$="N" THEN STOP
78 GOTO 76
79 CLS
80 PRINT "
81 PRINT "
82 PRINT "IN EEN PISTOOL WAAR
8 KOGELS"
83 PRINT "IN KUNNEN,ZIT 1 KOGE
L"
84 PRINT "JE HOUD NU HET PISTO
OL TEGEN JE"
85 PRINT "HOOFD EN JE HAALT DE
TREKKER"
86 PRINT "OVER. WIE BLIJFT HET
LANGSTE"
87 PRINT "OVER ?(VEEL SUCCES)"
88 PRINT AT 20,0;"DRUK EEN TOE
TS
89 IF INKEY$="" THEN GOTO 89
90 GOTO 13
91 PRINT AT 6,0;"
92 PRINT AT 7,0;"
93 PRINT AT 8,0;"
94 PRINT AT 9,0;"
95 PRINT AT 10,0;"
96 PRINT AT 11,0;"
97 PRINT AT 12,0;"
98 PRINT AT 13,0;"
99 RETURN
100 REM *****
101 REM **RUSSISCH ROULETTE**
102 REM ** 17-11-1986 **
103 REM ** DOOR: **
104 REM **J. HERMANS **
105 REM *****

```


MAG IK EVEN ONDERBREKEN . . .

De meeste mensen die aan de hand van een boek in machinetaal hebben leren programmeren, zullen weinig over interrupts gelezen hebben, omdat dit onderwerp in de meeste boeken angstvallig vermeden wordt. Dit is erg jammer, omdat het gebruiken van interrupts helemaal niet ingewikkeld is en in veel gevallen handig kan zijn.

Wat is een interrupt ?

Een interrupt is niet meer, dan een onderbreking van de Z80. Deze onderbrekingen worden veroorzaakt door een randapparaat, dat om de een of andere reden een bepaalde routine in het geheugen wil opstarten. Zo'n routine noemen we een INTERRUPT-SERVICE-ROUTINE.

Een randapparaat kan deze interrupt-service-routine aanroepen via een van de twee interrupt-aansluitingen: één voor maskeerbare interrupts, de andere voor niet-maskeerbare interrupts. De niet-maskeerbare interrupts zijn voor de programmeur alleen interessant, als hij routines wil schrijven voor speciale randapparaten. De maskeerbare interrupts zijn veel interessanter, omdat deze interrupt-service-routines op elke SPECTRUM worden aangeroepen, ongeacht het aantal randapparaten dat erop is aangesloten.

De maskeerbare interrupt (verder afgekort als: M.INT.) kan door de programmeur worden verboden of toegestaan. De DI (Disable Interrupt) instructie verbiedt verdere interrupt-aanvragen. De EI (Enable Interrupt) instructie staat verdere interrupt-aanvragen toe. DI kan in het hoofdprogramma dus gebruikt worden, als routine om de M.INT. te stoppen. Gebruikt men daarna weer EI, dan gaat de M.INT. weer gewoon verder, alsof er niets aan de hand was.

Interrupts volgen de mode

Op een 'kale' Spectrum (=een Spectrum waar geen randapparaten op aangesloten zijn die interrupts generen) wordt om de 1/50 seconde een interrupt aanvraag gedaan. Een interrupt-service-routine die niet langer is dan 1/50 seconde wordt dus 50 maal in een seconde aangeroepen (als de aanvraag niet verboden was door DI).

Nu zult U zich waarschijnlijk afvragen hoe de Z80 uitkiest, welke service-routine moet worden aangeroepen. Dit hangt er helemaal van af in welke interrupt-mode de Z80 staat. De Z80 kent drie interrupt-modes. De keuze wordt gemaakt door de instructies IM 0 (Interrupt Mode 0), IM 1 en IM 2.

Elke MODE heeft zijn eigenschappen. IM 0 heeft tot gevolg dat na elke interrupt-aanvraag die toegestaan is, de Z80 wacht tot een randapparaat een instructie op de DATABUS zet. Deze instructie wordt dan uitgevoerd. Een CALL of RST wordt ook uitgevoerd, maar moet eindigen met RETI (RETurn from Interrupt) i.p.v. RET.

IM 1 is de mode waarin de Z80 staat na een RESET. Als er een interrupt-aanvraag plaatsvindt, voert de Z80 een RST 38 (hex) uit. Dit is bij de Spectrum de KEYBOARD-routine en de 'CLOCK'.

IM 2 is voor ons het meest interessant. In deze mode kunt U zelf bepalen welke service-routine moet worden aangeroepen. Deze service-routine mag U op een willekeurig adres in het geheugen zetten. Het start-adres van deze routine moet echter op een bepaald adres staan. Dit adres wordt door U en door een randapparaat bepaald.

Na een interrupt-aanvraag wacht de Z80 namelijk op een byte, die op de DATABUS geplaatst wordt. Deze byte is het lage deel van het adres waarin het start-adres van de service-routine staat. De SPECTRUM zal zelf altijd 255 op deze DATABUS zetten. De programmeur kan het hogere deel van het adres bepalen. Dit hogere deel staat namelijk altijd in het I-register (het INTERRUPT-PAGINA-ADRES-REGISTER).

Door nu het I-register de waarde FE(=254) te geven, krijgen we als PAGINA-ADRES het adres FEFF (=65279). Door op adres FEFF het start-adres van onze service-routine te zetten, roept de Z80 om de 1/50 seconde deze routine aan.

Het wordt iets lastiger als we het PAGINA-ADRES in de onderste 16K van het RAM willen zetten (dit geldt vooral voor 16K gebruikers). De ULA gebruikt dit gebied namelijk voor video-uitvoer. Dus moet er een mogelijkheid zijn om het PAGINA-ADRES in ROM te vinden. Dit kan door het I-register de waarde 28H(=40) te geven. Hierdoor komt het PAGINA-ADRES op 28FF H (=10495) te staan, waarin het adres 7E5C H (=32348) staat. De service-routine in IM 2 heeft op een 16K machine dus altijd als startadres 32348.

Aan de slag ...

Met deze informatie kunnen we al een eenvoudige service-routine schrijven. Het eerste wat er moet gebeuren is het inschakelen van IM 2, en het PAGINA-ADRES bepalen. Ik gebruik hiervoor de ROM-truuk om het programma ook op een 16K machine te laten werken.

16K

48K

```

INT_M2_ON DI
LD A,#28
LD I,A
IM 2
EI
RET

```

```

DI
LD HL,INTROU
LD (#FEFF),HL
LD A,#FE
LD I,A
IM 2
EI
RET

```

(In alle routines die verderop staan, kan bij een 48K machine het ORG-adres veranderd worden, als U de 48k versie van INT_M2_ON maar gebruikt.)

Deze korte routine (INT_M2_ON) zet het PAGINA-ADRES op #28FF. Dit moet via het A-register gebeuren, omdat het I-register niet direct te LOADen is. DI zorgt er voor dat er nooit een interruptie kan plaats vinden tussen LD I,A en IM 2. Dit zou erg verwarrend kunnen zijn voor de Z80. Met EI wordt de aanvraag van interrupts weer toegestaan, en staat de Z80 in IM 2.

LET OP ! EI staat interrupt-aanvraag toe, maar pas na de instructie die op EI volgt. Dit moet ook, anders zou er na het gebruik van EI in een service-routine, meteen een nieuwe service-routine kunnen worden aangeroepen terwijl de andere nog niet was beëindigd. Door de combinatie EI RET te gebruiken, is de service-routine beëindigd met RET, en is aanvraag van een nieuwe interrupt ook pas mogelijk na RET.

De volgende voorbeeld-routines kunt u allemaal met een ASSEMBLER in typen. Als u een 48K machine heeft, kunt U het ORG-adres veranderen, als U de 48k versie van INT_M2_ON maar gebruikt.

1. Beep Border

Dit kleine programmaatje verandert konstant de kleur van de border, en laat een krakend geluid horen. Als U de routine opstart bij de ENT-directive staat de interrupt-service-routine ingeschakeld. U heeft dan nog de volle controle over de BASIC editor/interpreter. Het lijkt dan ook net alsof het programma onafhankelijk van het hoofdprogramma werkt.

Instant screendump

De volgende SERVICE-ROUTINE geeft u de mogelijkheid screen-dumps van het scherm te maken door op de "v" toets te drukken. De routine kan overal in RAM gestart worden. Nadat U hem m.b.v. RANDOMIZE USR

1. Beep Border

```

10      ORG 32348      ;start-adres interrupt-service-routine
20
30      INTROU RST #38      ;start normale keyboard-routine
40      PUSH AF      ;bewaar alle registers die gebruikt
50      PUSH HL      ;worden
60      PUSH BC
70      LD HL,0
80      LD B,0      ;265* lange lus
90      LD A,(HL)      ;haal bit-patroon uit ROM
100     OUT (254),A      ;klik+border => poort 254 ook voor BEEP
110     INC HL      ;verhoog voor volgende waarde
120     DJNZ L1      ;herhalen j/n
130     POP BC      ;nee, haal dan alle registers weer op.
140     POP HL
150     POP AF
160     RET      ;ga verder met hoofdprogramma
170
180     ENT $      ;start hier de routine om de service-
190                ;routine aan te schakelen.
200     INT_M2_ON:
210     DI      ;verbiedt verdere interrupts
220     LD A,#28      ;laadt het interrupt-pagina-adres-
230     LD I,A      ;register met hoogste deel adres
240     IM 2      ;zet Z80 in interrupt mode 2
250     EI      ;sta verdere interrupts toe
260     RET

```

2. Screendump

```

10      ORG 32348      ;start-adres service-routine
20
30      INTROU RST #38      ;normale keyboard-routine
40      PUSH AF      ;bewaar alle registers die gebruikt
50      PUSH BC      ;worden door service-routine
60      PUSH DE
70      PUSH HL
80      DI      ;verbiedt verdere interrupts
90      LD BC,#FEFE      ;FEFE => rij CAPS - V
100     IN A,(C)      ;bitpatroon ingedrukte toets
110     LD HL,16384      ;HL=start beeldscherm-geheugen
120     LD B,192      ;aantal te printen pixel-lijnen
130     BIT 4,A      ;bit 4= toets V
140     CALL Z,#0EB2      ;indien ingedrukt: ga naar COPY
150     POP HL      ;haal alle registers weer op
160     POP DE
170     POP BC
180     POP AF
190     EI      ;sta interrupt-aanvraag weer toe
200     RET      ;ga verder met hoofdprogramma
210
220     ENT $
230
240     INT_M2_ON:      ;zie hoger
250     DI
260     LD A,#28
270     LD I,A
280     IM 2
290     EI
300     RET

```

heeft geactiveerd, kunt U een ander programma inladen, waarvan u een screen-dump wilt. Bij de meeste oudere programma's gaat dit probleemloos (b.v. COOCKIE van ULTIMATE), maar bij de wat nieuwere programma's die ook gebruik maken van interrupts wordt de routine uitgeschakeld. Proberen dus !

Onder het LADEN van een programma haalt het niets uit, op de V toets te drukken, omdat de LOAD-routine een DI-instructie bevat, die de interrupts uitschakelt.

ScherM op tape

De volgende routine lijkt erg veel op de vorige. Nadat u de 'v' toets hebt ingedrukt, SAVEd hij namelijk het scherm naar TAPE. Hierna kunt u het scherm in een teken-programma laden, en veranderen. Het scherm wordt geSAVED onder de naam: "LOAD SCREEN\$ SCR\$", en geprint op 1,0. Als u dus voor het LADEN, CLS geeft, overschrijft de naam de melding "bytes:". Dit is een truuk die in veel commerciële programma's ook gebruikt wordt. Ook laat het programma zien hoe u een programma of data-blok kunt SAVEn vanuit machinetaal.

```

10      ORG 32348
20
30      INTROU  RTS #38
40      PUSH AF
50      PUSH BC
60      PUSH DE
70      PUSH HL
80      DI
90      LD BC, #FEFE
100     IN A, (C)
110     BIT 4, A
120     JR NZ, NOSAV
130     LD DE, 15 ;header=15 bytes lang
140     LD IX, HEADER ;start save on header
150     LD A, #00 ;00=header-file
160     SCF
170     CALL #04C2 ;CALL SAVE
180     LD DE, 6912 ;lengte beeldscherm-geheugen
190     LD IX, 16384 ;start beeldscherm-geheugen
200     LD A, #FF ;FF=data-file
210     SCF
220     CALL #04C2 CALL SAVE
230     NOSAV  POP HL
240     POP DE
250     POP BC
260     POP AF
270     EI
280     RET
290
300     ENT $
310
320     INT_M2_ON:
330     DI
340     LD A, #28
350     LD I, A
360     IM 2
370     EI
380     RET
390
400     HEADER  DEFB 3 ;3=screen$/code
410     NAME    DEFB 22, 1, 0 ;AT 1,0
420     DEFB 239, 170, "S", "c", "r", "$", #0d ;zie ASCII-tabel
430     LENGTE  DEFW 6912 ;lengte beeldscherm-geheugen
440     START   DEFW 16384 ;start beeldscherm-geheugen

```

Semi-multitasking

U heeft al gezien, dat het net lijkt alsof al deze routines tegelijk met het basic/machinetaal programma draaien. Het enige nadeel is, dat we maar één service-routine kunnen definiëren. Om dit probleem op te lossen, heb ik een routine geschreven, die uit een tabel verschillende service-routines ACHTER ELKAAR aanroept. Op deze manier lijkt het alsof de Spectrum meerdere routines tegelijk uit kan voeren, terwijl hij ze eigenlijk achter elkaar uitvoert. Vandaar de titel: SEMI-multi-tasking.

De tabel moet er uitzien als figuur 1 :

```

TABEL  DEFB n ;1 byte voor het aantal keer dat dezelfde
        routine achter elkaar moet worden uitgevoerd
        DEFW nn ;het start-adres van de uit te voeren routine
        DEFB n,n,n,n ;4 DATA-bytes die de gebruiker zelf kan
        gebruiken
        enz.
        DEFB 255 ;einde TABEL.

```

Fig.1

LET OP ! De eerste byte uit het DEF-block, geeft het aantal keer aan, dat de zelfde routine achter elkaar moet worden uitgevoerd. Dit getal moet liggen TUSSEN de 0 en de 255, omdat 255 als eind-marker gebruikt wordt.

Dan volgt nu het programma, met twee voorbeeld-routines er in. Deze kunt U gebruiken om mee te experimenteren.

```

10      ORG 32348
20
30      INTROU  RST #38
40      DI
50      PUSH AF
60      PUSH BC
70      PUSH HL
80      PUSH DE
90      PUSH IX
100     LD HL, INTRET

```

4. Semi-Multitasking


```

110    PUSH HL          ;PUSH return adres
120    LD IX,(LAFUNC)   ;haal laatste functie op
130    LD A,255
140    CP (IX+00)       ;vergelijk met 255
150    CALL Z,CPY       ;Z : einde tabel bereikt
160    LD L,(IX+01)     ;haal jump-adres op
170    LD H,(IX+02)
180    JP (HL)          ;jump naar subroutine
190 INTRET LD IX,(LAFUNC)
200    DEC (IX+00)       ;verlaag teller
210    JR NZ,INTOUT     ;nog niet nul:zelfde routine
220    INC IX
230    INC IX
240    INC IX
250    INC IX
260    INC IX
270    INC IX
280    INC IX
290    LD (LAFUNC),IX   ;IX=adres nieuwe routine
300 INTOUT POP IX
310    POP DE
320    POP HL
330    POP BC
340    POP AF
350    EI
360    RET
380 CPY    LD IX,TABEL2
390    LD (LAFUNC),IX   ;zet pointer weer op begin tabel
400    LD HL,TABEL
410    LD DE,TABEL2
420    LD BC,(TABLEN)
430    LDIR             ;zet nieuwe tabel in tabel2
440    RET
460    ENT $
470
480 INT_M2 ON:
490    DI
500    LD A,#28
510    LD I,A
520    IM 2
530    CALL CPY         ;LET OP ! 48K : niet vergeten !
540    EI
550    RET
560    ;scroll attr naar beneden.
570 MOVE    LD HL,23263 ;23ste regel van onderen
580    LD DE,23295 ;24ste regel van onderen
590    LD BC,736 ;tot en met 2de regel van boven
600    LDDR ;verplaats naar beneden
710    LD A,700111000 ;paper wit: ink zwart: fl/br=0
720    LD B,32 ;32 kleuren op een regel
730 L1    LD (DE),A ;verander kleur 1ste regel
740    DEC DE ;verlaag 32* voor hele regel
750    DJNZ L1
760    RET
770
780 POKE    LD A,255 ;wit blokje
790    LD (22528),A ;laad 1ste adres attr's met wit
800    RET
810
820 LAFUNC DEFW 0 ;wordt in cpy gedefinieerd
830 TABLEN DEFW 15 ;tabel is 15 bytes lang
690 TABEL DEF B 24 ;24*move
700    DEFW MOVE
710    DEFW 0,0
720    DEF B 1 ;1*poke
730    DEFW POKE
740    DEFW 0,0
750    DEF B 255 ;einde tabel
760 TABEL2 DEF B 15 ;2de tabel voor copy

```

(W. D.)

WORDT NU ABONNEE

en
ontvang

DE SPECIAL GRATIS !!!

Bij het begin van de tweede jaargang zouden we het wel van de daken willen schreeuwen:
"Als je nog geen abonnee bent, wordt het dan NU !"

Als U besluit om voor 31 maart 1988 een abonnement op de Sinclair Gids te nemen, dan ontvangt U het in april 1988 uit te geven Speciale nummer helemaal GRATIS.
Een extra kadootje van f 8,95!
Niet-abonnees kunnen deze Special uitsluitend via de losse verkoop verkrijgen.

Alle abonnees ontvangen dit jaar dus 9 nummers voor slechts f 44,00.

Als U alleen losse nummers koopt betaalt U f 60,95. Een abonnee heeft dus maar liefst f 16,95 voordeel.

Daarnaast profiteert de abonnee van de vele voordeel-aanbiedingen, die miv. dit nummer weer extra uitgebreid zijn.

Als abonnee heeft U Uw abonnement binnen de kortste keren terugverdiend.

Voorbeeld:

U heeft een QL en U wilt in C gaan programmeren. Als abonnee krijg je f 39,00 korting op de C-compiler van HiSoft.

En er komen steeds meer voordeeltjes bij.
DOEN DUS !

Wees geen dief van eigen portemonnaie, wordt abonnee !

SLEUTELN AAN TASWORD II

UITBREIDINGEN VAN TASWORD 2
Drs. A.J. Schoneveld

Het basic-gedeelte van Tasword two kan tot ongeveer de helft worden gecomprimeerd zonder dat dit afbreuk doet aan de werking of aan de gebruikersvriendelijkheid ervan. Bovendien kunnen de twee hulppagina's voor andere doeleinden worden gebruikt: je hebt ook nog het handboekje; daarbij heb je na enige ervaring met deze tekstbewerker, deze hulp al gauw niet meer nodig.

Verrassend is dat de bytes van de tekstfile direct met PEEK en POKE vanuit Basic toegankelijk zijn. Dit maakt TW II tot veel meer dan alleen een tekstbewerker: hij is bijzonder gemakkelijk om te bouwen tot een volwaardige spreadsheet annex database! In de afgelopen jaren heb ik een aantal van deze nieuwe mogelijkheden aan TW II toegevoegd. Enkele ervan ziet U hieronder. Misschien kan ik in een volgend artikel op de overige mogelijkheden ingaan. Dit hangt ook af van uw respons op dit artikel.

Als U de onderstaande programma's hebt ingetikt, beschikt U over zoveel opties als er letters in het alfabet zijn. U moet beginnen met het programma "extra mc" in te tikken en te runnen. Dit programma creëert enkele extra machinetaal-routines, die op de eerste hulppagina van Tasword 2 worden ondergebracht. Wat deze routines doen, leest U in het laatste hoofdstuk van dit artikel: "Handleiding bij het programma". Als U het programma "extra mc" hebt ingetikt, moet U eerst doen: GOTO 400 om te controleren of de dataregels goed zijn ingetypt. Vervolgens SAVET U het programma en tenslotte doet U RUN.

Programma : "extra mc"

```
10 REM DE MACHINETAAL VOOR SNEL SAVEN EN
LOADEN IS ONTWERPEN DOOR NESS MICRO SYS
TEMS.
```

```
20 REM IN DIT PROGRAMMA WORDT OP DE ADRE
SSEN 54820 T/M 56159, D.W.Z. 1330 BYTES O
P DE EERSTE HELPPAGINA VAN TASWORD 2, DE
MACHINETAAL VOOR SNEL SAVEN EN LOADEN GEG
ENEREERD.
```

```
30 INPUT #2;"ONDER WELKE NAAM STAAT DE M
ACHINETAAL VAN TASWORD 2 BIJ U OP BAND OF
MICRODRIVE/DISKETTE?";#0;T$
```

```
40 PRINT "'KIES TUSSEN:'"1 CASSETTE"
"2 MICRODRIVE/DISKETTE."
```

```
50 PAUSE 0: LET G=PEEK 23560-48: IF G<>1
AND G<>2 THEN GO TO 50
60 PRINT "DOE DE ";("TAPE" AND G=1);("C
ARTRIDGE/DISKETTE" AND G=2);"IN HET APPAR
AAT EN DRUK OP EEN TOETS.": PAUSE 0:
PRINT " LOAD ";T$;"CODE "
```

```
70 IF G=1 THEN LOAD T$CODE
80 IF G=2 THEN LOAD "*"M";1;T$CODE
90 PRINT #0;"EVEN GEDULD": LET A=9: LET
B=63748-(1024*A): LET C=B: REM ALS U EEN
ANDERE WAARDE VOOR A KIEST (0-30 MOGEN) D
AN WORDT DE SNELLAADROUTINE OP EEN ANDER
ADRES GEGENEREERD: DIT GAAT MET STAPPEN V
AN 1024. ALS BV. A=8 DAN KOMT DE ROUTINE
NIET OP ADRES 54820, MAAR OP 53796 TE STA
AN.
```

```
100 RESTORE 310: FOR N=1 TO 355: READ D
110 IF N<289 THEN GO TO 170
120 IF D=251 THEN GO TO 180
130 POKE B,D
140 LET B=B+1
150 NEXT N
160 GO TO 200
170 IF N=73 OR N=97 OR N=133 OR D<250
THEN GO TO 130
180 LET D=D-(A*4)
190 GO TO 130
```

```
200 CLS : PRINT USR C
210 FOR P=54784 TO 54816: READ d: POKE P
,d: NEXT P
220 FOR P=54817 TO 54819: POKE P,32:
NEXT P
230 FOR P=56150 TO 56191: POKE P,32:
NEXT P
240 FOR P=56192 TO 56201: READ d: POKE P
,d: NEXT P
250 FOR P=56202 TO 56319: POKE P,32:
NEXT P
```

```
260 CLS : PRINT "DE SNELLAAD EN SNELSAVE
ROUTINE IS NU GEGENEREERD OP DE ADRESSEN
54820 T/M 56149 VAN DE EERSTE HELPPAGINA.
VERDER IS OP DE ADRESSEN 54784 T/M 54816
DE ROUTINE ' COPY bytes' EN OP DE ADRESSE
N 56192 T/M 56201 DE ROUTINE 'READ tape'
GEGENEREERD. DE OVERIGE ADRESSEN VAN DEZE
PAGINA ZIJN MET SPATIES GEPOKET, ZODAT U
MET EDIT ALLEEN DEZE MACHINETAALROUTINES
OP DE EERSTE HELPPAGINA ZIET STAAN."
```

```
270 PRINT "NA EEN DRUK OP EEN TOETS WORD
T DE AANGEPASTE MACHINETAAL VAN TASWORD 2
GESAVED ONDER DEZELFDENAAM, NL.: ""TAB
10; BRIGHT 1;T$: PAUSE 0: PRINT " SAVE ";
T$;"CODE "
```

```
280 IF G=1 THEN SAVE T$CODE 54784,10751:
VERIFY T$CODE
```

```
290 IF G=2 THEN SAVE "*"M";1;T$CODE 54784
,10751: VERIFY "*"M";1;T$CODE
```

```
300 STOP
310 DATA 1,223,4,17,103,250,33,194,4,237
,176,33,230,18,34,108,250,33,114,9,34,115
,250,33,103,250,34,48,255,33,140,251,34,1
8,251,33,136,251,34,33,251,33,136,251,34,
40,251,33,140,251,34,55,251,33,140,251,34
,65,251,33,136,251,34,112,251,33,140,251,
34,137,251,33,251,250,34,168,253,33,167,2
53,34,112,254,33,209,254,34,145,254,33,20
9,254,34,205,254,33,251,250,34,20,253,33,
```



```

125,250,34,139,250,33,172,250,34,161,250,
33,202,250,34,177,250,33,163,250,34,221,2
50,33,111,251,34,123,251,33,255,252,34,67
,252,33,21,255,34,4,253,33,173,253,34,105
,253,33,91,254,34,110,253,33,185,250,34,2
05,250,33,167,253,34,22,254,33,167,253,34
,89,254,33,103,250,34,68,255,62,164,50,13
2,250,62,47,50,142,250,62,55,50,150,250,6
2,30,50,157,250,62,23,50,190,250,62,33,50
,196,250,62,20,50,211,250,62,59,50,224,25
0,33,10,2,34,23,251,62,142,50,38,251,62,1
95,50,45,251,62,190,50,53,251,62,212,50,6
1,251,62,224,50,75,251,62,226,50,108,251,
62,235,50,116,251,62,224,50,121,251,62,12
,50,141,251,62,25,50,53,255,0,0,0,0,0,0,0
,0,0,0,0,0,201,58,71,92,60,50,71,92,33,0,
0,34,11,92,42,93,92,35,34,93,92,1,224,26,
223,35,34,93,92,254,248,40,28,3,254,239,4
0,23,3,254,214,40,18,3,254,213,40,13,195,
138,28,127,32,49,57,56,51,32,78,77,83,237
,67,116,92,195,171,251
320 DATA 42,0,91,237,91,2,91,237,75,4,91
,120,177,200,167,237,82,200,25,56,3,237,1
76,201,235,9,235,9,43,27,237,184,201
330 DATA 175,55,221,33,144,219,205,86,5,
201
340 CLEAR : SAVE "M";l;"extra mc" LINE
360: VERIFY "M";l;"extra mc": STOP
350 CLEAR : SAVE "extra mc" LINE 360:
VERIFY "extra mc"
360 CLEAR 31999: PRINT "ALS U DE LIST GE
ZIEN HEEFT, DAN RUN ""': PAUSE 150: LIST
: STOP
370 REM CONTROLE DATAREGELS:
380 LET datasom=0: RESTORE : FOR a=1 TO
398: READ data: LET datasom=datasom+data:
NEXT a: IF datasom<>47013 THEN PRINT "FO
UT IN DATAREGELS"

```

We zijn nu toe aan het hoofdprogramma. In dit programma zijn niet alle opties aanwezig omdat ze niet alle in het geheugen passen. Vier opties, te weten die met de letters c, d, f en g moet U los van het hoofdprogramma saven. Voor elk van deze vier "modules" afzonderlijk is er voldoende ruimte in het geheugen, maar niet voor alle vier samen. Met behulp van de optie y kunt U ze MERGEN bij het hoofdprogramma. Om deze reden heb ik aan het hoofdprogramma de naam "TASWORD2 MERGE" gegeven. Na dus het hoofdprogramma ingetikt en gesaved te hebben, moet U vervolgens deze modules intikken en saven. Hoofdprogramma en modules volgen nu:

Programma : "Tasword 2 Merge"

```

1 RUN PI*PI: DEF FN d(g)=VAL "g-256* INT
(g/256)": DEF FN e(g)=INT (g/VAL "256 "):
DEF FN m()=VAL "65535"-USR VAL "7962" :
DEF FN p(x)=VAL "PEEK x+256*PEEK (x+1)" :
DEF FN q(y,x)=VAL "31935+64*y+x"
11 LET h=CODE "@": LET j=FN j(p$):
RETURN : DEF FN j(p$)=VAL "100*(CODE p$-
96.9)"
2 PRINT #NOT PI;s$: PAUSE NOT PI: LET g
$=CHR$ PEEK VAL "23560": INPUT ;: RETURN

```

```

3 FOR i=VAL "23296" TO VAL "23361": POKE
i,CODE " ": NEXT i: POKE VAL "23362 ",NOT
PI: INPUT "Woord? ";a$: FOR i=SGN PI TO
LEN a$: POKE VAL "23297"+i,CODE a$(i) :
NEXT i
4 POKE VAL "23297",LEN a$: INPUT "wordt
: (ENTER = alleen opz.) ";a$: IF a$=""
THEN POKE VAL "23362",SGN PI: GO TO VAL
"7"
5 FOR i=SGN PI TO LEN a$: POKE VAL "233
29"+i,CODE a$(i): NEXT i
7 LET a=USR VAL "64955": LET a=USR VAL
"64333": GO TO VAL "20"
10 CLS : LET a=USR VAL "64330":
20 LET a= VAL "64*INT (a/64+.99)": POKE
VAL "23658" ,NOT PI: IF NOT a THEN GO TO
VAL "4"
25 DIM q$(VAL "27"): LET q$=CHR$ VAL "22
"+CHR$ (NOT PI)+CHR$ VAL "4": PAPER NOT
PI: BORDER NOT PI: INK VAL "4": BRIGHT
SGN PI: CLS : PRINT FLASH SGN PI;q$: DIM
q$(VAL "14"): LET q$=CHR$ VAL "22"+CHR$
VAL "21"+CHR$ (PI*PI): PRINT FLASH SGN PI
;q$: LET m=USR VAL "62957": INPUT ;:
PRINT q$: PAPER VAL "7": INK NOT PI:
BRIGHT NOT PI
30 LET s=PI: LET s$="Letter? "+STR$ FN m
()+ " OVER ": GO SUB s: IF g$<"a" OR g$>"z
" THEN GO TO VAL "30"
40 LET p$=g$: IF p$<>"z" AND p$<>"y"
THEN BORDER VAL "7": CLS : IF p$="a" THEN
RUN
50 GO SUB SQR PI: LET b=VAL "FN p(62216)
": LET u=VAL "54820"
60 IF p$="m" OR p$="p" THEN LET s$=" CAT
?": GO SUB s: IF g$="j" THEN CAT SGN PI
70 IF p$>="i" AND p$<="p" THEN INPUT "Ti
tel: ";t$: IF p$>="k" AND p$<="m" THEN
LET a=USR VAL "59081": LET a=NOT PI
80 GO TO j-VAL "300 AND INT (j/255)=5"
100 REM
110 LET y=VAL "FN q(1,32)": LET i$=CHR$
PEEK VAL "32063"
111 LET c=NOT PI: FOR y=y TO VAL "FN q(3
19,32)" STEP h: IF PEEK y=CODE "/" THEN
POKE y,CODE "\": LET c=VAL "(y-31967)/64"
: LET g$=CHR$ PEEK (y+SGN PI): GO TO j+PI
112 NEXT y
114 IF NOT c THEN RUN
115 FOR d=c+SGN PI TO VAL "320": LET k$=
CHR$ PEEK FN q(d,CODE " ")
116 LET n$=CHR$ PEEK FN q(d,CODE "!")
120 IF k$=" " OR k$="+" THEN GO SUB VAL
"140"
125 IF k$="+" THEN GO TO VAL "115"
126 IF k$=" " THEN LET y=FN q(c,CODE " ")
): GO TO VAL "111"
130 IF n$="$" THEN RUN
135 NEXT d: RUN
140 LET t=NOT PI: LET st=PI: FOR y=c TO
d-SGN PI: IF CHR$ PEEK FN q(y,CODE "!")="
s" THEN LET st=NOT PI
141 IF CHR$ PEEK FN q(y,CODE "!")="t"
THEN LET t=t+st: LET s$=STR$ st: LET st
=PI: GO SUB VAL "180": GO TO VAL "165"
145 INPUT ;: PRINT y;" ";: IF g$="b"
THEN FOR a=VAL "21" TO VAL "54" STEP CODE
"!": GO TO VAL "155"
150 LET a=VAL "21+33*(g$="r")"
155 LET a$="": FOR x=a+SGN PI TO a+VAL "
10": LET b$=CHR$ PEEK FN q(y,x)
156 IF (b$>="(" AND b$<=">" OR b$="^")
AND (b$<>" " AND b$<>" " AND b$<>" "):
THEN LET a$=a+b$

```



```

157 NEXT x: IF a$<>" THEN PRINT a$;: IF
st=PI THEN LET t=t+VAL a$
158 IF a$<>" AND st<>PI THEN LET st=st+
VAL a$: PRINT "<st ";
160 PRINT ,: IF g$="b" THEN NEXT a
165 NEXT y: LET s$=STR$ t: GO SUB VAL "1
80"
170 LET c=d+(k$=""): RETURN
180 LET tt=VAL s$: IF i$="i" THEN LET tt
=INT (tt+.5): LET s$=STR$ tt
185 PRINT INVERSE SGN PI; s$: FOR l=LEN s
$ TO SGN PI STEP -SGN PI: POKE FN q(y,
VAL "31+33*(g$="r")"-LEN s$+1),CODE s$(
l): NEXT l: RETURN
200 REM
210 PRINT " MERGE met optie y!": STOP
300 REM
310 PRINT " MERGE met optie y!": STOP
410 PRINT "NEEM UIT UW EIGEN
TASWORD-PROGRAMMA HET PROGRAMMAATJE VOOR
DE GRAFISCHE CODES VOOR UW PRINTER OVER
OP DE REGELS 410 T/M 500.""HEEFT U
TOEVALLIG EEN SEIKOSHA GP 250X OF SP-180A
PRINTER, BELT U MIJ DAN EVEN? DAN STUUR
IK U MIJN MODULES "e" DIE IK VOOR DEZE
PRINTERS GEMAAKT HEB."
500 REM
510 PRINT " MERGE met optie y!": STOP
600 REM
610 PRINT " MERGE met optie y!": STOP
700 REM
701 POKE x, FN d(b): POKE (x+SGN PI), FN e
(b): RETURN
702 POKE VAL "62235", VAL r$: LET c=h*(
INT VAL a$-SGN PI): LET b=c+FN p(VAL "622
16"): LET x=VAL "60045": GO SUB VAL "701"
: IF b$="" THEN LET b=a-c: RETURN
703 LET b=h*INT VAL b$-c: RETURN
710 INPUT ("TAB ENTER="; PEEK VAL "60927"
; " OF: "); a$: IF a$<>" THEN POKE VAL "60
927", VAL a$
720 INPUT "LF ENTER= l "; r$: IF r$=""
THEN LET r$="l"
730 INPUT "le regel: ""ENTER = alles va
naf regel l "; a$: IF a$="" THEN LET a$="l
": LET b$="": GO TO VAL "750"
740 INPUT "t/m regel: ""ENTER = t/m re
gel "; (a/h); " "; b$
750 GO SUB VAL "702": FOR n=SGN PI TO
SGN PI: RANDOMIZE USR VAL "59806":
RANDOMIZE USR (FN p(VAL "62472")): PRINT
AT PI*PI, PI*PI; "q = STOP ": LET x= VAL
"60049": GO SUB VAL "701": LET c= PEEK
VAL "62470": IF c THEN LPRINT CHR$ c
760 RANDOMIZE USR VAL "60038": LET c=
PEEK VAL "62471": IF c THEN LPRINT CHR$ c
770 RANDOMIZE USR VAL "59806": NEXT n:
LPRINT : CLOSE #NOT PI: BEEP SQR PI, PI^
PI: RUN
800 REM
810 PRINT USR u: SAVE t$CODE b, a
820 PRINT USR u: VERIFY t$CODE : RUN
900 REM
910 SAVE *SGN PI; t$CODE b, a: VERIFY *
SGN PI; t$CODE : RUN
1000 REM
1010 LOAD t$CODE (a+b), VAL "(FN p(62221)+
22)*h-a": RUN
1100 REM
1110 PRINT USR u: LOAD t$CODE (a+b), VAL "
((FN p(62221)+22)*h-a)": RUN
1200 REM
1210 LOAD *SGN PI; t$CODE (a+b), VAL "((FN
p(62221)+22)*64-a)": RUN

```

```

1300 REM
1600 REM
1610 DIM r$(VAL "22", SQR PI): LET r=NOT
PI: DIM r(VAL "22"): FOR y=SGN PI TO a/h:
IF CHR$ PEEK FN q(y, SGN PI)="" THEN LET
r=r+SGN PI: LET r$(r)=CHR$ PEEK FN q(
y+SGN PI, SGN PI)+CHR$ PEEK FN q(y+SGN PI,
SQR PI): LET r(r)=y+SGN PI: PRINT r$(r); "
"; r(r); " ";
1620 NEXT y: PRINT FLASH SGN PI; r
1630 FOR r=SGN PI TO VAL "320": IF CHR$
PEEK FN q(r, SGN PI)="" THEN NEXT r
1640 LET r=r-SGN PI: CLS : LET i=USR VAL
"64330": FOR Y=FN Q(SGN PI, NOT PI) TO FN
Q(r, NOT PI) STEP CODE "@": LET A$=CHR$
PEEK (Y+SGN PI)+CHR$ PEEK (Y+SQR PI): FOR
q=SGN PI TO VAL "22": IF a$<>r$(q) THEN
NEXT q
1650 LET p=FN q(r(q), NOT PI)
1660 IF VAL "INT ((p+1)/64)=(p+1)/64 AND
PEEK (P+1)<>32" THEN LET P=P+VAL "33": IF
VAL "PEEK (p+1)<>32" THEN LET p=p+ VAL
"31": GO TO VAL "1660"
1670 FOR X=SGN PI TO VAL "31": POKE P+X,
PEEK (Y+X+INT PI): PRINT CHR$ PEEK (Y+X+
INT PI);: NEXT X: PRINT : NEXT Y: RUN
1700 REM
1710 LET b=b+a: LET p=a/h
1720 FOR y=SGN PI TO p: IF CHR$ PEEK FN
q (y, CODE " ")<>"<" AND CHR$ PEEK FN q(y,
CODE " !")<>">" THEN GO TO VAL "1750"
1730 INPUT ;: PRINT #NOT PI; y: IF CHR$
PEEK FN q(y, CODE " ")=""<" THEN LET x1=
SGN PI: GO SUB VAL "1770"
1740 IF CHR$ PEEK FN q(y, CODE " !")="">"
THEN LET x1=VAL "34": GO SUB VAL "1770"
1750 NEXT y: LET p=p+SGN PI: POKE FN q(p
, SGN PI), CODE ""
1760 LET s$="cassette, diskette": GO SUB
s: INPUT " SAVE onder naam: "; t$: LET a=
FN q(p, SGN PI)-b+h: GO TO FN j("j")-(
CODE "d" AND g$="c")
1770 LET p=p+SGN PI: LET w=INT PI: FOR
x= x1 TO x1+VAL "30": LET w=w+SGN PI:
POKE FN q(p, w), PEEK FN q(y, x): PRINT CHR$
PEEK FN q(y, x);: NEXT x: PRINT : RETURN
1800 REM
1810 LET i=VAL "23296": INPUT
"beginadres "; bg;"bestemmingsadres
"; bs;"aantal byte s "; ab: POKE i, FN
d(bg): POKE i+SGN PI, FN e(bg): POKE
i+SQR PI, FN d(bs): POKE i+ INT PI, FN
e(bs): POKE i+VAL "4", FN d(ab): POKE
i+VAL "5", FN e(ab): RANDOMIZE USR VAL
"54784": RUN
1900 REM
1910 LET s$="d=diskette (microdrive)" +
CHR$ VAL "13"+"c=cassette": GO SUB S:
IF g$="c" THEN GO TO VAL "1930"
1920 CLS : CAT SGN PI: STOP
1930 LET s$="Langzaam/Snel (l/s)": GO
SUB PI: PRINT #0; "Klaar? Dan BREAK en RUN
": IF g$="l" THEN VERIFY "; "
1940 PRINT USR u: VERIFY "; "
2000 REM
2010 INPUT "Doe de diskette met de
TASWORD III-tekst in de Disk-drive en
druk op ENTER "; a$
2020 CAT SGN PI
2030 INPUT "Naam file: "; t$;"Vanaf welke
regel? "; r
2040 LET p=VAL "31999+64*r": CLOSE #VAL
"4": OPEN #VAL "4"; "m"; SGN PI; t$; IN
2050 PRINT #VAL "4";

```



```

2060 LET a$=INKEY$#4: IF a$=CHR$ VAL "13"
THEN PRINT : GO SUB VAL "2090": GO TO
VAL "2060"
2070 IF a$=CHR$ VAL "10" THEN GO TO VAL "
2060"
2075 IF a$="" THEN RUN
2080 LET p=p+SGN PI: IF p<VAL "52480"
THEN PRINT a$; POKE p, CODE a$: GO TO
VAL "2060"
2085 PRINT "FILE FULL!": STOP
2090 LET rest=p-VAL "64*INT (p/64)": LET
p=p+VAL "64-rest-1+(64 AND rest<>63)":
POKE VAL "23692", CODE " COPY ": PRINT
INVERSE SGN PI; VAL "(p-31999)/64": RETURN
2100 REM
2110 CLEAR : LET a$="TASWORD2 MERGE ":
SAVE *SGN PI; a$ LINE VAL "2130": VERIFY
*SGN PI; a$: STOP
2120 LET a$="CODE TASWORD2": SAVE *SGN
PI; a$ CODE VAL "54784", VAL "10751":
VERIFY *SGN PI; a$ CODE : RUN
2130 CLEAR VAL "31999": LOAD *SGN PI;
CODE TASWORD2 CODE : PRINT AT 5,8; "A.J
. Schoneveld" TAB 8; "Rooseveltlaan 4"
TAB 8; "3844 AJ HARDERWIJK" TAB 8; "Tel. 03
410-14601"
2140 POKE VAL "23609", VAL "2": POKE VAL
"23562", SGN PI: LET a=USR VAL "59081":
RUN
2200 REM
2210 STOP
2300 REM
2310 INPUT " CLEAR "; c: CLEAR c
2320 LET s$="c=cassette d= diskette/
microdrive": GO SUB PI: IF g$="d" THEN
CAT SGN PI
2330 INPUT "Naam bytes "; t$
2340 IF g$="d" THEN LOAD *1; t$ CODE :
GO TO VAL "2360"
2350 LOAD t$ CODE
2360 RANDOMIZE USR VAL "58419": POKE VAL
"23609", NOT PI: STOP
2400 REM
2402 LET s$="Out of memory! CLEAR ? (j/n
)": GO SUB s: IF g$="j" THEN CLEAR VAL
"54783": GO TO VAL "2420"
2404 RUN
2410 IF FN m()<VAL "1000" THEN GO TO j-
VAL "8"
2420 LET s$=" MERGE letter:" : GO SUB
PI: BORDER VAL "7": CLS : LET t$=g$:
PRINT # NOT PI; t$: MERGE *SGN PI; t$:
BORDER 7: POKE VAL "23296", CODE t$: IF FN
p(VAL "23730")<VAL "31999" THEN CLEAR
VAL "31999"
2430 LET s$="Wilt U gelijk daar naar
toe? ": GO SUB PI: IF g$="j" THEN GO TO
FN j( CHR$ PEEK VAL "23296")
2440 RUN
2500 REM
2510 LET s$=" LIST letter:" : GO SUB s:
LET p$=g$: GO SUB SQR PI: BORDER VAL
"7": CLS : LIST j: STOP
2600 REM

```

Programma : "c"

```

200 REM
205 DEF FN b(x)=PEEK (c+x)+VAL "256*
PEEK (c+x+1)"

```

```

210 LET r=CODE " LLIST ": LET i=VAL "290
": LET s$="k=C15/g=C60/x=C90": GO SUB PI:
LET tk=VAL "(900 AND CODE g$=103)+(565
AND CODE g$=107)+(1100 AND CODE g$=120)":
: LET sn=NOT PI: LET c=VAL "56208": LET d
=VAL "FN q(a/64+2,0)": GO SUB VAL "295"
215 LET g=-SGN PI: LET e=NOT PI: INPUT "
Naam: "; b$: LET s$=" INPUT telwerk? ": GO
SUB s: LET t$=g$: LET b$=b$+ ".": GO SUB
VAL "285"
220 INPUT "telwerkstand: "; g: LET vs=g
225 LET sn=0: RANDOMIZE USR (c-VAL "16")
: LET f=SGN PI+PEEK c: POKE VAL "23692",
CODE " COPY ": PRINT f; " "; IF f>VAL "10
" THEN GO TO CODE " LLIST "
230 IF NOT PEEK (c+SGN PI) THEN BEEP SGN
PI, NOT PI: LET sn=PI: INPUT FLASH SGN PI
; " VERIFY snel" FLASH NOT PI; "Tel werk:
"; g: CLS : PRINT AT VAL "21", NOT PI; "Na
BREAK GO TO i": PRINT AT NOT PI, NOT PI;
PRINT USR u: VERIFY ";
235 LET a$=STR$ e+ ". ": LET d$="": FOR l
=c+SGN PI TO c+VAL "10": LET d$=d$+CHR$
PEEK l: NEXT l: FOR l=VAL "10" TO SGN PI
STEP -SGN PI: IF d$(l)=" " THEN LET d$=d
$( TO l-SGN PI): NEXT l
236 LET n$="": FOR l=SGN PI TO LEN d$:
IF CODE d$(l)<VAL "128" THEN LET n$=n$
+d$(l): GO TO CODE " LOAD "
237 CLS : PRINT d$(l): FOR p=NOT PI TO
VAL "9": LET v$=SCREEN$ (NOT PI, p): IF p
>=VAL "2" THEN LET j$=SCREEN$ (NOT PI, p-
SGN PI): IF j$=" " AND v$=" " THEN GO TO
CODE " LOAD "
238 LET n$=n$+v$: NEXT p
239 NEXT l
240 LET d$=n$+ ". ": LET l=FN b(VAL "13")
: IF FN b(VAL "11")=VAL "6912" AND l=VAL
"2*14" THEN LET b$=a$+d$+"SCREEN$": GOTO
CODE " IF "
245 LET t=SGN PI: LET e$="Lengte = "+
STR$ FN b(VAL "11")+ ". ": GO SUB VAL "245
+(15 AND f=1)+(25 AND (f=2 OR f=3))+30
AND f=4)+(33 AND f=5)": POKE c, CODE "
COPY ": LET b$=a$+d$+f$+e$: IF NOT t THEN
GO TO CODE " LLIST "
250 IF t$="j" THEN INPUT "telwerk: "; g:
LET g=g-vs: LET g=SGN PI
255 GO SUB VAL "280": GO TO CODE "
LLIST "
260 LET f$="LIST = "+STR$ FN b(VAL "15")
+ ". ": LET l=VAL "(FN b(13) AND FN b(13)<=
9999)": IF NOT l THEN RETURN
265 LET f$=f$+ " RUN v.a. "+STR$ l+ ". ":
RETURN
270 LET f$=(" $" AND f=INT PI): LET h=
PEEK (c+VAL "14"): LET f$=CHR$ (CODE "@"+
CODE " *(h/CODE " "-INT (h/CODE " "))+f
$+ "("): IF f$="A() " AND FN b(VAL "11")
)=8 THEN LET g=VAL d$( TO LEN d$-SGN PI):
PRINT g; " "; LET t=NOT PI
271 RETURN
275 LET f$="Start = "+STR$ l+ ". ":
RETURN
278 RETURN
280 LET b$="tw "+STR$ g+ " "+b$
285 LET e=e+SGN PI: IF NOT sn THEN PRINT
'b$'
286 IF e>SGN PI AND NOT sn THEN LET g=g+
INT VAL "1+FN b(11)/(tk-g+(5 AND t$="n"
))": INPUT ;: PRINT #NOT PI; "Spoel naar "
; g+vs
288 FOR l=SGN PI TO LEN b$: POKE d+l,
CODE b$(l): NEXT l: LET d=d+CODE "@"+(

```



```

CODE "@" AND LEN b$>CODE "@"): GO SUB
VAL "295": POKE c, CODE " COPY ": RETURN
290 DIM k$(SGN PI, CODE " "): INPUT "tot
y = "; y: FOR y=SGN PI TO y: LET b$="":
LET b$=b$+(" " AND e<VAL "10")+STR$ e+.
": FOR x=NOT PI TO VAL "31": LET a$=
SCREEN$(y,x): LET b$=b$+a$: NEXT x: LET
k$(SGN PI)=b$: LET b$=k$(SGN PI): GO SUB
VAL "280": NEXT y: DIM k$(1,1): GO TO
CODE " LLIST "
295 IF d>=VAL "FN q(320,1)" THEN PRINT "
Geen plaats!": BEEP PI,PI^PI: RUN
296 RETURN

```

Programma : "d"

```

300 REM
310 DEF FN k$(y,x)=SCREEN$(y,x): LET p=
b+a-SGN PI: LET v=VAL "345": IF VAL "p>
FN q(311,1)" THEN PRINT "Geen plaats!":
BEEP PI,PI^PI: RUN
320 CLS : PRINT "Als U bij scroll? BREAK
t, moet u intikken: GO TO 330." "Druk nu
op een toets.": PAUSE 0: CLS : LET yy=
VAL "21": INK SQR PI: CAT SGN PI
330 FOR y=VAL "21" TO INT PI STEP -SGN
PI: LET k$=FN k$(y,NOT PI): IF k$=" "
THEN NEXT y
340 IF y<VAL "21" THEN PRINT y: LET yy=y
345 INK NOT PI: FOR y=NOT PI TO VAL "21"
: PRINT AT y, VAL "16"; y: NEXT y: INPUT "O
pmerking: "; b$: LET b$=b$+" ": INPUT "Eer
ste regel "; y1
350 FOR y=y1 TO yy: FOR x=NOT PI TO VAL
"15": LET k$=FN k$(y,x): LET j$=FN k$(y,x
-SGN PI): IF k$=" " AND j$=" " THEN GO TO
VAL "370"
360 LET b$=b$+k$
370 NEXT x: PRINT AT y, VAL "15"; "*":
NEXT y: FOR l=SGN PI TO LEN b$: POKE p+l
, CODE b$(l): NEXT l: POKE p+l, CODE " ":
LET p=p+l: LET r=VAL "p-64*INT (p/64)":
LET p=p+VAL "128"-r
380 IF VAL "p<FN q(310,1)" THEN INPUT "V
olgende diskette = ENTER""Elke andere
INPUT = RUN "; v$: IF v$=" " THEN GO TO VAL
"320"
390 RUN
400 REM

```

Programma : "f"

```

500 REM
505 DEF FN x(x)=INT (x/VAL "8"): DEF FN
y(y)=VAL "21-INT (y/8)"
510 LET o=VAL "530": LET h=VAL "570":
LET v=VAL "589": LET i=VAL "588": LET z=
-SGN PI: GO TO o
515 GO SUB i
520 LET s$="": GO SUB PI: LET q=NOT PI:
LET p=CODE g$: LET x=x-VAL "((p=8 OR p=4
9 OR p=50) AND x>0)+VAL "((p=9 OR p=51
OR p=52) AND x<255)": LET y=y-VAL "((p=1
0 OR p=50 OR p=51) AND y>0)+VAL "((p=11
OR p=49 OR p=52) AND y<175)": PLOT x,y:
GO TO VAL "520+(5 AND p=113)"

```

```

525 GO SUB h: GO TO o
530 GO SUB i: LET s$="p q d c k t f l "
: GO SUB PI: LET c=CODE g$: GO TO VAL "o+
(25 AND c=107)-(15 AND c=113)+(5 AND c=11
2)+(10 AND c=100)+(15 AND c=102)+(20 AND
c=99)+(60 AND c=116)"
535 INPUT " PLOT x "; a$; " y "; y: PLOT
OVER (a$(SGN PI)="o"); VAL a$(SGN PI+(a$(
SGN PI)="o") TO ), y: GO SUB h: GO TO o
540 LET r=NOT PI: INPUT "dx "; a$; " dy ";
dy: DRAW OVER (a$(SGN PI)="o"); VAL a$(
SGN PI+(a$(SGN PI)="o") TO ), dy, r: GO SUB
h: GO TO o
545 INPUT a$: PRINT AT FN y(y), FN x(x); a
$: GO TO o
550 INPUT " CIRCLE x "; a$; " y "; y; " r ";
r: CIRCLE OVER (a$(SGN PI)="o"); VAL a$(
SGN PI+(a$(SGN PI)="o") TO ), y, r: GO SUB
h: GO TO o
555 LET s$="s= SAVE j= LOAD z= COPY ":
GO SUB PI: IF g$>="s" THEN GO SUB VAL "5
80": IF g$="s" THEN GO SUB v: SAVE *SGN
PI; t$SCREEN$
560 IF g$="j" THEN GO SUB v: CLS : LET z
=-SGN PI: LET w=USR u: LOAD *SGN PI; t$
SCREEN$: GO SUB h
565 IF g$="z" THEN COPY
566 GO TO o
570 LET z=z+SGN PI: IF z=VAL "22" THEN
PRINT #NOT PI; "INKEY$": PAUSE NOT PI: LET
z=NOT PI: GO SUB VAL "580"
575 GO SUB i: PRINT AT z, NOT PI; x; " "; y:
RETURN
580 FOR w=NOT PI TO VAL "21": PRINT AT w
, NOT PI; " ": NEXT w: RETURN
588 LET x=PEEK VAL "23677": LET y=PEEK
VAL "23678": RETURN
589 INPUT "Titel: "; t$: RETURN
590 RUN

```

Programma : "g"

OPMERKING:

Overall waar U in dit programma "CSIZE" ziet staan, moet U in plaats daarvan in GRAPHIC MODE CAPS SHIFT 8 intypen.

```

600 REM
610 POKE VAL "23658", NOT PI: LET INK=
NOT PI: GO SUB VAL "670": GO SUB VAL "686
": BORDER VAL "7": PAPER VAL "7": GO SUB
VAL "674": PRINT AT VAL "11", NOT PI; "Klaa
r = ENTER""Ophouden h"
614 LET x=VAL "5": LET y=SGN PI: PRINT
AT y,x; FLASH SGN PI; " ": LET adr=VAL
"22528+32*y+x"
618 GO SUB VAL "682": IF PEEK adr>CODE "
" THEN POKE adr, PEEK adr-VAL "128"
622 IF g$=CHR$ VAL "13" THEN GO TO VAL "
650"
626 IF g$="h" THEN RUN
630 LET k=CODE g$: LET x=x+VAL "((k=9
OR k=56) AND x<8)-((k=53 OR k=8) AND x>5
)": LET y=y+VAL "((k=54 OR k=10) AND y<8)
-((k=55 OR k=11) AND y>1)": LET adr=VAL "
22528+32*y+x"
634 IF VAL "(k=8 AND k<=11) OR (k>=53
AND k<=56)" THEN POKE adr, PEEK adr+VAL "1
28"

```



```
638 IF k=CODE "1" THEN PRINT AT y,x; INK
SGN PI;" CSIZE ": BEEP VAL ".1",VAL "12":
PRINT AT y,x; INK SGN PI; FLASH SGN PI;"
CSIZE "
```

```
642 IF k=CODE "0" THEN PRINT AT y,x;" ":
BEEP VAL ".1",NOT PI: PRINT AT y,x;
FLASH SGN PI;" "
```

```
646 GO TO VAL "618"
650 PRINT #NOT PI;" POKE ?": GO SUB VAL
"682": IF g$="n" THEN GO TO VAL "610"
654 IF g$="h" THEN RUN
658 DIM b(VAL "8"): LET ink=SQR PI: GO
SUB VAL "686": FOR y=SGN PI TO VAL "8 ":
FOR x=VAL "5" TO VAL "8": IF ATTR (y,x
)=CODE "y" THEN LET b(y)=b(y)+VAL "2^(8-x
)"
```

```
662 NEXT x: PRINT AT y,PI*PI;b(y): POKE
n+y,b(y): NEXT y: GO SUB VAL "670": GO
SUB VAL "674": GO TO 610
```

```
670 BRIGHT SGN PI: CLS : INK VAL "5":
PRINT " CSIZE CSIZE CSIZE CSIZE CSIZE
CSIZE CSIZE CSIZE CSIZE CSIZE ": FOR y=
SGN PI TO VAL "8": PRINT AT y,NOT PI;"
CSIZE ";AT y,VAL "9";" CSIZE ": NEXT y:
PRINT " CSIZE CSIZE CSIZE CSIZE CSIZE
CSIZE CSIZE CSIZE CSIZE CSIZE ": INK NOT
PI: RETURN
```

```
674 LET c=VAL "32+(n-61183)/8": PRINT c;
" ";CHR$ c: FOR m=n+SGN PI TO n+VAL "8":
LET a=PEEK m: FOR x=INT PI TO NOT PI
STEP -SGN PI: IF a>=VAL "2"^x THEN LET a
=a-VAL "2"^x: PRINT AT m-n,VAL "8"-x; INK
SGN PI;" CSIZE "
```

```
678 NEXT x: NEXT m: RETURN
682 PAUSE NOT PI: LET g$=CHR$ PEEK VAL "
23560": INPUT ;: RETURN
```

```
686 INPUT INK INK;"Tekenset: ";m$: LET n=
VAL "8"*CODE m$+VAL "60927": RETURN
```

Als U optie g kiest (na deze eerst geMERGED te hebben!) kunt U de tekenset van TASWORD wijzigen.

Als uitbreiding van optie g heb ik ook een zelfstandig programma geschreven, waarmee U de karakterset van TASWORD II én III kunt wijzigen. Dit programma volgt nu:

Programma : "CharsTW2/3"

```
10 BORDER 7: CLEAR 37887
20 POKE 23658,0: CLS : PRINT #0;"2=TASWO
RD2,3=TASWORD3": GO SUB 280: LET t$=g$
30 IF t$<>"2" AND t$<>"3" THEN BEEP .1,1
2: GO TO 20
40 IF t$="3" THEN PRINT #0;"Doe de diske
tte met TASWORDIII in de OPUS en druk op
een toets": PAUSE 0: INPUT ;: LOAD *1;"TA
STABLE"CODE : GO TO 60
50 PRINT #0;"Doe de diskette met TASWORD
II inde OPUS en druk op een toets": PAUSE
0: CLS : PRINT "Zoek naam bytes TA
SWORD2": CAT 1: INPUT "Onder welke naam
staat de machinetaal van TASWORDII op de
diskette? ";m$: LOAD *1;m$CODE
60 BRIGHT 0: CLS : PRINT ""Een karakt
er kunt U als volgt wijzigen: met de curs
ortoetsen of met de unshifted toetsen 5 t
```

/m 8 gaat U naar de gewenste bit in het t eken. Met de toetsen 0 of 1 zet U de bit o nder de cursor op 0, resp. 1."

```
70 PRINT ";MENU:"""1 = KARAKTERS WIJZI
GEN OF BESTUDEREN""2 = SAVE TABLE""3 =
SAVE PROGRAMMA""4 = KLAAR""5 = OPNIEUW
": PRINT #0;"Welke keuze?": GO SUB 280:
BORDER 7: CLS : GO TO 80+240*(g$="2")+26
0*(g$="3")+270*(g$="4")-70*(g$="5")
```

```
80 POKE 23658,0: LET INK=0: IF t$="3"
THEN PRINT #0;"Tabel zien? (j/n)": GO SUB
280: IF g$="j" THEN GO SUB 310: PRINT
#0;"Druk op een toets": PAUSE 0: BORDER
7: POKE 23693,56: CLS
```

```
90 IF g$="h" THEN GO TO 60
100 GO SUB 250: GO SUB 290: BORDER 7:
PAPER 7: GO SUB 260: PRINT AT 11,0;"Klaa
r = ENTER""HULP + MENU: h"
```

```
110 LET x=5: LET y=1: PRINT AT y,x;
FLASH 1;" " : LET adr=22528+32*y+x
120 GO SUB 280: IF PEEK adr>127 THEN
POKE adr,PEEK adr-128
```

```
130 IF g$=CHR$ 13 THEN GO TO 200
140 IF g$="h" THEN GO TO 60
```

```
150 LET k=CODE g$: LET x=x+((k=9 OR k=56
) AND x<8)-((k=53 OR k=8) AND x>5): LET y
=y+((k=54 OR k=10) AND y<8)-((k=55 OR k=1
1) AND y>1): LET adr=22528+32*y+x
160 IF (k>=8 AND k<=11) OR (k>=53 AND k
<=56) THEN POKE adr,PEEK adr+128
```

```
170 IF k=49 THEN PRINT AT y,x; INK 1;"
CSIZE ": BEEP .1,12: PRINT AT y,x; INK 1
; FLASH 1;" CSIZE "
```

```
180 IF k=48 THEN PRINT AT y,x;" ": BEEP
.1,0: PRINT AT y,x; FLASH 1;" "
190 GO TO 120
```

```
200 PRINT #0;" POKE ?": GO SUB 280: IF g
$="n" THEN GO TO 240
```

```
210 IF g$="h" THEN GO TO 60
```

```
220 DIM b(8): LET ink=2: GO SUB 290: FOR
y=SGN PI TO 8: FOR x=5 TO 8: IF ATTR
(y,x)=121 THEN LET b(y)=b(y)+2^(8-x)
```

```
230 NEXT x: PRINT AT y,10;b(y): POKE n+y
,b(y): NEXT y: GO SUB 250: GO SUB 260
```

```
240 PRINT AT 13,0;"HULP + MENU: h": GO
TO 80
```

```
250 BRIGHT 1: CLS : INK 5: PRINT " CSIZE
CSIZE CSIZE CSIZE CSIZE CSIZE CSIZE
CSIZE CSIZE ": FOR y=1 TO 8: PRINT AT
y,0;" CSIZE ";AT y,9;" CSIZE ": NEXT y:
PRINT " CSIZE CSIZE CSIZE CSIZE CSIZE
CSIZE CSIZE CSIZE CSIZE CSIZE ": INK NOT
PI: RETURN
```

```
260 LET c=32+(n-38399*(t$="3")-61183*(t$
="2"))/8: PRINT c;" ";CHR$ c: FOR m=n+1
TO n+8: LET a=PEEK m: FOR x=3 TO 0 STEP
-1: IF a>=2^x THEN LET a=a-2^x: PRINT AT
m-n,8-x; INK 1;" CSIZE ": REM 61183 bij t
w2, 38399 bij tw3.
```

```
270 NEXT x: NEXT m: RETURN
280 PAUSE 0: LET g$=CHR$ PEEK 23560:
INPUT ;: RETURN
```

```
290 IF t$="3" THEN INPUT INK INK;"CODE :
";CODE: LET n=8*CODE+38143: RETURN
300 INPUT INK ink;"Tekenset: ";m$: LET n=8*
CODE m$+60927: RETURN
```

```
310 BORDER 6: PAPER 6: BRIGHT 1: CLS :
FOR c=33 TO 255: LET c$=STR$ c: LET n=8*
c+38143: FOR y=1 TO 8: POKE USR "a"-1+y,1
28+PEEK (n+y): NEXT y: PRINT INK 0;CHR$ 1
44; PAPER 7; INVERSE 1;(c$ AND INT (c/10)
=c/10); INVERSE 0;(c$(LEN c$) AND INT (c/
```



```

10)<>c/10);: NEXT c: RETURN
320 IF t$="2" THEN SAVE *1;m$CODE 54784,
10751: VERIFY *1;m$CODE : GO TO 60
330 SAVE *1;"TASTABLE"CODE 37888,6656:
VERIFY *1;"TASTABLE"CODE : GO TO 60
340 CLEAR : SAVE *m";1;"CHARSTW2/3"
LINE 10: VERIFY *m";1;"CHARSTW2/3": GO
TO 60

```

Als laatste programma, het programma waarmee het hoofdprogramma wordt geladen: (U kunt dit programmaatje weglaten als U aan het hoofdprogramma de naam "run" in plaats van "TASWORD 2 MERGE" geeft!)

Programma : "run"

```

10 PRINT AT 5,8;"; A.J. Schoneveld" TAB
8;"Rooseveltlaan 4" TAB 8;"3844 AJ
HARDERWIJK" TAB 8;"Tel. 03410-14601"
20 LOAD *1;"TASWORD2 MERGE"
30 SAVE *1;"run" LINE 10
40 VERIFY *1;"run"

```

Tenslotte de handleiding bij het programma:

Handleiding bij het programma

Voordat U de nieuwe mogelijkheden van deze BASIC kunt gaan toepassen, moet U:

1. de extra machinecode die met het programma "extra mc" is gemaakt, in de computer hebben zitten;
2. het menu van deze basic overbrengen naar de tweede hulppagina. Dus lees niet verder als dat nog niet gebeurd is. Dit menu (zie hieronder) moet U eerst met Tasword intikken (let er op dat U precies dezelfde opmaak als hieronder gebruikt! Het is 22 regels lang, dus juist een scherm vol.)

Het overbrengen gaat als volgt: Druk achtereenvolgens in: STOP, ENTER en s; geef op de INPUT "beginadres" als antwoord: FN q(r,1), waarbij U voor r moet invullen: het nummer van de tekstregel waarop dit menu begint. Op de INPUT "bestemmings-adres" geeft U het antwoord: 56320. Op de INPUT "aantal bytes" geeft U het antwoord: 1408. Nu is de tekstverwerker klaar en kunt U de machinetaal voor de tweede keer saven (regel 2120). Hier volgt nu eerst dit menu:

TASWORD TWO-MENU. ELKE LETTER IS EEN BASIC-BLOK

a=naar tekst
*) c=headers cassette naar tekst
e=printer codes
*) g=karakterset wijzigen
i=SAVE tekst cassette
k=LOAD tekst normaal
l=LOAD tekst snel
m=LOAD tekst diskette/md
q=posten rubriceren
s=geheugen copigren
u=TASWORD III -> TASWORD II
w=STOP
y=MERGE module

b=optellen
*) d=CAT disk./md. naar tekst
*) f=tekenen
h=tekst printen
j=SAVE tekst diskette/md
n=MERGE normaal
o=MERGE snel
p=MERGE diskette/md
r=posten selecteren en SAVEN
t=CAT disk./md.of cassette
v=SAVE programma diskette/md
x=Beta Basic
z=LIST module

*) niet aanwezig, moet van de diskette/microdrive worden geMERGED met optie y.

DRUK OP DE ENTER-TOETS

Het eerste wat opvalt bij deze versie van TASWORD II, is wat er gebeurt als U de STOP-toets indrukt. U krijgt niet een normaal menu te zien, maar U belandt op de tweede HELP-pagina, die U voordien alleen na typen van EDIT/EXTENDED MODE te zien kreeg.

Als U enige tijd met TASWORD II gewerkt hebt, zijn de oorspronkelijke HELP-pagina's eigenlijk overbodig geworden. En mocht U iets vergeten zijn, dan kunt U het altijd nog opzoeken in het handboekje.

Deze versie van TASWORD II heeft vele extra mogelijkheden gekregen. Deze vragen natuurlijk extra geheugenruimte. De programmeurs van het oorspronkelijke programma zijn gelukkig nogal kwistig met de beschikbare geheugenruimte omgesprongen en we konden de zaak daardoor behoorlijk comprimeren: lange INKEY\$-routines werden vervangen door simpele INPUTs; getallen werden op de bekende zuinige manier weergegeven: VAL "getal", CODE "d" (voor 100), NOT PI (voor 0) enz. (Nvdr : nóg zuiniger is BIN i.p.v. NOT PI)

Maar toch kwamen we nog geheugenruimte tekort voor alle nieuwe mogelijkheden. Daarom is besloten het menu uit het Basic-gedeelte te schrappen en het naar de tweede hulp-pagina over te brengen. Hieraan kleefte één nadeel: U kunt niet onmiddellijk de letter van uw keuze indrukken, maar eerst moet U ENTER indrukken. Normaal komt U dan in de tekst terug (en dat gebeurt nog steeds als U via EDIT/EXTENDED MODE op de menupagina bent beland), maar nu komt U in het basic-programma terecht via een van de 26(!) keuzemogelijkheden. Dus achtereenvolgens: STOP, ENTER en de letter van uw keuze.

Met behulp van het programma "extra mc" heeft U ook de eerste HELP-pagina veranderd (druk maar eens op EDIT!). Hier zijn drie machine-taalroutines ondergebracht: een lange van 1330 bytes, en twee korte van resp. 33 en 10 bytes.

Die van 1330 bytes zorgt ervoor dat het saven naar en het laden van tape twee maal zo snel geschiedt. Als U de listing bestudeert (o.a. 810 en 1110) dan ziet U dat SAVE en LOAD worden voorafgegaan door PRINT USR u (waarbij u=54820). Hiermee stelt U de TURBO-routine in werking.

Die van 33 bytes dient ervoor om delen uit het geheugen naar een andere plaats te kopiëren (optie s). Dat is vooral nuttig als het stukken tekst betreft die niet op de normale plaats staan, maar bv. op de hulp-pagina's. U moet dan wel weten dat de eerste hulp-pagina loopt van de adressen 54784 tot 56319 en dat de tweede hulp-pagina loopt van 56320 tot 57727. Gerekend vanaf adres 32000 zouden dit de regels 357 t/m 380, resp. 381 t/m 402 zijn. Maar die kunt U niet vanaf het toetsenbord bereiken (U komt niet verder dan regel 320 oftewel adres 52479). In regel 1 van het programma ziet U een DEF FN q() die U dit rekenwerk bespaart: als U het nummer van de regel en van de kolom opgeeft, berekent deze DEF FN het overeenkomstige adres. In verschillende opties van het menu wordt van deze DEF FN gebruik gemaakt.

De routine van 10 bytes dient om headers op cassettetape te lezen (optie c).

Om verdere geheugenbesparing te bereiken is voor een modulaire programma-opbouw gekozen. Elke module begint bij een regelnummer dat 10 boven een honderdtal ligt en hij loopt maximaal door tot het volgende honderdtal

(dus bv. 110 tot 200, waarna op regel 210 een volgende module begint). Als U een letter uit het menu kiest, dan wordt deze omgerekend tot een regelnummer j, waarna natuurlijk de opdracht volgt: GOTO j. Dit is de kortst mogelijke manier om een menugestuurd programma te maken. Zo komt de letter a overeen met regel 10, b met 110, c met 210 enz. t/m regel 2510 die overeenkomt met de letter z. Deze berekening geschiedt weer met een DEF FN (zie DEF FN j() in regel 2). Het was daardoor heel gemakkelijk om ook de optie "LIST module" te creëren. Als U deze optie kiest, dan komen na ENTER de desbetreffende regelnummers in beeld.

We bespreken nu de verschillende opties afzonderlijk. Niet al deze modules passen in het geheugen. Enkele ervan moeten geMERGED worden (in het programma van microdrive of diskette, maar U kunt dit gemakkelijk veranderen in MERGE van cassette).

a=naar tekst

Dit behoeft natuurlijk geen uitleg. Wilt U buiten het menu om terug naar de tekst, doe dan RUN ENTER.

b=optellen

Als U de kolommen 22 t/m 31 en 55 t/m 64 van een aantal op elkaar volgende regels alleen maar gebruikt hebt voor getallen (of korte berekeningen van niet meer dan 10 tekens), dan kunt U deze getallen of de uitkomst van de berekeningen door de computer laten optellen. Pas op voor fouten, want de kans op de "Nonsense in BASIC"-foutboodschap is groot. De rest van de regels, d.w.z. de kolommen 1 t/m 21 en 34 t/m 54 kunt U gebruiken voor tekst. De kolommen 32 en 33 moet U echter vrij laten. Hieronder volgt een voorbeeld. Kies nu de optie b en geef op vanaf welke regel er opgeteld moet worden en of de berekening alleen in de kolom links, alleen in de kolom rechts of in beide samen moet plaatsvinden.

De berekening gaat door tot de computer het teken =, + of \$ in kolom 32 aantreft. Bij = of + komt de som te staan. Zolang hij niet het teken \$ tegenkomt, gaat de computer een volgende serie getallen optellen. Het teken + werkt net zo als =, maar nu komt hier een tussentotaal te staan, waarbij dan de volgende getallen worden opgeteld. Als de computer bij het teken \$ of op regel 320 aankomt, dan wordt er een RUN uitgevoerd en komt U in de tekst terug en kunt U het antwoord bekijken.

Een voorbeeldje staat hieronder. U ziet dat het begint in kolom 33/34 met /b. Het teken / betekent dat de computer vanaf daar moet beginnen op te tellen. De b betekent dat de getallen in beide kolommen tot één totaal worden opgeteld. Wilt U de optelling in alleen de linker- of rechterkolom laten geschieden, dan moet U in plaats van de b een l, resp. een r plaatsen. U kunt ook delen van de kolommen laten optellen tot een subtotaal

binnen het algemene totaal. Dan moet U in kolom 33 het begin van zo'n deel markeren met de letter s en het eind met de letter t. Op de regel waar de t staat, wordt dan het subtotaal gepoket.

computer dan kan doen is het beeldscherm met SCREEN\$ aftasten en het resultaat in de tekst POKEn. In dat geval moet u (na BREAK en GOTO i) opgeven hoeveel namen van files er op het beeldscherm staan.

Salaris	123456	>Zwitserse Franks	1.38*842
reiskostenvergoeding	52*45.65	< gemiddelde	(51+473)/2
nieuw huis	3.8e5	>3e machts wortel	23456^(1/3)
uitkomst	=		
	\$		

(zie optie r voor de betekenis van de tekentjes > en <)

c=headers cassette naar tekst

In dit onderdeel leest de Spectrum de headers van de files op tape en brengt de gegevens van de header over naar de tekstpagina's. Op regel 286 wordt een berekeningetje uitgevoerd om te melden naar welk nummer van het telwerk op de recorder U moet doorspoelen om de volgende header te vinden. U zult deze regel waarschijnlijk moeten aanpassen aan het telwerk van uw recorder. Als ik een tekst of een programma wil saven op de band, laat ik hieraan vaak voorafgaan:

```
DIM a(1): LET a(1) = (en dan komt het
telwerknummer):SAVE STR$ a(1)DATA a()
```

In elk programma laat ik de SAVE-regel beginnen met:

```
LOAD "telwerknummer" DATA a(): SAVE enz.
```

Bij herhaald saven heb ik dan nog het voordeel dat de file steeds opzeldde plaats op de band komt te staan. Een andere methode die ik vaak toepas is: een band helemaal nummeren (duurt voor 2 kanten van een C60 band wel een uur). Ik heb daar een programmaatje voor met 230 DATA voor waarden van a(1):

```
10 DIM a(1): FOR n=1 TO 2: RESTORE: FOR
a=1 TO 230: READ a(1): POKE 23736,181:
SAVE STR$ a(1) DATA a(): NEXT a: NEXT n.
20 DATA (hier staan 230 telwerknummers
tussen komma's)
```

Nu hoeft U niet steeds naar het begin van de band terug te spoelen om het telwerk op 0 te zetten. De nummers van het telwerk zijn immers op de band gekopieerd. In deze versie van TASWORD heb ik de mogelijkheid ingebouwd dat het telwerk automatisch wordt gelezen met behulp van o.a. deze number array. U moet dan "n" antwoorden op de vraag: INPUT tw?

Helaas lukt het lezen van headers niet bij snel geSAVEde programma's. Het enige dat de

d=CAT diskettes naar tekst

Dit is duidelijk.

e=printer codes

Behalve de codes (hier bedoeld voor de Seikosha GP 250X) wordt ook de betekenis ervan afgedrukt. Als U andere opdrachten aan de printer geeft dan hier afgedrukt wordt, kunt U in de programmaregels van module e veranderingen in de af te drukken tekst aanbrengen. De mogelijkheid om de Interface-codes te veranderen, werd geschrapt. Als U in de listing van uw vorige Tasword-versie kijkt, weet U meteen op welke adressen U de codes moet POKEn. Kies dan optie w (STOP) en doe de POKes vanuit direct mode.

f=tekenen

U ziet op de INPUT-regel een klein menuutje staan: p=PLOT, d=DRAW, c=CIRCLE, f=het afdrukken van tekst bij de huidige PLOT-positie, k=klaar, t=RUN, q=tekenen met de cursortoetsen en met de toetsen 1 t/m 4 (voor schuine lijnen), met q ook weer terug naar het menuutje. Als U bij PLOT of DRAW de x-coördinaat vooraf laat gaan door de letter o, dan wordt er OVER 1 getekend. STOPt U bij DRAW in INPUT, en geeft U dan in: LET r=(de door U gewenste waarde) gevolgd door CONTINUE en Enter, dan wordt na de INPUT een gebogen lijn getekend.

g=karacterset wijzigen

Met de cursortoetsen of met de toetsen 5 t/m 8 brengt U de cursor op het gewenste bit van het teken. Met 0 en 1 wordt deze bit op 0, resp. 1 gezet.

h=tekst printen

i=SAVE tekst cassette (TURBO)

j=SAVE tekst diskette/microdrive

k=LOAD tekst met normale snelheid

n=MERGE idem

l=LOAD tekst snel idem

o=MERGE idem

m=LOAD tekst diskette/microdrive idem

p=MERGE idem

r=posten selecteren en SAVEN

Stel dat U de tekstverwerker gebruikt om uw financiële administratie bij te houden en dat U daarin posten hebt staan die U nodig hebt voor uw belastingaangifte, waarvoor U ook een tekstfile op cassette of diskette hebt staan. U kunt nu deze posten selectief op diskette of cassette zetten. U geeft deze posten dan aan (zie bij b) door in de lege kolom 32 (voor de posten links van die kolom) het teken < te zetten en in de lege kolom 33 (voor de posten rechts) het teken > te zetten. Kiest U nu optie r, dan worden deze posten onderaan de tekstfile verzameld (daarvoor moet U wel lege ruimte over hebben!) en vervolgens gesaved onder een door U op te geven naam. Vervolgens laadt U deze posten weer in (optie l of m) en met optie o of p MERGEt U hier uw belastingfile bij. Zie verder bij q.

q=posten rubriceren

U moet zorgen dat u tussen de verschillende rubrieken van uw belastingfile lege regels hebt, want daar komen nu de geselecteerde posten uit r te staan!

Dat doet U zo: aan het begin van de diverse rubrieken plaatst U een sterretje op kolom 1 en 1 regel lager, op de kolommen 1 en 2 twee letters als naam van de rubriek. Deze zelfde letters zet U nu voor de posten die U als eerste in de tekst geladen hebt. Als U nu optie q kiest, dan komt U in de tekst terecht. Druk nu op STOP en U ziet voor uw ogen hoe de posten door de computer worden gelezen. Na afloop wordt er automatisch een RUN uitgevoerd en U ziet dan dat de posten op de goede plaats gezet zijn. Tevens is daarbij automatisch de in b besproken opmaak der kolommen gerealiseerd.

Hier volgt nu een voorbeeld hoe U de rubrieken moet aangeven (ik denk dat U de afstanden tussen de verschillende rubrieken wel groter zal maken dan hier het geval is!):

s=geheugen kopiëren

Zie de algemene inleiding. Hiermee heeft U ook het menu gecopieerd naar de tweede hulppagina.

t=CAT diskette of cassette

u=TASWORD III -> TASWORD II

Een TASWORD III file omzetten in een TASWORD II file.

v=SAVE programma diskette

De bytes moet U apart save met:
GOTO 2120 (of met **CONTINUE**).

In het programma is nl. ook voorzien dat U niet de machinetaal van Tasword naast de BASIC in de computer hebt zitten, maar die van BETA BASIC (zie x).

w=STOP

x=Beta Basic

Als U veranderingen in de listing wilt aanbrengen, is BETA BASIC 3.0 vrijwel onmisbaar. U moet bij deze optie opgeven op welk adres RAMTOP moet komen te staan. Weet U hier geen weg mee, laat hem dan maar gewoon op 31999 staan. Vervolgens moet U opgeven onder welke naam de bytes van BETA BASIC op de cassette of op de diskette staan. Na het laden van B.B. nooit RUN doen!!

U kunt nu natuurlijk het programma niet laten lopen. U kunt alleen aan de listing werken. Met Beta Basic kunt U ook gedeelten van de listing save. U zou alle modules apart kunnen save. Als U Beta Basic functies wilt gebruiken, doet U dan:
MERGE*1;"regel 0"
en na afloop:
DELETE 0 TO 0

Dan moet U natuurlijk wel regel 0 van BETA BASIC geSAVEd hebben. Dat kan als volgt:
NEW
en vervolgens
SAVE *m";1; "regel 0"

(lees door op blz. 33)

*
GG

*
BM

*
BV

*
DV

GIFTEN

BEROEPSKOSTEN MAN

BEROEPSKOSTEN VROUW

DIVIDEND

REFORMAT : zieke cartridges weer gezond !

(Willem Lageman)

Heb jij nou ook, dat sectoren van cartridges plotseling verdwijnen? 'File not found' of 'Verification failed' staat dan onder op het scherm. Om het probleem nog erger te maken: als een file van 20K op een cartridge moet passen, waarop nog 23 K vrij is, gebruik je bijna altijd de slechte sector opnieuw.

Als dit probleem je niet bekend voorkomt, dan is dit artikel voor jou niet interessant.

Wie hier nog leest, kent het probleem dus. Ook is bekend, dat Interface 1 er niets aan doet. Slechte sectoren worden niet vanzelf uitgesloten van opname.

Dit laatste doen we dus zelf, met dit programma. Lees eerst het gebruiksvorschrift, dat ik hier meteen laat volgen.

Men neme een zieke cartridge, die men in drive 1 stopt. Het programma, dat volgt, wordt doorlopen. De cartridge geneest, en men gaat vrolijk verder met het verzinnen van spannende adventures (of wat men ook aan het doen was, maar niet kón doen omdat de cartridge een enge ziekte kreeg).

Helaas gaat er nauwelijks een dag voorbij, dat ik dit programma niet nodig heb. Cartridges worden nu eenmaal ziek, net zoals mensen verkouden worden.

Wat dit programma doet is nu duidelijk. Hoe dit gaat leg ik nu uit, zet je maar schrap.

De gehele lege ruimte op de cartridge wordt geladen met een file met een hele lelijke

naam, "CLEAR error" heet dat ding. CLEAR zoals op de X staat. (Intypen: THEN X, shift 5, shift 0, shift 8. In regel 220 en 480 doe je dit dus.)

De listing is bij lange na niet zo mooi, als hij hier afgedrukt wordt. Beta Basic 3.0 kan echter listings super netjes printen. Met nog een paar trucs gaat de listing vervolgens richting Tasword II. Daarna wat schaven, en zie: ook op de Spectrum zijn nette listings mogelijk.

Je moet zelf kijken, waar je het scheidingsteken ':' invoegt. Deze tekens stonden er wel, maar Beta Basic 3.0 drukt ze als newline af. Als tip geef ik mee, dat midden in een statement geen ':' komt. Maar als de volgende regel met LET of iets dergelijks begint komt er wel een ':'. Spaties kunnen weggelaten worden, behalve tussen aanhalingstekens.

Voor alle duidelijkheid: dit programma draait op een standaard Spectrum, zonder dat Beta Basic nodig is.

In regel 30 worden de letters H, U, C, E, F, L en S omlijst met INVERSE- en TRUE VIDEO.

In regel 220 wordt de systeem-variabele Chan geladen met het beginadres van een Mdrive-channel. Even kijken waar de map is, en dan vrije sectoren tellen.

Deze sectoren worden gevuld met allemaal spaties. Daarna kijkt CAT 1 of er nog meer vrije sectoren waren. Deze worden allemaal weggezuiverd (regel 370). Het verraad zit 'm in PRINT ...;#4;a\$

Op regel 390 wordt een kleine machinetaal-routine in de print-buffer gezet, waarmee naar een zelf te kiezen sector geschreven kan worden. De lelijke file "CLEAR error" wordt gelezen, en als een sector niet klopt, wordt in 420 de sector overgeschreven met CHR\$(0)+"error".

Het gebruik van de printer-buffer betekent dat 128K-gebruikers vóór gebruik van dit programma, eerst in 48K-mode moeten schakelen: deze buffer wordt namelijk in de 128K-mode voor andere doeleinden gebruikt.

CAT kent geen files die met CHR\$(0) beginnen, dus deze sectoren zijn effectief weg.

WAARSCHUWING:

Bij typefouten kunnen er gekke dingen met de cartridge gaan gebeuren. Uittesten op een cartridge zonder waardevolle bestanden dus.

Ik laat nogal naar chan+... poken en peeken. Het zou te ver voeren om dit allemaal hier uit te leggen. Meer kun je lezen in "Master Your ZX Microdrive" van A. Pennell.

Hier volgt de listing:

10 REM

Reformat .
W.J.Lageman

20 CLEAR
CLEAR /
LET I=1
LET O=0
LET E=0
POKE 23658,0
POKE 23750,3

30 CLS

PRINT "REFORMAT"

"*****"

"H hide bad sectors"

"U unhide"

MEMORY TEST

Na laden van het programma, wordt met een vooraf gekozen snelheid een woord op het scherm geschreven. Dan vraagt de computer of je al weet welk woord het was. Een 0 als antwoord, stopt het programma. Een N, en je krijgt het woord nog eens te zien. Een J en je kunt het woord intypen.

Om zelf woorden toe te voegen, schrijf je ze bij op de DATA-regels en pas je de variabele w aan (die bevat het aantal woorden dat het programma herkent).

```

10 POKE 23658,8
30 GO TO 390
40 LET sc=0: LET w=12
45 CLS: INPUT "Snelheid (1-5)";s: LET eb=11: LET p=51-s*10
50 LET eb=11: LET p=51-s*10
60 GO SUB 310
70 LET p=p+1: LET eb=eb-1
80 PRINT #0;"Weet U het woord al?"
90 LET Z$=INKEY$: IF Z$="" THEN GO TO 90
100 INPUT ;
110 IF Z$="J" THEN GO TO 140
120 IF Z$="0" THEN STOP
130 GO TO 190
140 PRINT AT 10,0;"Typ het woord maar in."
150 INPUT z$
160 IF z$=b$ THEN GO SUB 220
170 IF z$=b$ THEN GO SUB 280
180 GO TO 50
190 GO SUB 330
200 GO TO 70
210
220 CLS: PRINT AT 10,10;"GOED!"; FOR f=1 TO 15: BORDER 1: BORDER 7: BORDER 1: BORDER 7: PAUSE 1: NEXT f
230 LET sc=acteb
240 FOR f=60000 TO 60023: BEEP .1,PEEK f: NEXT f
250 PRINT AT 10,10;"GOED!"; FOR f=1 TO 15: BORDER 1: BORDER 7: BORDER 1: BORDER 7: PAUSE 1: NEXT f
260 RETURN
270
280 CLS: PRINT AT 10,10;"FOUT!"; BORDER 0: BEEP 1,-14
290 BORDER 7: RETURN
300
310 CLS: PRINT AT 0,0;"SCORE =";sc: LET d=INT (RND*w)+1
320 RESTORE 370: FOR x=1 TO d: READ a$: NEXT x
330 LET b$=a$
340 FOR f=1 TO LEN b$
350 PRINT AT 5,f+1;b$(f);AT 5,f;" "; PAUSE p: NEXT f: PRINT AT 5,f;" "
360 RETURN
370 DATA "COMPUTER","SINCLAIR","PRINTER","MONITOR","JOYSTICK","CASSETTE","INTERFACE","PROGRAMMA","KEYBOARD","BASIC","GRAPHIC","ZX-SPECTRUM"
380
390 CLEAR 59999
400 CLS: PRINT AT 0,0;"EVEN GEULD A.U.B."
410 RESTORE 430: FOR x=0 TO 23: READ x: POKE 60000+x,x: NEXT x
420 GO TO 40
430 DATA 10,10,10,6,4,10,6,10,10,10,6,4,12,8,10,6,10,10,6,4,10,0,0

```

```

"C cat 1""
"E erase ""CLEAR error""
"F format cartridge""
"L Load ""run""
"S save ""reformat""
"What do you do? "
40 PAUSE 0
LET c$=INKEY$
CLS
PRINT "R E F O R M A T"
"-----"
50 IF c$="u" THEN PRINT "Unhide"
ERASE "m";I;CHR$ 0+"error"
RUN
60
70 IF c$<>"c" THEN GO TO 110
80 CAT I
INPUT ""
PRINT #0;"Erase a file? (y) ";
FLASH I;" "
PAUSE 0
IF INKEY$<"y" THEN RUN
90 INPUT ("ERASE ""m"";I;");c$
IF LEN c$ THEN ERASE "m";I;c$
GO TO 90
100
110 IF c$="e" THEN GO SUB 480
RUN
120
130 IF c$<>"f" THEN GO TO 170
140 INPUT ""
PRINT #0;
"Nothing valuable left? (n) ";
FLASH I;" "
PAUSE 0
IF INKEY$<"n" THEN RUN
150 INPUT ""
PRINT #0;
"Are you sure to format? (y) ";
FLASH I;" "
PAUSE 0
IF INKEY$="y" THEN
INPUT "FORMAT ""m"";I;";c$
IF LEN c$ THEN FORMAT "m";I;c$
GO TO 220
160
170 IF c$="l" THEN INPUT ""
PRINT #0;"Load ""run""? (y) ";
FLASH I;" "
PAUSE 0
IF INKEY$="y" THEN
LOAD "m";I;"run"
180
190 IF c$="s" THEN
PRINT "save ""reformat""
ERASE "m";I;"reformat"
SAVE "m";I;"reformat" LINE 20
VERIFY "m";I;"reformat"
RUN
200
210 IF c$<>"h" THEN RUN
220 OPEN #4;"m";I;" CLEAR error"
LET chan=FN p(4*2+23566+8)+
FN p(23631)-1
LET map=FN p(chan+26)
LET E=0
DIM f(256)
DIM a$(511)
230
240 LET free=0
FOR x=map TO map+31
LET b=255-PEEK x
250 IF b THEN LET c=INT (b/2)
LET free=free+b-c*2
LET b=c
GO TO 250
260 NEXT x
PRINT AT 8,13;"Free ";free/2;" K"
270
280 FOR s=1 TO free
290 IF s=free THEN POKE chan+67,
PEEK (chan+67)+2
300 PRINT #4;a$
LET f(s)=PEEK (chan+41)
PRINT AT 4,13;"Fill ";
s;" ";f(s);" "
NEXT s
310
320 PRINT AT 8,13,,"AT 3,0
POKE 23692,255
CAT I
PRINT AT 0,0;"R E F O R M A T";,
"-----",,"AT 6,13;
"Error 0";AT 8,13;"Free ";
free/2;" K"
330 LET free=0
FOR x=map TO map+31
LET b=255-PEEK x
340 IF b THEN LET c=INT (b/2)
LET free=free+b-c*2
LET b=c
GO TO 340
350 NEXT x
360
370 IF free THEN
POKE chan+14,0
FOR s=1 TO free
LET E=E+1
PRINT AT 6,13;"Error ";E;#4;a$
NEXT s
380
390 LET user=23296
RESTORE 390
READ z$
FOR z=0 TO LEN z$/2-1
POKE user+z,FN d(z*(z+1 TO
z+z+2))
NEXT z
LET a=INT (chan/256)
POKE user+2,chan-256*a
POKE user+3,a
DATA
"dd21ffffdd7e19cf21cf31afcf21c9"
400
410 LET fre=free
FOR x=1 TO 2
FOR p=x TO free STEP 2
PRINT AT 4,13;"Test ";p;" ";
f(p);TAB 31
POKE chan+13,f(p)
POKE user+10,40
LET a=USR user
420 IF PEEK (FN p(4*2+23566+8)+
FN p(23631)+593)<45 THEN
LET E=E+1
LET fre=free-1
PRINT AT 6,13;"Error ";E;
AT 8,13;
"Free ";fre/2;" K",
POKE chan+71,0
POKE chan+13,f(p)
POKE user+10,42
LET a=USR user
430 NEXT p
NEXT x
440 GO SUB 480
450 PRINT #0;
"Press any key to run."
PAUSE 0
RUN
470
480 CLEAR #
PRINT AT 4,13;
"Erase ""CLEAR error""
ERASE "m";I;" CLEAR error"
490 RETURN
500
510 DEF FN p(x)=PEEK x+256*PEEK (x+1)
520 DEF FN a(p$)=CODE p$-48-39*(p$>"9")
530 DEF FN d(p$)=16*FN a(p$(1))+
FN a(p$(2))
GO TO 340
350 NEXT x
360
370 IF free THEN
POKE chan+14,0
FOR s=1 TO free
LET E=E+1
PRINT AT 6,13;"Error ";E;#4;a$
NEXT s
380
390 LET user=23296
RESTORE 390
READ z$
FOR z=0 TO LEN z$/2-1
POKE user+z,FN d(z*(z+1 TO
z+z+2))
NEXT z
LET a=INT (chan/256)
POKE user+2,chan-256*a
POKE user+3,a
DATA
"dd21ffffdd7e19cf21cf31afcf21c9"
400
410 LET fre=free
FOR x=1 TO 2
FOR p=x TO free STEP 2
PRINT AT 4,13;"Test ";p;" ";
f(p);TAB 31
POKE chan+13,f(p)
POKE user+10,40
LET a=USR user
420 IF PEEK (FN p(4*2+23566+8)+
FN p(23631)+593)<45 THEN
LET E=E+1
LET fre=free-1
PRINT AT 6,13;"Error ";E;
AT 8,13;
"Free ";fre/2;" K",
POKE chan+71,0
POKE chan+13,f(p)
POKE user+10,42
LET a=USR user
430 NEXT p
NEXT x
440 GO SUB 480
450 PRINT #0;
"Press any key to run."
PAUSE 0
RUN
470
480 CLEAR #
PRINT AT 4,13;
"Erase ""CLEAR error""
ERASE "m";I;" CLEAR error"
490 RETURN
500
510 DEF FN p(x)=PEEK x+256*PEEK (x+1)
520 DEF FN a(p$)=CODE p$-48-39*(p$>"9")
530 DEF FN d(p$)=16*FN a(p$(1))+
FN a(p$(2))

```

SLEUTELN AAN TASWORD II (vervolg van blz. 31)

y=MERGE module

Is reeds besproken.

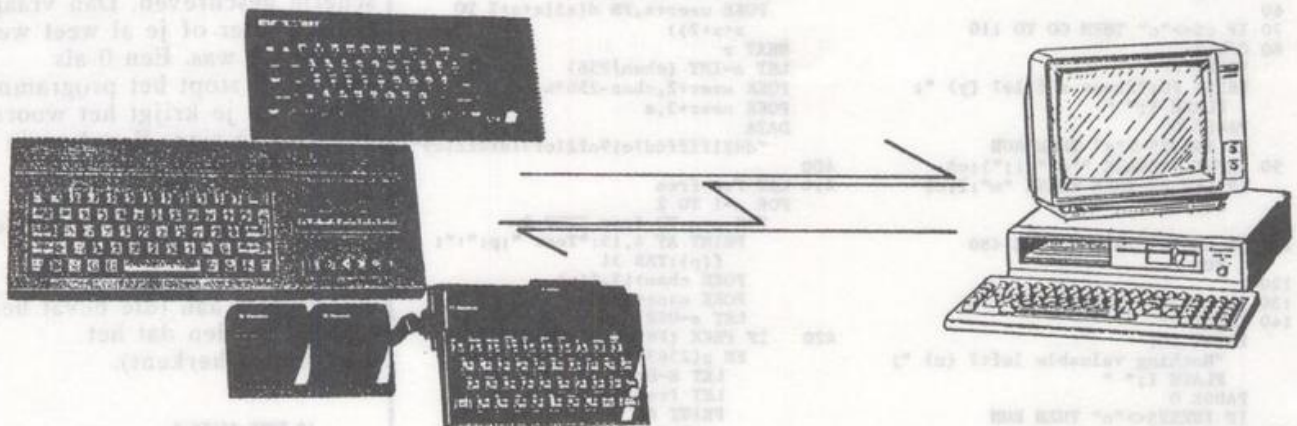
z=LIST module

Is reeds besproken.

Voor inlichtingen of suggesties voor verbetering kunt U mij bereiken via de Sinclair gids. Een verzoek: indien U zelf veranderingen in het programma aanbrengt waarvan U verwacht dat het verbeteringen zijn, ook voor andere gebruikers, stuurt u dan het verbeterde programma in de vorm van de listing of op diskette of op cassette mee.

A.J. Schoneveld

SPECTRUM COMMUNICATIE MET IBM (EN COMPATIBELEN) VIA RS232 INTERFACE

In het vorige artikel over RS232-communicatie hebben we programma's gepubliceerd, die met elkaar communiceerden. De programma's in dit deel zijn eigenlijk meer 'utilities' voor het verzenden van complete gegevens-bestanden en programma-bestanden.

Het nu volgende Spectrum-programma ontvangt eender welk (sekwentieel) IBM directory-bestand, verzonden door het erop volgende IBM-programma. De ontvangen gegevens worden op het scherm afgedrukt.

```
10 REM SPEC1
20
30 REM S. GIRARD
40 REM ONTVANGEN VAN IBM DIRECTORY-
50 REM BESTAND EN AFDRUK OP SCHERM
60 REM 16-06-1987
70
80
90 CLS
100 CSIZE 5,8
110 FORMAT "B"; 9600
120 OPEN#4;"B"
130 LET AS= ""
140 DO WHILE AS <> CHR$(255)
150   LET AS = INKEY$#4
160   PRINT AS;
170   POKE 23692,255
180 LOOP
190 CLOSE#4
200 STOP
```

Uiteraard is het ook mogelijk om de ontvangen gegevens op microdrive op te slaan. We kunnen dit doen door aan het programma de volgende regels toe te voegen :

```
125 OPEN #5;"m";1;"IBMtest"
165 PRINT#5,a$;
```

OPMERKING :

INKEY\$ #4 wordt gebruikt om teken per teken in te lezen, totdat we CHR\$ 255 lezen, dat het einde aangeeft.

POKE 23692,255 zet de systeem-variabele SCR_CT (SCRoll CounTer) op 255, zodat de vraag 'Scroll ?' niet steeds weer op het scherm verschijnt.

```
10 **** "C:\SPECTRUM\IBM1.BAS",A
20 **** S. GIRARD
30 **** 16-06-1987
40 **** ZENDT DIRECTORY NAAR SPECTRUM
50 **** DIRECTORY ONDER DOS AANGEMAAKT
60
70 CLS
80 SHELL "DIR C:\>DIRLIST.TXT"
90 OPEN "COM1:9600,N,8,1,CS600" AS #4
100 OPEN "I",#1,"C:\SPECTRUM\DIRLIST.TXT"
110 WHILE NOT EOF(1)
120   INPUT #1,A$
130   PRINT #1,A$
140 WEND
150 PRINT #4, CHR$(255)
160 CLOSE
170 END
```

Het IBM-programma runt d.m.v. "CHILD PROCESS" een DOS-programma om een DOS-directory rechtstreeks naar een output-bestand te sturen. Child Process is het runnen van een programma binnen een ander programma, of eigenlijk binnen om het even welk software-pakket, voor zover dit pakket dat uiteraard toelaat.

GWBasic staat dit toe, met de instructie SHELL (op regel 80). Regel 90 is nu enigszins uitgebreid met de optie CS600. Deze uitbreiding houdt de verbinding in stand, zolang de Spectrum nog niet gereed is om te ontvangen.

CS is de afkorting van Clear to Send. 600 is het aantal seconden dat de verbinding wordt opgehouden. Wanneer deze tijd wordt overschreden, verbreekt het IBM-programma de verbinding. Deze optie bestaat niet op de Spectrum.

Het volgende Spectrum-programma zendt een programma-listing naar de IBM, die hem op het scherm afdrukt, naar de printer stuurt en naar een bestand wegschrijft.

De te verzenden listing wordt aan het nu volgend programma (Beta BASIC) geMERGED, en de listing wordt naar de IBM verstuurd.

```
9000 REM SPEC2
9010 REM SPECTRUM LISTING NAAR IBM
9020 FORMAT "T";9600
9030 OPEN #4;"T"
9060 CLS
9070 CSIZE 5,8
9080 INPUT "TE MERGEN "; LINE A$
9090 MERGE A$
9100 PRINT #4,A$
9130 LIST #4; TO
9390 PRINT #4, "STOP"
```

```
10 **** "C:\SPECTRUM\IBM2.BAS",A
20 **** SPECTRUM LISTING AFDrukken OP
30 **** IBM SCHERM, PRINTER EN BESTAND
40 **** S. GIRARD
50 **** 10-05-1987
60 ****
70 **** START DIT PROGRAMMA ALS VOLGT :
80 **** GWBASIC IBM2/C:32768
90 **** 32 Kb RS232 COMMUNICATIE-BUFFER
100 ****
110 '
120 CLS
130 CLEAR
140 OPEN "COM1:9600,N,8,1,CS65000" AS #4
150 INPUT #4, A$
160 PRINT A$; " ONTVANGEN OM AAN TE MAKEN"
170 A$= "C:\SPECTRUM\" + A$ + ".SPC"
180 REM OUTPUTBESTAND OPENEN
190 OPEN A$ FOR OUTPUT AS #5
200 A$ = ""
210 WHILE INSTR(A$, "STOP") = 0
220 LINE INPUT #4, A$
230 PRINT MID$(A$,2) : PRINT #5,MID$(A$,2)
240 WEND
250 CLOSE
260 END
```

Het IBM-programma moet met de /C: optie gestart worden, vlak voordat het Spectrum-programma geRUND wordt, omdat ze voor een grotere communicatie-buffer zorgt.

Het overgeseinde Spectrum-programma kun je best eerst door middel van een ASCII-tekstbewerker "oppoetsen": lege regels (regelnummer plus een spatie) zijn bijvoorbeeld niet toegestaan. Seinfouten komen praktisch niet voor, hoewel het zou kunnen: de Spectrum heeft geen optie 'pariteitscontrole'.

De volgende twee programma's doen in feite net hetzelfde, maar dan in tegengestelde richting. Nu wordt er een IBM-programma verzonden, en dit moet dan als programma in de listing opgenomen worden.

Het probleem dat hierbij komt kijken, is dat bestanden en programma's bij de Spectrum niet niet dezelfde structuur hebben, terwijl dit voor de IBM wél het geval is.

We hebben dit probleem opgelost door het verzonden programma eerst in een bestand op te nemen en vervolgens door middel van een slimme Beta BASIC-instructie in de listing op te nemen.

Die instructie is KEYIN: die maakt het mogelijk om een string in een listing op te nemen. Voorwaarde is uiteraard dat de nieuw gegenereerde programmaregel geen syntaxfouten bevat. Dit hebben we opgelost door er automatisch REM-regels van te maken.

```
LET T$= STR$(regel)+" REM "+T$
```

zorgt ervoor, dat de juiste programmaregel aangemaakt wordt en KEYIN T\$ voegt deze regel toe aan het programma. Vervolgens wordt het regelnummer met 10 verhoogd.

Beperkingen zijn dat het IBM-programma niet meer programmaregels mag bevatten dan de Spectrum aankan. Eventueel kan de automatische regelnummering van 10 verlaagd worden (regel 9960).

```
9000 **** "C:\SPECTRUM\IBM2.BAS",A
9010 **** IBM BASIC LISTING NAAR MDRIVE
9020 **** S. GIRARD
9030 **** 16-05-1987
9040 ****
9050 CLS
9060 CLEAR
9070 OPEN "COM1:9600,N,8,1,CS65000" AS #4
9080 OPEN "C:\MENU.BAS" FOR INPUT AS #5
9100 WHILE NOT EOF(5)
9110 LINE INPUT #5,A$: PRINT A$
9120 PRINT #4,A$
9190 WEND
9195 PRINT #4, "EOF"
9200 CLOSE
9210 END
```

```
9800 REM SAVE "SPEC3"
9810 REM IBM-LISTING NAAR SPECTRUM
9820 FORMAT "T";9600
9830 OPEN #5; "M"; 1; "IBMLIST"
9840 OPEN #4; "T"
9850 LET T$=""
9860 DO WHILE T$ <> "EOF"
9870 INPUT #4; LINE T$
9880 PRINT #5:T$
9890 LOOP
9900 CLOSE #4
9910 OPEN #5; "M"; 1; "IBMLIST"
9920 LET T$=""
9930 LET REGEL = 10
9940 LET A$ = INKEY$#5
9950 LET T$ = T$ + A$
9960 IF A$ = CHR$(13) THEN
9970 PRINT T$;
9980 LET T$ = T$(1 TO LEN T$-1)
9990 LET T$ = STR$(REGEL) + " REM " + T$
10000 KEYIN T$
10010 LET T$ = "", REGEL = REGEL + 10
10020 IF T$ <> "EOF" THEN
10030 GOTO 9940
10040 CLOSE #4
10050 CLOSE #5
10060 ERASE "IBMLIST"
```

Het IBM-programma opent eender welk BASIC-programma als input-bestand (of een Pascal-, COBOL-, DBase III- of C-programma, zolang het maar in ASCII is weggeschreven), leest regel voor regel in en verzendt deze regel dan naar de Spectrum.

De mogelijkheden om uw Spectrum aan een IBM (of iets anders) te koppelen via de RS232, zijn vrijwel onbeperkt. Niet alleen gegevensbestanden of programmabestanden, maar ook communicatie-spelletjes (ik denk aan 'The Net Game', broadcasting en grotere netwerken met meerdere Spectrums) zijn te verwezenlijken.

Voor informatie, suggesties, vragen en problemen, kun je mij contacteren via de Sinclair gids.

(S. Girard) _____

In ons vorig nummer meldden we (dankzij de Disciple Nieuwsbrief) over de diverse ROMs van de Disciple. Inmiddels is de firma Miles Gordon Technology gekomen tot versie 3b van het GDOS. Een van de opvallendste verbeteringen is het creëren van de mogelijkheid om 'Snapshots' af te breken, waarbij het 'snapshot' ook niet in de Directory van de schijf wordt opgenomen. En U kunt weer verder met Uw programma.

(bron: Disciple Nieuwsbrief)

AUTOLOADER voor Disciple geschreven door A. Hol gepubliceerd in Disciple Nieuwsbrief 4.

Vele Disciple gebruikers zijn op zoek naar een run-programma om na het opstarten van het systeem, vanuit een keuze-menu een programma te kunnen laden.

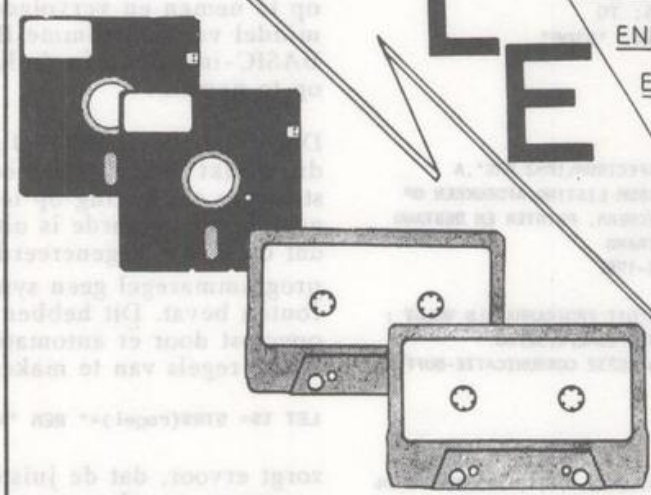
Dit autoloader programma heeft bovenin een statusbalk met de opties LOAD, ERASE en CAT !. Een cursorbalkje kan op een van deze opties geplaatst worden met behulp van de toetsen 5 en 8 of een Kempston compatible joystick. Als U de optie Load of Erase kiest en daarna de joystick naar beneden beweegt (of toets 6 indrukt) dan beweegt het tweede cursorbalkje zich over de programmanamen. D.m.v. een druk op de spatiebalk kan de juiste keuze worden gemaakt. Heeft U een 128K Spectrum en U wilt liever de cursortoetsen gebruiken dan wijzigt U het programma als volgt:

```
9550 LET I$=INKEY$: LET K=CODE I
$ : IF I$ etc.
9560 K=162 in K=8
9570 K=161 in K=9
9580 K=164 in K=10
9590 K=168 in K=11
9610 IF I$=" " AND V>0 THEN GO T
O 9630
```

Wel kent het programma een beperking: er mogen natuurlijk niet teveel programma's op de schijf staan, zodat de 'scroll ?' boodschap vermeden wordt.

listing:

Disciple

1e JAARGANG Nr.4

MET O.A:

TASWORD II - Maatwerk.....!!

OPENTYPE FILES, hoe werkt het

OPENTYPE BESTAND

A4 CAT - PLUS

BITMAP - 3

AUTOLOADER

NAAM-CAT

VARIA

ENZ.....

ENZ.....

NIEUWSBRIEF

```
9500 REM RUN PROGRAMMA
9510 LET E$=" " : LET DO=3: LET K$=" LOAD ERASE
CAT 1! "
9520 IF DO=3 THEN CLS : PRINT K$( TO 22); INVERSE 1;K$(23 TO );:
CAT 1!: LET V=0: LET H=0: LET DO=1: LET PR=0
9530 IF DO=2 THEN PRINT AT 0,0;K$( TO 11); INVERSE 1;K$(12 TO 21
); INVERSE 0;K$(22 TO )
9540 IF DO=1 THEN PRINT AT 0,0; INVERSE 1;K$( TO 10); INVERSE 0;
K$(11 TO )
9550 LET I$=INKEY$: LET K=IN 31: IF I$=" " AND K=160 THEN GO TO 9
550
9555 LET VE=V: LET HO=H
9560 IF (I$="5" OR K=162) AND H>0 THEN LET H=H-11: IF V=0 THEN L
ET DO=(1 AND H=0)+(2 AND H=11)+(3 AND H=22): GO TO 9520
9570 IF (I$="8" OR K=161) AND H<22 THEN LET H=H+11: IF V=0 THEN
LET DO=(1 AND H=0)+(2 AND H=11)+(3 AND H=22): GO TO 9520
9580 IF (I$="6" OR K=164) AND V<21 THEN LET V=V+1: IF V=1 THEN L
ET V=3: PRINT AT V,H; OVER 1; INVERSE 1;E$( TO 10): GO TO 9550
9590 IF (I$="7" OR K=168) AND V>0 THEN LET V=V-1: IF V=2 THEN LE
T V=0: PRINT AT 3,H; OVER 1; INVERSE 1;E$( TO 10): LET DO=(1 AND
H=0)+(2 AND H=11)+(3 AND H=22): GO TO 9520
9600 IF V<>VE OR H<>HO THEN PRINT AT VE,HO; OVER 1; INVERSE 1;E$
( TO 10);AT V,H; OVER 1; INVERSE 1;E$( TO 10)
9610 IF (I$=" " OR K=176) AND V>0 THEN GO TO 9630
9620 GO TO 9550
9630 LET I$="": FOR K=0 TO 9: LET T$=SCREEN$( V,(H+K)): LET I$=I
$+T$: NEXT K: IF I$=E$( TO LEN I$) THEN GO TO 9550
9640 IF DO=2 THEN PRINT AT V,H; INVERSE 1;E$( TO 10): ERASE d1;I
$: GO TO 9550
9650 LET PR=(V-3)*3+(1 AND H=0)+(2 AND H=11)+(3 AND H=22)
9660 LOAD P PR
```

A. Hol

(listing via Basic-tas)

UITGEBREIDE A4-CAT Disciple

Dit A4-CAT programma verzorgt, zoals de naam al zegt, een printeruitdraai van de directory op A4 formaat. Nu is dat natuurlijk al mogelijk met het commando CAT#3;1 waarmee de originele directory naar de printer wordt gestuurd. Dit programma geeft een Cat met uitgebreide informatie. De volgende gegevens worden op papier gezet:

1. (No) programma nummer
2. (Filenaam) programmaam; de aanduiding 'erased' wordt erbij gezet als het programma 'officieel' niet meer bestaat.
3. (Tr) De track waarop het eerste blok van het programma staat.
4. (Se) De sector waarin het eerste blok van het programma staat
5. (As) Het totaal aantal sectoren dat het programma beslaat.
6. (Type) Het soort programma
7. (Parameters) De parameters voor codeblokken en arrays zoals startadres en lengte.
8. () Indien aanwezig de startregel in Basic.

Voor OPENtype files staat de lengte direct achter het type vermeld. De rest mag genegeerd worden.

Het programma is volledig in basic en kan dus naar believen worden aangepast. De opbouw valt in twee hoofdblokken uiteen.

De listing vindt U hiernaast

Dit programma komt uit de Disciple Nieuwsbrief no. 4. en is geschreven door P.Faas.

Voorbeeld van een A4-CAT PLUS:

Disciple Nieuwsbrief A4 PRINTER-CAT >>>>>> (c) Zansoft 1987.

No	FILENAAM	Tr	Se	As	TYPE	PARAMETERS	
1	TRANSFORM	4	1	24	BAS	11722(11716+6)	9997
2	lader2	12	2	3	BAS	1363 (441+992)	
3	data	5	6	1	D.AR	27326,403	
4	ltcode	5	10	19	CODE	55781,9500	
5	TAS_setup	7	9	6	BAS	2864 (2800+64)	
6	char.array	5	7	2	\$.AR	26518,805	
7	m/c	10	1	12	CODE	58624,6100	
8	openfile	12	5	1	BAS	272 (234+38)	
9	TRANS	13	7	51	CODE	40001,25534	
10	testfile	12	6	5	OPEN	2550 (0+2550)	0
11	copy-oft	13	1	1	BAS	346 (346+0)	
12	testfile <ERASED>	11	9	1	OPEN	0 (0+0)	0
13	totaalsys	13	2	33	CODE	0,16384	

```

10 DIM e$(80,8): DIM n$(80,10): DIM a(80): DIM b(80): DIM c(80)
   ): DIM d(80): DIM e(80): DIM f(80): DIM g(80): DIM h(80)
15 REM a=aantal sect. b=track c=sector d=type e=startadres f=1
   engte g=lengte basic h=startregel
20 LET o$="<ERASED>": LET x=1
100 REM laad dir in n$
110 FOR t=0 TO 3
120 FOR s=1 TO 10
125 LET adres=40000
130 LOAD @*,t,s,adres
135 FOR q=1 TO 2
140 IF PEEK (adres+1)=0 THEN GO TO 300
145 LET m$=""
150 FOR w=1 TO 10: LET m$=m$+CHR$ PEEK (adres+w): NEXT w
155 LET n$(x)=m$
160 IF PEEK adres=0 AND PEEK (adres+1)<>0 THEN LET e$(x)=o$
170 LET a(x)=256*PEEK (adres+11)+PEEK (adres+12)
180 LET b(x)=PEEK (adres+13)
190 LET c(x)=PEEK (adres+14)
200 LET d(x)=PEEK (adres+211)
210 LET e(x)=PEEK (adres+212)+256*PEEK (adres+213)
220 LET f(x)=PEEK (adres+214)+256*PEEK (adres+215)
230 LET g(x)=PEEK (adres+216)+256*PEEK (adres+217)
235 LET h(x)=PEEK (adres+218)+256*PEEK (adres+219)
240 LET x=x+1: LET adres=adres+256
250 NEXT q
260 NEXT s
270 NEXT t
299 REM inlezen klaar
300 REM filetype
301 LPRINT "Disciple Nieuwsbrief A4 PRINTER-CAT >>>>>>>>>
   Zansoft 1987."
302 LPRINT
305 PRINT "Filenaam";TAB 20;"T-";TAB 23;"S-";TAB 26;"A"
306 LPRINT "No";TAB 3;"FILENAAM";TAB 23;"Tr";TAB 27;"Se";TAB 31
   ;"As";TAB 35;"TYPE";TAB 41;"PARAMETERS": LPRINT
310 FOR q=1 TO 80
320 IF n$(q)="" THEN STOP
330 LET t=d(q)
332 IF a(q)=97 OR a(q)=258 THEN LET t$="CODE": LET t=9
340 IF t=0 THEN LET t$="BAS ": LET s$=STR$ h(q): IF h(q)>=10000
   THEN LET s$=""
350 IF t=1 THEN LET t$="D.AR"
360 IF t=2 THEN LET t$="$.AR"
370 IF t=3 THEN LET t$="CODE"
380 IF f(q)=0 AND g(q)=0 THEN LET t$="OPEN"
500 REM print n$ op scherm
700 PRINT n$(q);TAB 11;e$(q);TAB 20;a(q);TAB 23;b(q);TAB 26;c(q)
   );TAB 29;d(q)
750 IF t<>0 THEN LPRINT q;TAB 3;n$(q);TAB 14;e$(q);TAB 23;b(q);
   TAB 27;c(q);TAB 31;a(q);TAB 35;t$;TAB 41:f(q);". ";e(q)
800 IF t=0 THEN LPRINT q;TAB 3;n$(q);TAB 14;e$(q);TAB 23;b(q);T
   AB 27;c(q);TAB 31;a(q);TAB 35;t$;TAB 41:e(q);TAB 46:"(";g(q)
   );"+";e(q)-g(q);")";TAB 59;s$
900 NEXT q
9998 STOP
9999 SAVE d*"A4-CAT"

```

(Listing d.m.v. 'basic-tas')

Indien U gebruiker bent van een Disciple doet U er verstandig aan om de Disciple nieuwsbrief te lezen. Deze bevat vele tips voor aanpassingen van bijv. Tasword II aan de Disciple. Verder listings van handige

programmaatjes, Tips voor gebruik van Disciple met andere randapparatuur, Printerdrivers voor de meest uiteenlopende printers, etc. etc.

De Disciple Nieuwsbrief is verkrijgbaar bij: de Bron tijdens de Sinclair bijeenkomst. Bij Data-Skip in Gouda. Of per Post bij de uitgever: Disciple Nieuwsbrief Peter Faas Ameland 43 B 1506 ZV ZAANDAM

Prijzen: zonder Disk of tape: f 5,00 (afgehaald) of f 7,45 (per post). Met Disk of Tape: f 7,50 (afgehaald) of f 9,95 (per post).

Machinetaal op de ZX Spectrum

deel 6

In deze les gaan we allerlei dingen met bits doen, bijvoorbeeld roteren en verschuiven. Om de werking van deze laatste instructies te begrijpen kan een tekening erg nuttig zijn.

De instructies RL en RR (Roteer Links, Roteer Rechts) zijn elkaars tegengestelde. Ze schuiven eigenlijk negen bits (8 bits + carry-bit)

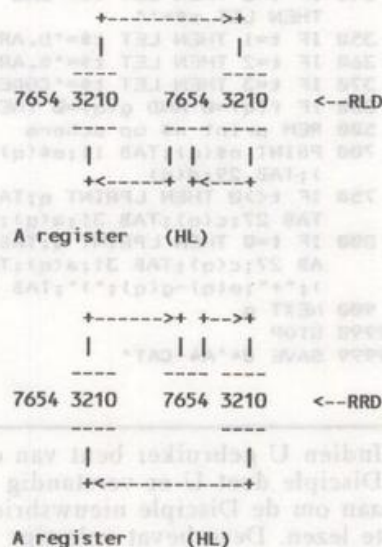
bv.: $A = \%01100011$, Carry = 1

RL A levert $A = \%11000111$ en Carry = 0 op.

Alle andere roteer- en schuif-instructies werken ongeveer gelijkaardig. Dus RLC en RRC roteren 8 bits, waarbij respectievelijk bit 7 en bit 0 worden gecopieerd naar de carry. SLA schuift de 8 bits naar links en voegt een 0 toe op bit 0. SRA (Schuif Rechts Arithmetisch) schuift naar rechts en behoudt het zevende bit (het tekenbit). SRL (Schuif Rechts Logisch) schuift naar rechts en plaatst een 0 op bit 7. De niet door alle assemblers (bv. GENS3) gekende instructie SLL schuift naar links en plaatst een 1 op bitpositie 0. In een andere les licht ik toe hoe je de instructie SLL toch kunt gebruiken.

Een bijzondere instructie is RLA. Dit is een instructie van één enkele byte (RLA = #17) die hetzelfde uitvoert als RL A (= #CB #17). Evenzo doet RRA hetzelfde als RR A. Dit kan aanleiding geven tot verwarring omdat SRA en SLA instructies van twee bytes zijn. De roteer- en schuif-instructies kunnen worden uitgevoerd op A, B, C, D, E, H, L, (HL), (IX+d) en (IY+d).

Twee aparte roteer-instructies zijn RLD en RRD (Roteer Links of Rechts per Digit)

RLD zowel als RRD roteren 4 bits (=1 digit) in een keer.

Bijvoorbeeld:

$A = \#1F$ (HL) = #28
geeft na RLD:
 $A = \#12$ (HL) = #8F

Dit zijn twee instructies die je zelden of nooit gebruikt. Ze worden meestal alleen bij BCD-berekeningen gebruikt.

Bits setten en resetten

Als we een bepaald bit van een register willen controleren kunnen we dat natuurlijk met behulp van een stukje machinetaal doen. Het kan echter ook met een enkele instructie: met BIT b,R. Daarbij ligt b tussen 0 en 7; R is A, B, C, D, E, H, L, (HL), (IX+d), (IY+d).

Bijvoorbeeld:

BIT 2,A : test bit 2 van A.

De Z flag wordt gezet overeenkomstig de inhoud van het geteste bit.

Opgave:

maak 2 programmadelen om bit 0 van het A register te testen.

Oplossing:

BIT 0,A RRA
JR Z,... JR NC,...

In plaats van RRA kun je ook RRCA of de instructie SRA A gebruiken.

Naast BIT, waarmee een bit wordt getest op zijn waarde, bestaat ook de instructie SET. Deze zet een bepaald bit van een bepaald register op 1. SET b,R is de vorm. In plaats van SET kunnen we natuurlijk ook OR gebruiken.

Indien we kunnen 'setten', moeten we ook kunnen 'resetten': RES b,R zet een bepaald bit van een register op 0. Dit laatste kunnen we ook doen met AND.

Complimenten van de Z80

Dan is er nog de instructie CPL (ComPLementeer). Deze doet hetzelfde als XOR #FF: ze maakt van iedere 0 een 1 en vice versa. De instructie NEG (maak NEGatief) doet

hetzelfde. Het verschil tussen NEG en CPL is dat CPL geen vlaggen zet terwijl NEG (die eigenlijk LET A=255-A doet) wel vlaggen verzet. NEG wordt zelden gebruikt, CPL daarentegen vrij vaak.

Voor de roteerinstruaties is het wel handig als men de carryflag een bepaalde waarde kan geven. Dit kan worden gedaan met SCF die de carry flag op 1 zet, en met CCF, die de carry complementeert, d.w.z. omkeert.

In tegenstelling tot de 68000 processor bezit de Z80 geen MUL en DIV (vermenigvuldig en deel) operator zodat we die zelf moeten programmeren. Als we met een vast getal moeten vermenigvuldigen, is het meestal erg eenvoudig. Stel A=28. Als ik dan SLA A doe, is na afloop A=56. (Ga zelf na). Als ik echter SRL A doe geldt na afloop A=14. In plaats van SRA en SRL kun je ook RLA en RRA gebruiken.

Opgave:

Maak een programma dat het A register met 5 vermenigvuldigt.

Oplossing:

```
LD H,A
ADD A,A ;Ook SLA A mag.
ADD A,A
ADD A,H
```

Hierbij moet natuurlijk wel worden opgelet dat A maximaal 255/5=51 mag zijn, anders verlies je bits.

Een eenvoudig programma om te vermenigvuldigen is het volgende :

```
ORG 60000
LD D,0
LD HL,0
LD B,8
MAIN SRL A
JR NC,MULTI
ADD HL,DE
SLA E
RL D
DJNZ BITM
RET
```

Bovenstaand programma vermenigvuldigt C met E en zet de twee-byte-uitkomst in D.

Een programma om te delen is een stuk lastiger. In les 10 zal ik laten zien dat je vermenigvuldigingen, delingen, sinus, cosinus enz. veel gemakkelijker uit kunt rekenen door gebruik te maken van de ROM-routines van de Spectrum.

Een nog niet behandelde instructie is DAA (Decimal Adjust Accumulator, reken A om in decimale notatie). Deze instructie zet het A register om in een BCD-getal. Deze instructie kun je vooral goed gebruiken om een score mee aan te geven.

Voorbeeld:

```
scpl1 LD HL,score
LD B,5
LD A,(HL)
ADD A,1
DAA
LD (HL),A
scbit INC HL
LD A,(HL)
ADC A,0
DAA
LD (HL),A
DJNZ scbit
RET
```

Dit programma verhoogt een score van 12 cijfers met 1. De score staat in BCD-code.

Alvast vooruit werkend noem ik even twee routines die in de ROM staan.

De routine op #1601 wordt gebruikt om een kanaal te openen en de routine op #0010 wordt gebruikt om een teken af te drukken. Met behulp van deze routines maak ik een subroutine voor het bovenstaande programma, die de score afdrukt.

```
ORG 60000
ENT $
LD A,2 ;Kanaal 2 wordt ge-
;opend (dit is het
;beeldscherm)
CALL #1601 ;Open het kanaal
LD A,22
RST #10 ;PRINT AT
XOR A
RST #10 ;0,
XOR A
RST #10 ;0
CALL scpl1
LD HL,score
LD B,6 ;Totale scorelengte
pr LD A,(HL)
AND %11110000
RRCA
RRCA
RRCA ;Haal score en isoleer
RRCA ;eerste BCD getal.
CALL prnum ;Print BCD getal
LD A,(HL) ;Haal score weer op
AND %00001111 ;Isoleer laatste
;BCD getal
CALL prnum
DJNZ pr ;Volgende scorebyte
RET
score DEFS 6
prnum ADD A,"0" ;A=0 tot en met 9
;RST #10 drukt teken
;in A register af,
; dus tel er '0'
; (d.i. 48) bij op.
RST #10 ;Druk A register af
RET
```

Zelf moet je natuurlijk de routine scpl1 nog even in het bovenstaande programma invoegen. Later zal ik nog apart op de RST #10 routine en de #1601 routine ingaan.

(M.H. - Wordt vervolgd)

SHADECOPY : móóí

S. Buwalda,
R.Heringa,
M.Postma, Buitenpost

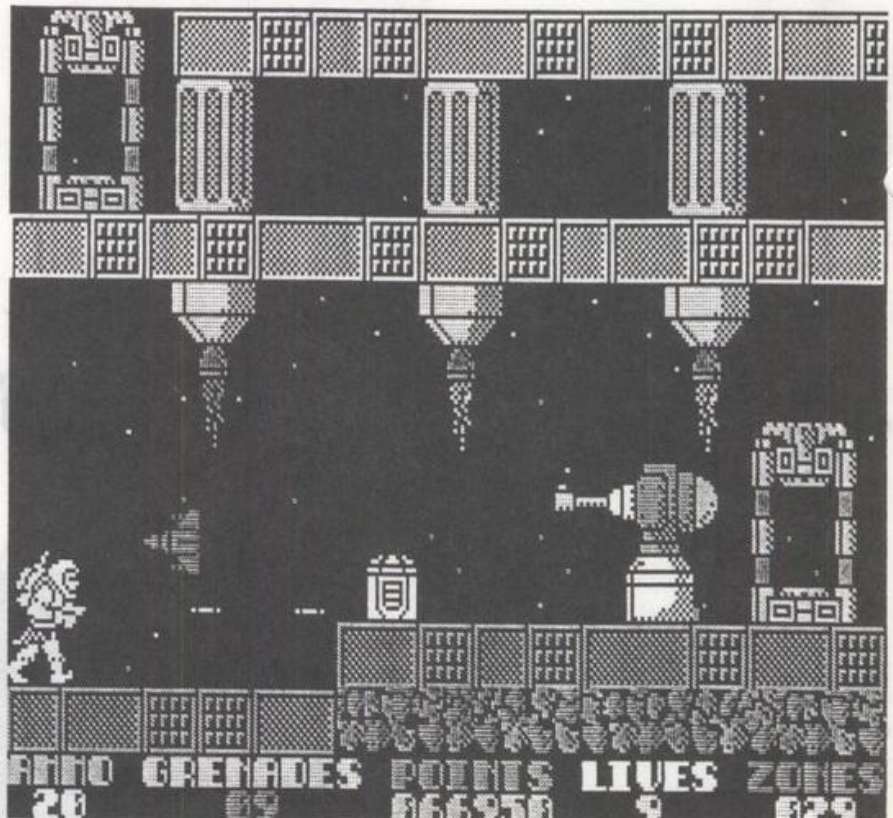
Dit programma maakt een afdruk van het scherm, met inbegrip van de kleur-informatie. Elke kleur wordt in een bepaald stippel-patroon omgezet. In dit tijdschrift staan diverse voorbeelden van het resultaat van dit programma. Het heeft twee kleine nadelen: de afdruk is vrij groot (17x16 cm op onze laserprinter) en de verhouding breedte/hoogte klopt niet met die van het scherm. Toch is het een aanrader, gewoon omdat de afdrukken zo móóí zijn.

Het tweede, korte programma, dient om de afdruk te maken. Een scherm wordt in het geheugen geladen, en de afdruk gaat naar de printer. De LOAD en SAVE-commando's zijn voor Opus en microdrive. Wie met een cassette werkt, moet de "*"m";1;" weglaten en op regel 20 de voor zijn/haar printer-interface nodige commando's typen.

```
1 REM Shadecopy-mcode "lader"
10 CLEAR 59999: LET sum=0: FOR
f=6e4 TO 60278
20 READ d: POKE f,d: LET sum=s
um+d: PRINT AT 0,0;f: NEXT f
30 READ s: IF sum<s THEN PRIN
T FLASH 1;AT 0,0;"ERROR!": BEEP
1,-10: STOP
40 SAVE "shadecopy"CODE 6e4,27
9
50 DATA 62,3,205,1,22,33,224,8
7,17,224,90,6,32,197
60 DATA 6,2,197,205,228,234,6,
4,197,229,213,6,3,197
70 DATA 6,8,197,6,8,197,26,203
,6,56,3,15,15,15
80 DATA 230,7,135,135,229,33,7
8,235,6,0,79,9,62,4
90 DATA 245,229,126,167,33,125
,235,237,75,119,235,237,74,119
100 DATA 3,237,67,119,235,225,3
5,241,61,32,231,225,37,193
110 DATA 16,203,1,224,7,9,235,1
,32,0,167,237,66,235
```

```
120 DATA 193,16,185,124,38,7,14
8,103,193,16,174,209,225,193
130 DATA 16,164,205,248,234,193
,16,152,35,19,193,16,144,62
140 DATA 10,215,62,13,215,201,1
,0,0,237,67,119,235,229
150 DATA 33,110,235,6,9,126,215
,35,16,251,225,201,229,213
160 DATA 253,229,221,34,121,235
,253,34,123,235,33,125,235,17
170 DATA 125,238,221,33,125,241
,253,33,125,244,1,0,3,197
180 DATA 126,15,15,71,26,15,15,
15,15,176,71,221,126,0
190 DATA 7,7,176,71,253,126,0,1
76,221,229,253,229,221,42
200 DATA 121,235,253,42,123,235
,215,253,225,221,225,35,19,221
210 DATA 35,253,35,193,11,120,1
77,32,204,253,225,209,225,201
220 DATA 3,3,3,3,1,3,2,3,2,1,2,
1,1,2
230 DATA 3,0,1,2,0,1,2,0,1,0,0,
0,1,0
240 DATA 0,0,0,0,27,65,8,10,13,
27,76,0,3,29363
```

```
5 REM voor Opus en microdrive
10 CLEAR 59999: LOAD "*"m";1;"s
shadecopy"CODE
20 OPEN #3;"b": REM Eventueel
FORMAT "b";9600 of iets dergelij
ks.
30 CLS : PRINT "Load een scree
n$ in..."
40 DIM n$(10): INPUT "Naam: ";
LINE n$
50 LOAD "*"m";1;n$SCREEN$
60 RANDOMIZE USR 6e4
```


Het programma is geschreven voor de 48K Spectrum. Een poging om het aan te passen voor de 16 K, maakte het veel te langzaam. Jammer.

Voor de Belgen :

Belgen kunnen Listing 2 invoeren. Je krijgt dan i.p.v. de Nederlandse vlag en het Wilhelmus, de Belgische vlag en de Brabançonne. Listing 2 is een vervanging voor de regel 2680 tot en met 2780.

Tip bij het intypen

Lege regels zoals regel 60 zijn gewoon regels met 1 spatie, dus 60 <SPATIE>

Hulp bij het spelen

Omdat je als onervaren poker-speler niet alle handen kan onthouden zal ik die hier een keer geven.

NAAM V.D HAND	INZ	UITLEG V.D HAND
ROYAL FLUSH	15	10 T/M AAS V.1 KLEUR.
4 OF A KIND	10	4 DEZELFDE KAAKTEN.
STRAIGHT FLUSH	8	OPVOLGENDE KAAKTEN VAN 1 KLEUR.
FULL HOUSE	7	2&3 DEZELFDE KAAKTEN.
FLUSH	6	5 KAAKTEN VAN 1 KLEUR.
ROYAL STRAIGHT	5	10 T/M AAS.
3 OF A KIND	4	3 DEZELFDE KAAKTEN.
STRAIGHT	3	OPVOLGENDE KAAKTEN.
TWO PAIRS	2	2 PAAR
A PAIR	1	1 PAAR

Enkele voorbeelden :

FULL HOUSE : 2 koningen
+ 3 boeren
STRAIGHT : twee t/m zes

Het saven

Als je het programma wilt saven, doe dan eerst

RUN 9999

en dan

SAVE "drawpoker" LINE 10.

RUN 9999 wist alle variabelen uit het geheugen; dit scheelt tijd bij het laden en ruimte op tape, cartridge of diskette.

(P.v.d. DOES, R'dam)

DRAWPOKER

DRAWPOKER © P.V.D.DOES 1987

Inzet :

500

Kapitaal :

500

1

2

3

4

5

♦
5

♥
J

♠
A

♥
Q

♦
A

Hoeveel kaarten vasthouden ?

```

10 REM *****
20 REM • DRAWPOKER •
30 REM • DOESOFTWARE 1987 •
50 REM • P.v.d.DOES •
60 *****
70 REM INITIALISEER
80
90 POKE 23658,0: PAPER 4: INK
9: BORDER 4: CLS : DIM z(4,13):
DIM f(5): DIM b(10): DIM l(5): L
ET b$=""
100 RESTORE 3180: FOR x=USR "a"
TO USR "n"+7: READ g: POKE x,g:
NEXT x
110
120 REM START
130
140 PRINT AT 2,10;"P.v.d.DOES";
AT 3,9;"SWIFSTR. 48";AT 4,6;"30
76 SP ROTTERDAM";AT 7,9;"PRESEN
TEERT": FOR a=1 TO 100: NEXT a
150 LET w$="DRAWPOKER": LET a=1
: FOR v=2 TO 28 STEP 3: PAPER 7:
GO SUB 3010
160 PRINT AT 12,v:w$(a): LET a=
a+1: NEXT v: PRINT AT 12,v-1;"@ "
170 PRINT PAPER 4:AT 18,5;"UITL
EG GEWENST ? (j/n)"
180 IF INKEY$="n" THEN CLS : GO
TO 510
190 IF INKEY$<>"j" THEN GO TO 1
80
200
210 REM PRINT DE UITLEG
220
230 PAPER 7: BORDER 7: CLS : GO
SUB 470: PRINT AT 2,11;"DE UTIL
EG";AT 3,10;"-----"
240 PRINT AT 5,1;"Je levensdoo
m was altijd om een keer naar
Las Vegas te gaan.Nu is die droo
m werkelijkheid geworden."
250 PRINT AT 10,1;"Maar er is e

```

en probleem, je had helaas maar g
eld genoeg voor een enkele reis, d
aarom stap je een"

250 PRINT AT 13,0;"casino binne
n om te proberen geld te winn
en voor de terugreis wat zakge
ld in Vegas."

270 PRINT AT 17,1;"Je moet min
stens honderdduizend dollar winn
en voor de terugreis en het zakge
ld. Je hebt een beginkapitaal
van \$1000,---": GO SUB 3080

280 GO SUB 470: PRINT AT 2,10;"
HET INZETTEN";AT 3,9;"-----"

290 PRINT AT 5,1;"Als alle vijf
de kaarten door de croupier zi
jn gedeeld kan je een bedrag inz
etten tussen 1 en kapitaal."

300 PRINT AT 10,1;"Als je inzet
zie je de achterkant van de k
aarten. Je zet dus blind in.": G
O SUB 3080

310 GO SUB 470: PRINT AT 2,9;"H
ET VASTHOUDEN";AT 3,8;"-----"

320 PRINT AT 5,1;"Nadat je hebt
ingezet, worden de kaarten omged
raaid. Nu moet je zeggen hoeveel
kaarten je wilt ": FLASH 1;"VA
STHOUDEN"; FLASH 0;"."

330 PRINT AT 10,1;"Vervolgens w
ordt er aan je gevraagd welk
e kaarten je wilt vasthouden. Je
moet nu het kaart--"

340 PRINT AT 13,0;"nummer dat b
oven de gewenste kaart staat
indrukken."

350 PRINT AT 16,1;"Onder de gek
ozen kaart verschijnt nu
het woord ": PAPER 2; FLASH 1;"
HOLD"; FLASH 0; PAPER 7;"."

360 PRINT AT 19,1;"Als je een f
out hebt gemaakt is dit later te
verbeteren.": GO SUB 3080

370 GO SUB 470: PRINT AT 2,6;"U
ERLOREN OF GEWONNEN";AT 3,5;"-----"


```

380 PRINT AT 5,1;"Je hebt gewon
nen als je een vande onderstaand
e handen hebt."
390 PRINT AT 9,0;"NAAM U.D HAND
I:NI:UITLEG U. HAND-----
-----ROYAL FLUSH
115:10-AAS,1 KLEUR"
400 PRINT AT 12,0;"4 OF A KIND
110:4 DEZELFDE STRAIGHT FLU
SH:18 OPVOLG.1 KLEUR"
410 PRINT AT 14,0;"FULL HOUSE
17 12+3 DEZELFDE FLUSH
16 15 KRT.1 KLEUR"
420 PRINT AT 16,0;"ROYAL STRAIG
HT:15 110 T/M AAS 3 OF A KIND
14 13 DEZELFDE"
430 PRINT AT 18,0;"STRAIGHT
13 10PVLG.WAARDE TWO PAIRS
12 12 PAAR A PAIR
11 11 PAAR": GO SUB 3080
440 GO SUB 470: PRINT AT 5,1;"D
e deur van het casino gaat op
en, je stormt naar de eerste debe
ste drawpoker tafel en begint te
spelen."
450 PRINT AT 10,9; FLASH 1;"VEE
L GELUK !!!"
460 PAUSE 250: GO TO 510
470 PRINT INK 0; PAPER 4; AT 0,1
;" DRAWPOKER P.U.D.DOF5 1987
": RETURN
480
490 REM INITIALISEREN U.D KAART
EN
500
510 PAPER 7: BORDER 7: CLS : LE
T p=0: FOR q=1 TO 4: FOR c=1 TO
13: LET p=p+1: LET z(q,c)=p: NEX
T c: NEXT q
520
530 REM START U.H SPEL
540
550 LET h1=1000: LET c=3: FOR a
=1 TO 5: PRINT AT 7,a+c;a: LET
c=c+5: NEXT a
560 PRINT AT 3,4;"Inzet ";AT 3
,20;"Kapitaal ";AT 4,21;h1: GO
SUB 470
570 LET e1=0: LET x=0: LET p3=0
580
590 REM PRINT ACHTERKANT U.D KA
ARTEN
600
610 RESTORE 3140: FOR a=1 TO 5:
READ v: FOR c=0 TO 6
620 PRINT PAPER 5; INK 7; AT 9+c
,v-1;CHRS 144+CHRS 144+CHRS 144+
CHRS 144+CHRS 144: NEXT c: BEEP
.01,-10: NEXT a
630
640 REM INZETTEN
650
660 INPUT " Inzet ? ";e1: IF
e1>0 AND e1<h1 THEN GO TO 680
670 BEEP .05,30: PRINT #0;AT 0,
0;"Inzet moet tussen de 1 en ";A
T 1,0;h1;" gulden liggen.": PAUS
E 0: GO TO 660
680 PRINT AT 4,4;e1
690 LET h1=h1-e1: PRINT AT 4,21
;h1;bs( TO 11)
700
710 REM GEEFT DE KAARTEN WAARDE
EN KLEUR
720
730 RANDOMIZE : FOR a=1 TO 5
740 LET f(a)=INT ((RND*10)+1):
IF f(a)>4 THEN GO TO 740
750 LET b(a)=INT ((RND*20)+1):
IF b(a)>13 THEN GO TO 750
760 GO TO 780+(a*20): GO TO 930
770
780 REM KIJKEN OF ER GELIJKE KA
ARTEN ZIJN
790
800 LET d1=z(f(a),b(a))
810 GO TO 890

```

```

820 LET d2=z(f(a),b(a)): IF d2=
d1 THEN GO TO 740
830 GO TO 890
840 LET d3=z(f(a),b(a)): IF d3=
d1 OR d3=d2 THEN GO TO 740
850 GO TO 890
860 LET d4=z(f(a),b(a)): IF d4=
d1 OR d4=d2 OR d4=d3 THEN GO TO
740
870 GO TO 890
880 LET d5=z(f(a),b(a)): IF d5=
d1 OR d5=d2 OR d5=d3 OR d5=d4 TH
EN GO TO 740
890 NEXT a
900
910 REM PRINTEN U.D S KAARTEN
920
930 LET h=10
940 GO SUB 1000
950 GO SUB 1020
960 GO SUB 1040
970 GO SUB 1060
980 GO SUB 1080
990 GO TO 1270
1000 LET v=3: LET o=b(1): GO SUB
3010
1010 LET s=144+f(1): LET ss=CHRS
s: GO TO 1100
1020 LET v=9: LET o=b(2): GO SUB
3010
1030 LET s=144+f(2): LET ss=CHRS
s: GO TO 1100
1040 LET v=15: LET o=b(3): GO SU
B 3010
1050 LET s=144+f(3): LET ss=CHRS
s: GO TO 1100
1060 LET v=21: LET o=b(4): GO SU
B 3010
1070 LET s=144+f(4): LET ss=CHRS
s: GO TO 1100
1080 LET v=27: LET o=b(5): GO SU
B 3010
1090 LET s=144+f(5): LET ss=CHRS
s
1100 LET ink=0: LET ink=2 AND (s
=CHRS 145 OR ss=CHRS 146)
1110 IF o=1 OR o>10 THEN GO TO 1
160
1120
1130 REM PRINTEN U.D KLEUR EN CI
JFERS 1 TOT 9
1140
1150 PRINT INK ink;AT h,v+1;ss;A
T h+3,v+1;o: RETURN
1160 IF o=11 THEN LET os="J"
1170 IF o=12 THEN LET os="Q"
1180 IF o=13 THEN LET os="K"
1190 IF o=1 THEN LET os="A"
1200
1210 REM PRINTEN U.D KLEUR EN 10
TOT AAS
1220
1230 PRINT INK ink;AT h,v+1;ss;A
T h+3,v+1;os: RETURN
1240
1250 REM ROUTINE OM KAARTEN VAST
TE HOUDEN
1260
1270 PRINT AT 21,2;"Hoeveel kaar
ten vasthouden ? ": LET ks=INKEY
$: IF ks<"1" OR ks>"5" THEN GO T
O 1270
1280 PRINT AT 5,13;"HOLD.":ks
1290 BEEP .1,20: PRINT AT 21,0;b
s: IF ks="5" THEN FOR z=1 TO 5:
GO SUB 1370+(z*10): NEXT z: GO T
O 1340
1300 LET k=VAL ks: PRINT AT 21,2
;"Welke kaarten ?": FOR a=1 TO k
1310 LET as=INKEY$: IF as<"1" OR
as>"5" THEN GO TO 1310
1320 BEEP .1,20: LET z=VAL as
1330 GO SUB 1370+(z*10): NEXT a
1340 PRINT AT 21,0;bs: PRINT AT
21,2;"Is dit in orde ? (j/n)"
1350 IF INKEY$="n" THEN BEEP .1,
20: PRINT AT 17,0;bs;AT 21,0;bs;

```

```

AT 5,13;bs( TO 6): GO TO 1270
1360 IF INKEY$="j" THEN BEEP .1,
20: PRINT AT 21,0;bs;AT 5,13;bs(
TO 6): GO TO 1430
1370 GO TO 1350
1380 PRINT AT 17,3; FLASH 1; INK
2;"HOLD": RETURN
1390 PRINT AT 17,9; FLASH 1; INK
2;"HOLD": RETURN
1400 PRINT AT 17,15; FLASH 1; IN
K 2;"HOLD": RETURN
1410 PRINT AT 17,21; FLASH 1; IN
K 2;"HOLD": RETURN
1420 PRINT AT 17,27; FLASH 1; IN
K 2;"HOLD": RETURN
1430 LET p3=0: FOR v=3 TO 27 STE
P 6: IF SCREENS (17,v)="- " THEN
GO TO 1480
1440 NEXT v: GO TO 1530
1450
1460 REM OMDRAAIEN U.D KAARTEN
1470
1480 FOR a=0 TO 6: PRINT PAPER 5
; INK 7;AT 9+a,v-1;CHRS 144+CHRS
144+CHRS 144+CHRS 144+CHRS 144:
NEXT a
1490 BEEP .01,-10: GO TO 1440
1500
1510 REM KIJKEN WELKE KAARTEN ZI
JN OMGEDRAAID
1520
1530 FOR v=3 TO 27 STEP 6: IF PO
INT (v*8,103)-1 THEN GO TO 1580
1540 NEXT v: PRINT AT 17,0;bs: G
O TO 1760
1550
1560 REM GEEF DE OMGEDRAAIDE KAA
RTEN EEN NIEUWE WAARDE
1570
1580 RANDOMIZE : LET p3=p3+1
1590 LET q=INT ((RND*10)+1): IF
q>4 THEN GO TO 1590
1600 LET o=INT ((RND*20)+1): IF
o>13 THEN GO TO 1600
1610 GO TO 1630+(p3*20)
1620
1630 REM KIJKEN OF ER GELIJKE KA
ARTEN ZIJN EN PRINT DE KAARTEN
1640
1650 LET d6=z(q,o): IF d6=d1 OR
d6=d2 OR d6=d3 OR d6=d4 OR d6=d5
THEN GO TO 1590
1660 GO SUB 3010: LET ss=CHRS (1
44+q): GO SUB 1100: GO TO 1540
1670 LET d7=z(q,o): IF d7=d1 OR
d7=d2 OR d7=d3 OR d7=d4 OR d7=d5
OR d7=d6 THEN GO TO 1590
1680 GO SUB 3010: LET ss=CHRS (1
44+q): GO SUB 1100: GO TO 1540
1690 LET d8=z(q,o): IF d8=d1 OR
d8=d2 OR d8=d3 OR d8=d4 OR d8=d5
OR d8=d6 OR d8=d7 THEN GO TO 15
90
1700 GO SUB 3010: LET ss=CHRS (1
44+q): GO SUB 1100: GO TO 1540
1710 LET d9=z(q,o): IF d9=d1 OR
d9=d2 OR d9=d3 OR d9=d4 OR d9=d5
OR d9=d6 OR d9=d7 OR d9=d8 THEN
GO TO 1590
1720 GO SUB 3010: LET ss=CHRS (1
44+q): GO SUB 1100: GO TO 1540
1730
1740 REM VOORBEREIDINGEN VOOR UI
TZOEKEN U.D HAND
1750
1760 LET t=0: FOR a=1 TO 5
1770 IF a=1 THEN LET t=4
1780 IF a=2 THEN LET t=10
1790 IF a=3 THEN LET t=16
1800 IF a=4 THEN LET t=22
1810 IF a=5 THEN LET t=28
1820 LET ps=SCREENS (13,t): LET
p=CODE ps
1830 IF p=65 THEN LET p=49: GO T
O 1880
1840 IF p=49 THEN LET p=58: GO T
O 1880

```


LISTING 2

```
2680 CLS : PRINT : FOR a=1 TO 13
: PRINT TAB 4; PAPER 0;b$( TO 8)
;
2690 PRINT TAB 12; PAPER 6;b$( T
O 8);
2700 PRINT TAB 20; PAPER 2;b$( T
O 8): NEXT a
2710 PLOT 31,168: DRAW 0,-105: D
RAW 193,0: DRAW 0,105: DRAW -193
,0
2720 PRINT AT 15,1;"Het is je ge
lukt,je kunt naar België terug
keren."
2730 PRINT AT 18,1;"Terug in Bel
gie ben je zo gelukkig dat
je uren naar je volslied kun
t luisteren."
2735 PRINT #0;AT 1,7;"Nog een ke
er ? (j)"
2740
2750 REM LA BRABANCONNE
2760
2770 RESTORE 2780: FOR a=1 TO 14
: READ d,p: BEEP d*1.45,p: IF IN
KEYS="j" THEN RUN
2775 NEXT a: PAUSE 25: FOR a=1 T
O 11: READ d,p: BEEP d*1.45,p: I
F INKEYS="j" THEN RUN
2777 NEXT a: PAUSE 100: GO TO 27
70
2780 DATA .0312,-5,.1875,-8,.062
5,-6,.25,-5,.1875,-3,.0625,-1,.1
875,0,.0625,-1,.1875,0,.0625,4,.
1875,-5,.0625,-1,.0625,-3,.125,-
5
2785 DATA .1875,-1,.0625,0,.25,2
,.1875,2,.0625,2,.1875,2,.0625,4
,.0625,2,.1875,0,.0625,-1,.75,0
```

«VOOR ABONNEES»

We worden vrij vaak opgebeld door abonnees die hadden opgezegd, en toch nog een tijdschrift kregen toegezonden. En een aantal sturen gewoon het tijdschrift retour, of weigeren het.

Die mensen bezorgen ons en de PTT onnodig werk. Ze krijgen van ons gewoon waar ze recht op hebben : acht nummers van de gids (vanaf de tweede jaargang dus negen).

Doe ons wel een plezier : verleng tijdig ! De verzending van abonnementen gebeurt automatisch. Is uw betaling niet tijdig genoteerd dan is het naderhand een heel gedoe met telefoneren, opzoeken, nazenden (wat voor ons een stuk duurder uitkomt) en wat nog meer.

128K EXTRA

Van een lezer die anoniem wil blijven (wij kennen hem wel) kregen we onderstaande tips in verband met Masterfile en de 128K Spectrum. De bedoeling is dat in totaal 70K aan files in RAMdisk worden gezet, wat een boel tijd kan besparen bij save en loaden van files.

Het eerste programmaatje zet je op een cartridge onder de naam "run", met LINE 1 als startregel.

```
10 LOAD "*"M";1;"FILE1" DATA F$( )
20 SAVE ! "FILE1" DATA F$( )
30 LOAD "*"M";1;"FILE2" DATA F$( )
40 SAVE ! "FILE2" DATA F$( )
```

en zo verder voor alle files op de cartridge (totaal 70 K kan er in het geheugen). Tot slot van het programma :

```
100 CLEAR 57327
110 LOAD "*"M";1;"MASTERFILE"
```

Om naderhand de files van RAMdisk te kunnen laden, zijn volgende wijzigingen nodig in het programma :

```
50 PRINT AT VAL "15",VAL"0": " C
ASSETTE (0) OR M/DRIVE (1-8) "
RAM-DISC (9)
60 LET D = CODE INKEYS-VAL "48":
ID D<R-R OR D>VAL"9" THEN GOTO V
AL "60"
```

Wanneer je het bovenstaande stukje wijzigt in 48K-mode, blijft zwart op geel bewaard.

Onderstaande regels moet je dan nog toevoegen, uiteraard in 128K-mode :

```
4024 IF D = 9 THEN SAVE! N$ DATA
F$( ): GOTO USR R
4054 IF D = 9 THEN LOAD! N$ DATA
F$( ): GOTO USR R
```

Een belangrijk (eigenlijk overbodig) advies : vergeet niet de gewijzigde files naderhand alsnog op cartridge te save ! De RAMdisk is vluchtig : wanneer je de computer uitschakelt, ben je de hele inhoud kwijt.

Tasword II, 128K

Van R. Arends uit Arnhem kregen we deze aanpassing van de Tasword-regels die we in nummer 6 van de gids publiceerden. Hij merkt op dat door het ontbreken van regel 665 en het niet wijzigen van regel 5030, microdrive 9 niet gekozen zal worden. Met de door hem toegevoegde c.q. gewijzigde regels, gebeurt dit dus wel.

```
665 IF b=100 THEN GO TO 5000
5030 LET md=VAL a$: IF md<1 OR m
d>9 THEN LET md=1
```

We weten niet waarom, maar de ontwerpers hebben ervoor gezorgd dat de Spectrums 128 K standaard geen uitgebreider conversatie met een "grote" orinter kunnen voeren dan LPRINT "hallo" of LLIST.

Printercodes (om een of ander lettertype in te stellen) worden door de RS232-code weggehaald. Wij hadden al gehoord van een remedie, maar wisten niet precies waaruit ze bestond (we weten ook niet alles !). Peter Huyninck vertelde ons tijdens de HCC-dagen hoe het kon. Hij had het gelezen in het boek "128 Companion".

Om de communicatie tussen Spectrum en printer mogelijk te maken, doe je :
POKE 23349,39 en
POKE 23350,1.

Daarna laat de Spectrum alle controlecodes ongehinderd door naar de printer. Om dit weer ongedaan te maken (om een listing af te drukken bv.) doe je :
POKE 23349,36.

Simpel, maar afdoend.

CASSETTE- & BOEKENSERVICE VOOR LEZERS

Speciaal voor de lezers van de SINCLAIR GIDS is er deze cassette service. In eerste instantie gaat het hier om verzamelcassettes met programma's uit de SINCLAIR GIDS.

Daarnaast zijn er steeds een aantal speciale aanbiedingen, die voor de (BASIS)-Abonnees extra voordelig zijn.

De volgende artikelen zijn inmiddels leverbaar:

VERZAMELCASSETTES MET PROGRAMMA'S UIT DE SINCLAIR GIDS.

Prijzen voor SG-01 t/m SG-05:
(BASIS)-Abonnees : fl. 12,50/250 BF
andere lezers : fl. 17,50/350 BF

SG-01 met programma's uit Sinclair Gids 1+2. met Specblaster/Breien/Ziektekosten/Opus Ext Catalogue/Explorer ext. Cat voor mdv./Grafic

SG-02 met de algemene programma's uit Sinclair Gids 3+4. met: Darts/Schaatsen/Laatste 16/48K-luxelister/16K-luxelist. Lotto-kans/UDG-maker/Attributen/One-liners 1t/m5/HEX-DEC

SG-03 met educatieve programma's uit Sinclair gids 4. met: Functies/Getalstelsels/Rekentest/20-veld/sommen/klok1/klok2/verkeer/klokkijken.

SG-04 met programma's uit de SINCLAIR GIDS no.5+6 met: Microdrive-cat/Relatieve vochtigheid/Grafieken/Key-In Utility/Shootin'in Code/Beta-Basic progs/3D-solitaire/Masterfile128/Tasword 128

SG-05 met programma's uit de Sinclair Gids no. 7+8+9 met: Fill-Routine, Print_64, Specbrot, Shadescreeen, One-liner-Creator, 42-karakters NL-List, Interrupt-routines, Schaatsen

SPECTRUM SPECIALS:

SS-01 Special 1: TT-S Toolkit voor programmeurs incl. Ned. Handleiding. De GAMMA-TOOLKIT met 10 extra commando's: TRACE, FIND, RENUMBER, MOVE, etc. verder een UDG-ontwerper, een RAM-test-programma, SCREEN tekenprogramma en TAPE-INVESTIGATOR. 5 Utilities voor:fl.27,50/550 BF (BASIS)Abonnee: fl.22,50/450 BF

SS-03 Special 3: Utilities 1: COPY-A4, COPY RS232. Screencopy voor Centronics en RS232. 4 utilit.voor fl.15,00/300 BF (BASIS)Abonnee: fl.10,00/200 BF

SS-04 Hisoft DEVPAC 4. voor.....fl.59,00/1180BF
> Abonnees fl.53,00/1160BF

SS-05 Hisoft BASIC Compiler De meest complete compiler voor.....fl.95,00/1900BF
> Abonnees fl.85,00/1700BF

SS-06 Hisoft PASCAL 1.7 voor.....fl.95,00/1900BF
> Abonnees fl.85,00/1700BF

SS-07 Gilsoft PAWS Prof.Adventure Writing System. TOPPER !! voor.....fl.89,00/1780BF
> Abonnees fl.80,00/1600BF

ZX 81 SPECIALS:

ZS-01 QSAVE laadt/savet tot 16x sneller voor ZX81 16/64K. voor.....fl.25,00/500 BF (BASIS)Abonnee: fl.20,00/400 BF

ZS-02 MCODER vertaalt Uw BASIC in Machine-Code. voor.....fl.15,00/300 BF (BASIS)Abonnee: fl.10,00/200 BF

QL SPECIALS

QS-01 Hisoft DEVPAC QL voor.....fl.125,00/2500 BF
> Abonnee fl.110,00/2200 BF

QS-02 Metacomco QL-C voor.....fl.379,00/7580 BF
> Abonnee fl.340,00/6800 BF

QS-03 Metacomco QL Pascal voor.....fl.349,00/6980 BF
> Abonnee fl.315,00/6300 BF

BOEKEN voor QL:

The Sinclair QL serie van Hutchinson. Originele prijs fl. 39,00 per stuk

QL-B1: Introduction to Superbasic on the Sinclair QL nu: fl. 15,00/300 BF

QL-B3: Advanced programming on the Sinclair QL nu: fl. 15,00/300 BF

QL-B4: Database Management on the QL nu: fl. 15,00/300 BF

QL-B5: Word processing with the Sinclair QL nu: fl. 15,00/300 BF

QL-B6: Desk-top computing with the Sinclair QL nu: fl. 15,00/300 BF

QL-B7: Making the most of the Sinclair QL nu: fl. 15,00/300 BF

Deze QL Boeken voor abonnees: fl. 12,50 /250 BF.

BASIS-Abonnees deze QL-Boeken: fl. 10,00 /200 BF.

PAPIERROLLEN GP-50: 125MM BREED

10 rollen incl. porto fl. 30,00
Abonnee fl. 27,50
BASIS-Abonnee fl. 25,00

FILOSOFT PRODUCTEN:

TASWORD DRIE

De definitieve tekstverwerker voor Spectrum in combinatie met een of meerdere microdrives of de OPUS Discovery. De geheel Nederlandse versie heeft een duidelijke handleiding van 69 pagina's A4. Prijs: Microdrive.....f 89,00
OPUS 3.5" Diskette....f 89,00
Engelse Versie Mdv....f 69,00
Engelse OPUS Versie...f 79,00

TASWORD TWEE

Nog steeds DE tekstverwerker voor wie niet met microdrive of disk-drive werkt. Geeft 64 karakters per regel, ook op het scherm. Tal van opties van duurdere computers behoren met Tasword-2 ook op de Spectrum tot de mogelijkheden: woord zoeken en vervangen, alinea's verplaatsen, automatische woordomschlag, invoegen en uitlijnen, etc., etc. Met Nederlandse handleiding: Prijs: Cassette.....f 59,00
Engelse Versie.....f 59,00

TASWORD 128

Is feitelijk Tasword-3 voor de Spectrum 128K. Met alle eigenschappen die dat programma zo gewaardeerd maken, met als extra de mogelijkheid om te werken met tekstbestanden die tot 64K groot kunnen zijn. Prijs: Cassette Engels.....f 69,00
OPUS 3.5" Engels.....f 79,00

TASWORD +2

Programma gelijk aan de TASWORD 128, maar nu voor de Spectrum 128 +2. Prijs: Cassette (Engels)....f 69,00
OPUS 3.5" (Engels)....f 79,00

TASWORD +3

Programma gelijk aan de TASWORD 128, maar nu aangepast aan de specificaties van de Spectrum +3. Programma wordt geleverd op 3" Disk.

Prijs: (Engels) 3" Disk.....f 89,00

TASCOPY

Geeft een afdruk van het beeldscherm op een 'grote' printer. Grootte van de afdruk: A4 (met grijsstinten) of zelfs tot Poster-formaat. Erg mooi. Geschikt voor een hele gamma van printers.

Prijs: (Engels) Cassette....f 45,00

TASCOPY-QL

idem als hierboven, voor QL

Prijs: (Engels) Mdv.....f 55,00

TASPRINT

Geeft extra (grote en bijzondere) letters aan elke Dot-Matrix-printer (ook: Smith Corona Fastext 80). Programma is afzonderlijk, maar ook in Tasword te gebruiken.

Prijs: (Engels) Cassette....f 45,00

TASPRINT QL

idem als hierboven, voor QL

Prijs: (Engels) Mdv.....f 79,00

TASDIARY

Deze elektronische agenda houdt al Uw afspraken bij met alle voordelen die met computerverwerking van gegevens zijn verbonden. U kunt Tasdiary ook prima gebruiken om een dagboek in bij te houden.

Prijs: (Engels) Cassette....f 45,00

Alle prijzen incl. BTW en verzendkosten voor alle abonnees. Bent U geen abonnee, dan betaalt U per bestelling fl. 2,50 of 50 BF verzendkosten extra !!!

AANBIEDINGEN gelden zolang de voorraad strekt.

Bestellen door overmaking (of betaalcheque/girobetaalkaart) op giro 5109074 t.n.v. de SINCLAIR GIDS, Baarle Nassau, België. Postrek: 000-1592677-34 tnv. Sinclair Gids, Baarle Nassau.

Betalen bij ontvangst kan ook, maar dan worden de rembourskosten (fl. 8,75/165 BF) extra in rekening gebracht.

VERMELD BIJ ALLE BESTELLINGEN DE NUMMERS VAN DE CASSETTES WAAR HET OM GAAT !!

DE QL GIDS

Jammer maar helaas !

Volgende keer weer?

IN/OUT

ADVERTENTIES VAN LEZERS

De Sinclair gids aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid omtrent de inhoud van de aangeboden advertenties. De Sinclair gids biedt zijn lezers slechts de gelegenheid om artikelen aan te bieden of te vragen. De aansprakelijkheid over het gebodene berust ten volle bij de aanbieder of de aanvrager.

Deze keer hebben we vier advertenties moeten weigeren omdat ze duidelijk betrekking hadden op gecopieerde software.

Ik zoek

Ik zoek 2 microdrives + cartridges. ZX Calc of Stockbeheer met listing BTW. Tel: (België): 052-337267. Ook zoek ik nog een lightpen. Heb contactadres in Nederland

Ik zoek spellen voor de 16K Spectrum. Tel: 085-216145. (Geen joystick).

Ik zoek een goedwerkende Interface 1. R. Peeters Tel: 04902-17011. Na 18.00uur (Roel)

Ik zoek Interface 1 en copierprogramma uit expansionpack. J. Leistra, Blankenslaan 12, 7901 BH Hogeveen, Tel: 05280-71582

Ik zoek nog steeds naar Your Spectrum no.2 en no.3. Eventueel fotokopieën tegen vergoeding. K.van Schaik, Tel: 040-831947 (na18u)

Ik zoek een A4 printer (met I/F) voor ZX81. Max. 5000 BF. A. Colart, Vuurkruislaan 4, B2610 Wilrijk. (België)

Ik zoek contact met Spectrum gebruikers in Gouda. Tel: 01820-37119

Ik zoek Spectrum +3 gebruikers in de Wieringermeer. Ook zoek ik een programma om spelletjes op 3" disks te zetten. G. Jacobs, Jupiterstraat 41, 1771BH Wieringerwerf.

Ik zoek modem of Interface om aan RTTY of Morsedecodering te doen + informatie. P. Beijers, Drakenhoflaan 33, B-2100 Deurne (België)

Ik zoek Sinclair User no. 34,35,37, 55 en 60. Voor alle 5: f 35,00 of los f 6,00 per stuk. M. Jurriens, Gruterstraat 1, 6981KB Doesburg

Ik zoek Basicode-schrijfroutine voor ZX81. H.J.Post, A.Duijckstr. 1 8022 AZ Zwolle. Tel: 038-536282.

Ik zoek dringend informatie om mijn printer OKI ML182 te laten werken met de Disciple. A. Kolkman, Eemmeer 10, Zaandam Tel: 075-161757

Ik zoek contact met ZX81/TS1000 gebruikers in de omgeving Goor/Haaksbergen. Tel: (weekend): 05473-557 (FreeK)

10

Onder omslag
als drukwerk
verzenden.

sinclair gids

Postbus 111

5110 AC Baarle-Nassau

10

Onder omslag
als drukwerk
verzenden.

sinclair gids

Postbus 111

5110 AC Baarle-Nassau

Ik bied aan

Printer Seikosha GP100A Centronics
met papier 5000 BF.
Tel: (belgië) 052-337267 (na 20.00u)
Heb een contactadres in Nederland.

Ik bied aan: Originele en eigen
software voor de ZX81/TS1000.
Tel: (weekend) 05473-557 (Freek)

Ik bied aan: Disk Interface f 150,-
EPROM Programmer f 150,-, PIO-poort
f 100,-, Solid State Relais 15A,
220Volt. Tel: 01820-37119

Ik bied aan voor de ZX Spectrum: 32
originele software pakketten + 10
boeken. Alles in één koop f 150,00.
E. van Wieringen, Tel: 02975-60720.

Ik bied aan Spectrum 48K met Lo-
Profile toetsenbord: 5000 BF.
Zenith Monitor (ZVM122): 3000 BF

Tel: (België) 011- 345517

Ik bied aan Engelse en Nederlandse
Computertijdschriften vanaf 1984
over de Spectrum. Alles weg voor
f 75,00. Tel: 01880-16767

Ik bied aan Voor Spectrum: Originele
Software: Hisoft BASIC
Compiler, Laser Genius, Laser Basic
samen f 85,00 Tel: 04780-84479

Te Koop: ZX Spectrum (Defect)
Interface, Microdrive, SAGA 2+,
Beta Basic, Omnicalc 2, Boeken enz.
R.v.d.Schoot, Tel: 010-4214566
(na 19.00 uur)

in/out

Naam : _____

Straat : _____ No: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

Met ingang van nummer _____

Voor België: 860 BF overmaken op rekening: 000-1592677-34 t.n.v.
Sinclair Gids, Postbus 111, 5110 AC Baarle-Nassau.

IN/OUT

Zoekt U iets. of heeft U iets aan te bieden?

Plaats dan een annonce in de rubriek
IN/OUT.

IK ZOEK:

A 10x10 grid with a downward arrow at the top-left corner.

IK BIED AAN:

A 10x10 grid with a downward arrow above the top-left cell.

*** Alleen NIET-commerciële advertenties worden geplaatst.
Advertenties voor gekopieerde software of er naar riekend worden
geweigerd.*

Ik bied aan een QL, QL Printer,
Groene Monitor, 33 cartridges,
koffer, boeken en tijdschriften:
f 1275,00. Ook los te koop
Tel: 055-422749

Ik bied aan: QL 512K , Monitor +
printer+ MCC Pascal+ div. Boeken +
Software o.a. games.
W. van de Bosch, Tel: 010-4349458
(na 18.00uur)

Ik bied aan: Seikosha GP-50S prin-
ter + papier f 100,00.
B. Wamelink, Tel: 05430-13147

DATA-SKIP UW SINCLAIR-GIDS

Software, games

SPECTRUM SOFTWARE TOP 20
Januari 1988

1. Out Run..... f 36,-
2. Live Ammo (div.)..... 39,-
3. Combat School..... 32,-
4. Match Day II..... 32,-
5. Indiana Jones..... 36,-
6. Six Pak Vol.2..... 39,-
7. Game Set & Match (div.) 55,-
8. Super Hang On..... 36,-
9. Gauntlet II..... 36,-
10. Grand Prix Simulator... 10,-
11. Gunship..... 39,-
12. Freddy Hardest..... 29,-
13. Magnificent Seven..... 39,-
14. Mini Office..... 29,-
15. Tasword 128/Plus 2..... 65,-
16. Bobsleigh..... 39,-
17. Paperboy..... 35,-
18. Hisoft Basic Compiler.. 95,-
19. Exolon..... 32,-
20. Draughts Genius..... 15,-

Aanbieding 1

Cheetah MK5 Keyboard

fl 199,-

Mini Interface voor 128K. f 79,00

PC en ST

Oké, de Spectrum is en blijft een htcomputer; zeer veel mogelijkheden voor zeer weinig geld. Toch zijn er toepassingen, als het bijv. aankomt op geheugen of het grafisch vermogen, dat de Spectrum tekort schiet. Daarom vindt U bij DATA-Skip Gouda ook een volledig aanbod van Atari ST en Personal Computers. Uiteraard tegen voordelige prijzen: bijv. PC's vanaf f 1200,00 incl. BTW.

Aanbieding 2

DISCIPLE

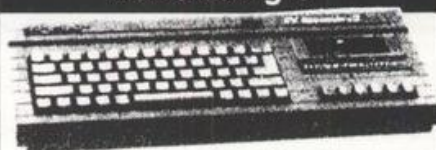
Disk-interface voor 48-128k Spectrum, incl. printer- joystick- en net-workpoorten. Ook met Snap-shot-button voor wegsaven naar disk van elk programma. (48K programma's laden binnen 4 sec.!!)

fl 300,-

3 1/2 - diskdrives
1 Mbyte.
Compleet

fl 475,-

Aanbieding 3

ZX-Spectrum Plus Twee

fl 399,-

VIDEOFACE DIGITISER

Data-Skip
Gouda, Netherlands

VIDEOFACE

Digitiser for ZX-Spectrum 48/128/+2

VIDEOFACE DIGITISER

De Videoface is een Digitiser voor ZX Spectrum. Deze interface zet analoge signalen om in digitale signalen.

Zo kunt U dus videobeelden van bijv. camera, recorder vertalen in Spectrum Screen's.

Een wonderlijk stukje techniek waar U veel plezier aan kunt beleven.

fl 199,-

Aanbieding 4

VTX-5000 modem + interface

fl 149,-

Printers

- Philips 7502 (groen) 295,-
- Philips 7542 (wit) 329,-
- Philips 8833 (RGB Hires) 899,-

Monitors

Philips 8802 /RGB monitor
Ideaal voor aansluiting op Spectrum 128K of Plus 2. De gehele maand februari met GRATIS RGB-kabel.

fl 695,-

Diversen

Nog steeds erg populair en zeer voordelig: Seiko RC-1000 polshorloge met 2K extra geheugen voor opslag van bijv. Adressen, telefoonnummers.

Alle uitvoeringen: f 125,-

Aanbieding 5

Z88

Z88, de enig echte protable van minder dan 1 Kg. Complete personal computer met ingebouwd display, met div software in EPROM, o.a. tekstverwerker, database, spreadsheet, calculator enz.

Wordt geleverd met gratis extra 32K RAM-pack en 32K EPROM-pack !!

fl 1195,-

ZX-Spectrum Hardware

- Multiprint..... f 175,00
- Multiface 48/128K 175,00
- Joystick + Interface 69,00
- PLUS-D Diskinterface..... 225,00
- Philips 8833 kleur..... 795,00
- Philips 7542, zw/w..... 275,00

Postorder:

Bel 01820-20581 en meldt Uw bestelling. Goederen op voorraad (95%) heeft U 1 dag later in huis. Vooruitbetaling kan ook op onze Giro: 47.27.958 of Bank: 11.69.71.592 U kunt uiteraard ook lang komen in onze showroom: geopend van Dinsdag t/m Zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur

Porto

Software f 2,50 / Hardware 5,00 /
Onder Rembours f 10,00.
Prijswijzigingen voorbehouden !

Data-Skip
Oosthaven 58
2801 PE Gouda
01820-20581

computercollectief

Amstel 312 (t.o. Carré) / 1017 AP Amsterdam / Giro 4 475 158 / Bank NMB 69.79.15.646

* onze nieuwe VOORJAAR '88 CATALOGUS is nu uit. *
* stuur ons een kaartje met je naam en adres en de *
* vermelding 'Sinclair Gids' en we sturen hem gratis toe. *

in BELGIE zijn al onze artikelen verkrijgbaar bij :
Het Computerwinkeltje pvba,
M Sabbestraat 39, B-2800 MECHELEN
telefoon (015) 206 645

HIERONDER EEN OVERZICHT VAN ONZE BOEKEN VOOR DE SPECTRUM EN QL

BOEKEN voor de SPECTRUM

Handboek voor ZX SPECTRUM 128 + 2	32,90
*Spectrum 128 Companion - Including 128 PLUS-2 ...	22,00
100 Programma's voor de ZX Spectrum	55,00
16 Basis Programma's voor de ZX Spectrum (+tape) ..	49,50
Electronica Projecten voor de ZX Spectrum	29,50
BASICODE-3 boek & cassette	27,50
Nederlandse Handleiding HISOFT Pascal -Spectrum .	15,00
dit boek wordt alleen verkocht tegen inlevering van de le bladzijde van het Engelse Manual.	
BASIC met de ZX Spectrum	25,50
Machine Code met de ZX Spectrum	30,70
CBASE Dataprogramma voor de ZX Spectrum	17,65

Speciale Aanbieding (OP=OP)

Leren Programmeren ZX Spectrum+ boek 2	10,00
Machinetaal voor de ZX Spectrum	10,00
Werken met de ZX Microdrive	10,00
ZX Spectrum Hardware Boek	10,00
ZX Spectrum Machinetaalroutines	10,00

BOEKEN voor de SPECTRUM

Praktijkprogramma's voor de ZX Spectrum deel 1 ..	19,15
Praktijkprogramma's voor de ZX Spectrum deel 2 ..	19,15
QUESTO Meerkeuze toetsprogramma voor ZX Spectrum	18,90
Van BASIC naar Machinetaal op de ZX Spectrum	17,90
Beter Programmeren met Beta-BASIC (1.8/1.9)	33,50
Financiële Programma's voor de ZX Spectrum	25,75
Programmatuur 1 voor de ZX Spectrum	23,25
Toolkits en Enkele Spelen voor de ZX Spectrum ...	25,75
Werkboek Machinetaal voor de ZX Spectrum	37,90
inclusief cassette met assembler	
Het ZX Spectrum (+) Software boek	34,90
The Complete Spectrum ROM Disassembly	39,00
Spectrum Shadow ROM Disassembly	36,00

BOEKEN voor de QL

Het Sinclair QL Handboek	20,00
Sinclair QL leren programmeren	24,75
QL Advanced User Guide	79,00
Advanced QL Machine Code	34,00
QL Assembly Language Programming	59,00

ACTUELE EN NIEUW BINNENGEKOMEN SOFTWARE

SOFTWARE voor de SPECTRUM

3 Coin Op Classics	39
Breakthru, Kung Fu Master, Crystal Castles	
3D Game Maker	39
*3D Game Maker disk Spectrum+3 ...	59
6 PAK vol 2 -	39
Ace, Intern Karate, Light Force	
Batty, Shockaway Rider	
720 Degrees	36
ACE 2	39
Ace of Aces	36
*Agent X II	10
ATV Simulator	10
Barbarian	39
Big 4 vol II : Saboteur2	39
*Bismarck	39
Blitzkrieg	39
BMX Simulator	10
Bobsleigh	39
Bubble Bobble	32
*California Games	36
Colossus Bridge 4.0 (Acol)	49
Colossus Chess 4.0	45
*Combat School	32
Custer's Quest	10
*Dark Sceptre -mark singleton! ...	32
Death Wish III	32
Driller	59
*Elite Collection - 8 games	59
oa Paperboy, Commando, Bombjack	
Enduro Racer	39
Exolon (Hewson)	32
F15 Strike Eagle	39

SOFTWARE voor de SPECTRUM

Flash Gordon	15
*Fruit Machine Simulation	10
Game, Set and Match	55
20 sportsimulaties	
Game Over	32
Gauntlet	36
Gauntlet Deeper Dungeons	20
*Gauntlet II	29
Gnome Ranger (level9 adventure) .	39
Grand Prix Simulator	10
Gunship	35
High Frontier (SDI wargame)	39
Hysteria	32
Indiana Jones and Temple of Doom	36
*International Karate +	39
Killed until dead	36
*Knight Orc (3 level9 adventures)	59
Last Mission	36
Live Ammo	39
Army Moves, Rambo, Green Beret, Top Gun, Great Escape.	
the Living Daylights	39
*Magnificent 7	39
oa Wizball, Frankie, Great Escape	
*Matchday II	36
Micronaut One	39
Masters of the Universe (Advent)	36
Mercenary	39
Nebulus	32
*Outrun	36
PAW Professional Adventure Writer	89
opvolger van de Quill	
Renegade	32

SOFTWARE voor de SPECTRUM

Road Runner	36
Sentinel	39
Sidewise	32
Silent Service (duikboot)	39
Silicon Dreams	59
Solid Gold	39
10th Frame, Dambusters, BeachHead II	
Gauntlet, Wintergames, Infiltrator	
Solomon's Key	36
Starglider	59
Stiff Flip & Co.	39
Summer Gold	39
*Thundercats	32
Wizball	32
*World Class Leaderboard	36
World Games - 8 sports	36
Yankee (Gettysburg+Georgie)	39
Zynaps (Hewson)	32

programmeertalen ed.:

DEVPAK 4 editor/assembler/monitor	59
Hisoft BASIC Compiler	95
Hisoft Pascal 1.7	95
Hisoft C Compiler	95
Tasword III	69
Mini Office	29

SOFTWARE voor de QL

Diverse QL programma's tegen aanbiedingsprijzen in onze winkel	
bijvoorbeeld :	
BCPL compiler	van 275 nu 75
origineel Metacomco pakket (OP=OP)	

winkel open van woensdag t/m zaterdag tussen 11.00 en 17.00 (maandag/dinsdag gesloten) - alle prijzen inclusief BTW verzendkosten f 6,- per bestelling - vraag onze nieuwe VOORJAAR '88 CATALOGUS aan.

microcomputer tijdschriften boeken en software

dealer aanvragen welkom